

Památník Sokola Přerov 1871- 1946

V Přerově roku 1946

K 75. výročí svého založení v prvním roce obnovené samostatnosti republiky a v upomínku na oběti umučených bratří a sester vydala v r. 1946 Tělocvičná jednota Sokol v Přerově v počtu 1200 výtisků, za redakce vzdělávacího sboru. — Písmem Novodobá groteska vytiskla knihtiskárna Frant. Bartoš v Přerově.

Upozornění

Chtěl bych touto cestou upozornit případné čtenáře Památníku sokola Přerov , že text včetně fotodokumentace (tato byla srovnána a popsána za pomoci kamarádů) jsem zpracoval pomocí skeneru jako nevidomý pro vlastní potřebu a další nevidomé zajímající se o tuto oblast. Proto prosím omluvte případné překlipy a rozdělovací znaménka v řádku, záměnu písmen jako z na s a chyb u některých jmen , originál byl v jiném formátu než je současný proto také případné odvolávky na číslo stránky neodpovídá skutečnosti. Kontrolu neskenovaného textu provádím pouze pomocí hlasového výstupu v počítači .

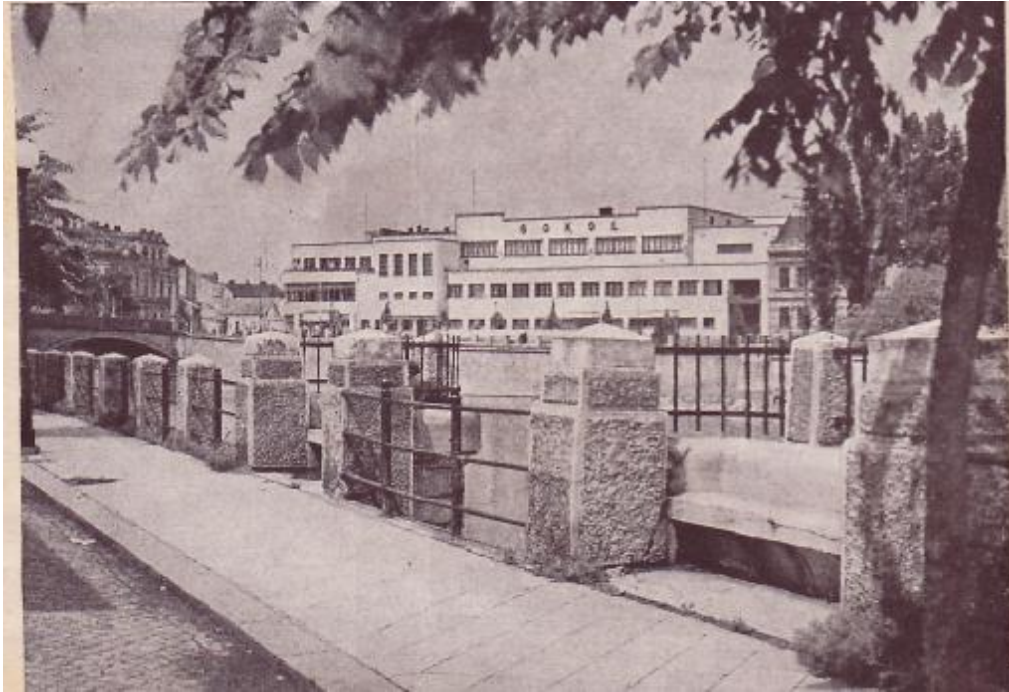
Dále upozorňuji že nemám souhlas autora (ů) o zpracování do této podoby.

Na závěr jsem přidal několik fotografií z mého archivu tyto fotografie nebyly součástí toho památníku ale předpokládám že to nebude vadit.

Leden 2007

Jiří Rosmus

www.rosmus.cz (eu)

Semdesát pět let

Karel Hlaváček

Sokolská myšlenka

Ty, jež jsi dlouho doutnala a vřela
až na dně duší vůdců našich, smělá,
ty trpká v začátku, však v konci sladká,
ty vždycky rozhodná a nikdy vratká,

ty, jež jsi moře bleskem přeletěla
a vítězně jsi do daleka hřměla,
ty, přísná a zas vlídná jako matka,
nechť tebe hostí každá naše chatka.

Ty svižná v našich zápasech, ty hbitá,
když tebou čepel jiskří se a kmitá,
jen tebou srdce naše bouří, jásá;

tys naše credo, ty jsi naše spása,
tys na rtech modlitbou a žulou v svale:
bdi při nás dnem i nocí neustále!

MUDr. Jan Lacina:

Život a jeho projevy na této zemi od nejnižších živočichů, jehož konečným článkem jest člověk., nevyvíjel se nikdy plynule a hladce. Vývoj životního dění a tvoření nových druhů byl provázen dle názorů geologů vždy těžkou katastrofou původu kosmického neb zemního, jako obrovská dlouho trávající zemětřesení, změna počasí (ledová doba), změna rozdělení vod. Vnitřní projevy života v pohodě slunce a hojnosti potravy pokrok ku vyšším celkům a cílům zastavují. Katastrofa nutí život hledati nové formy a způsoby, aby se vyžil co nejplněji a upravil možnosti pro své další existence v řadě jedinců i příštích celků.

Tento zákon platí dodnes i pro člověka, který je nejvyšším článkem ve vývoji života. Hledání nových cest, nových směrnic myšlení, platných zákonů v době pokoje, nepostupuje přece tak rychle a tak intenzivně, jako po hlubokých katastrofách, zejména válečných, tedy po katastrofě vyvolané člověkem proti člověku, národem proti národu. Po skončení válečné hrůzy se dostává lidstvo do varu, vidí, že pravdy minula už nestačí ku zodpovězení otázek dneška.

Hledají a budují se nové základy pro další desítky a stovky let, které, jsou-li vybudovány a vyhledány správně a lidmi moudrymi, bývají pro další vývoj lidstva požehnáním. Právě my dnes žijeme v době, kdy pokrok života se dal v let, kdy nové pravdy, nové názory, nové hospodářské i společenské problémy vyvstávají, aby dosáhly svého ideálu: trvalého štěstí člověka. Jest to doba převratná, světová revoluce, která zachvátila celé lidstvo na zeměkouli a vyvolala touhu po duševní vyrovnanosti, touhu po samostatnosti kolektiva i všech jedinců v něm. Taková touha až dosud se nikdy nesplnila, ale přece se blížíme stále k cíli. Dospějeme?

Abychom dospěli k cíli tak vzdálenému, abychom šli pevně a jistě, musíme se obrátiti k velikým lidem, myslitelům a hledati, zda už oni ve svém tušení a předvídavosti neukazovali, jak nejlépe jíti, zda už tenkrát nebyli vůdci do budoucna, majáky osvětlujícími cestu lidstva.

Dr. Miroslav Tyrš ve svých tělocvičně-ideových a filosofických pracích ukazuje jednu z možných správných a přímých cest. Ve své sokolské soustavě vždy a všude obrací svůj zřetel k lidskému kolektivu. Jedinec jest pouze součástí toho kolektiva, ovšem součástí důležitou, kterou nutno vzdělati, učiniti krásnou a dobrou, aby celek dobrými a krásnými jednotlivci byl ideálně dobrým. »Co lid nezná, nikdo nezná, co lid nedoved, nikdo nedoved.«

Síla člověka spočívá hlavně v tom, že jest článkem celku. Jen v tomto celku může prospívati a dospěti. Každé nucené a sobecké odlučování jest jemu a celku, v němž žije, neprospěšné. Z toho vyplývá, že moc člověka se objevuje ve spolčování v nejširším slova smyslu, kterýmž se mohou jedinec vyvinouti všechny síly národa a člověčenstva. »Společnost životná a trvalá spočívá na dvou zásadách: na volnosti a kázní, jež osvědčujeme tím, že nutné řády si sami dle potřeby stanovíme. Kázeň spočívá v tom, že pokud trvají tyto řády, sami se jím podrobujeme.« Nelze lépe vyjádřiti názor na kolektiv a jedince v něm, nelze lépe aplikovati tyto citáty na kvas nynější doby, kde životní názor jednotlivce musí se přizpůsobiti názoru kolektiv.

Nelze lépe vyjádřiti sociální cítění, než je vyjádřil Dr. Miroslav Tyrš v roce 1863 ve filosofii dějin: »Nižádný nemá zaháleti, nižádný nemá požívatí toliko to v pokoji a v rozkoši, o čem s namáháním tělesným a duševním pracovali druzí.« A dodává: »Podřízen musí býti v dějinství každý, jeden více, druhý méně, neboť jsme všichni podřízeni úloze člověčenstva.« Celé lidstvo dnes hledá a ohlíží se po nových pravdách. Nová doba dnes buduje na štěstí kolektiva se snahou zachovati individualitu.

Světový názor velkých našich jedinců předešel svou dobu o desítky let. Dnes teprve začínáme rozuměti Tyršovi, a po letech budou zase naši potomci žasnouti nad duchovní

velikostí presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka. Pod jejich duchovým vedením, řídíce se jejich moudrými radami, dospějeme ku štěstí svému, svého národa i lidstva.

Jaroslav Svoboda:

Průřez dějinami Sokola Přerov od r. 1931

Zahledění do dálek minulosti, sledujeme vzrušeně v zrcadle dějin nezadržitelný tok. naší nezmořitelné národní síly životní od nepatrných počátků k radostnému probuzení, od nadějí obrozeneckých a růstu duchovního, až k opojnému vítězství a k vlastní národní i politické svobodě, dobývané a znovudobyté přes nejstrašnější rány, jaké kdy osud na národ dopustil.

Z tohoto pestrého ruchu historických dějů zasvítí našim očím v šedesátých letech minulého století krev sokolských košil. Zasnívá jako plamenná výzva k národnímu sebeurčení — a již se řadí mladá těla v dobrovolné kázni, již se staví živá zeď národní ochrany... Uplynula ovšem celá desetiletí, než máky sokolstva zaplály po všech lučinách naší vlasti, než Fugnerův a Tyršův odkaz zdomácněl a zakořenil i u nás na Moravě, která se dávala stejně nadšeně jako Čechy v politický boj s Němci, v boj, jenž byl zde mnohem těžší a urputnější.

Až se budou někdy psát dějiny sokolstva na Moravě, staneme s úžasem a úctou nad množstvím jmen, nyní už zapadlých a zapomenutých. Co vzácné energie, co síly a nezištné práce je v nich utajeno, co lásky k národnímu celku a k podpoře moravského češství, co skromnosti a obětavosti se v nich skrývá, vzdáleno slávy, uznání a docenění. A město Přerov, město Komenského, Zerotínovo a Blahoslavovo je zde svým přínosem na předním místě mezi moravskými městy. Však také Přerov na rozdíl od četných jiných měst, ovládaných Němci (Hranice, Prostějov, Kroměříž, Vyškov, Třebíč, Uh. Hradiště atd.), si udržel českou správu a byl znám svým vlastenectvím. Odebíráním českých časopisů a četbou knih, čilým spolkovým ruchem (Čtenářský spolek, pěvecký spolek »Přerub«), zdárným úsilím o rozvoj českého školství (gymnasium), rozvojem živností a řemesel, organizací peněžnictví — tím vším Přerov svou dobrou pověst jen upevňoval. V tomto uvědoměném městě již delší dobu žila myšlenka založiti tělocvičnou jednotu »Sokol«, myšlenka, jež se uskutečnila v r. 1871. V té době hrálo již světlo idejí Tyršových na moravské půdě v Brně (1862), ve Valašském Meziříčí (1864), v Kroměříži (1865), ve Velkém Meziříčí s pobočkou v Křižanově (1868), v Prostějově, Slavkově, Olomouci a Žďáru (1869), ve Vyškově, Tišnově, Příkazích, Olešnici a Novém Městě (1870). Ve stejném roce s jednotou přerovskou rodí se také Sokol ve Vel. Bystřici, Třebíči, Králově Poli, Morkovicích, Novém Rousínově, Kyjově a Hodoníně.

Zásluhou pokrokového vlastence, měšťana a obchodníka Fr. Štěpky, se sešlo několik uvědomělých občanů přerovských k realizaci myšlenky založiti »Sokol«. Vypracovány stanovy, po jejichž schválení svolána ustavující valná hromada (4. května 1871), na které zvolen za prvního starostu br. Fr. Štěpka a za jeho náměstka Jos. Vítěz. Mezi členy výboru vidíme i jména zasloužilých kulturních a veřejných pracovníků místních, jako jsou na př. řed. gymn. I Škoda, MUDr. C. Černoch, Dan Gayer (otec legionáře I Gayera) a j. Jednota rostla, mohutněla, přibývalo členů, ale i starostí těm, kteří po zakladatelích jednotu vedli. Bylo třeba opatřiti nejpotřebnější nářadí, postarati se o místnosti tělocvičné, dbáti o úhradu potřeb a rozmnožení spolkového jmění přípravou veřejných cvičení a jiných podniků. To vše podnítilo čilý ruch a přispělo silně k obohacení a oživení celého veřejného života v městě. Ale i venkov projevil svou zralost a pokrokovost. Do přerovské jednoty se hlásí rolníci z Moštěnice, Dobřčic, Lověšic, Bochoře a St. Vsi. Sokolská myšlenka rozšiřuje tak své působení na širší okruh celého kraje. Činnost se prohlubuje a hojnými přednáškami zasahuje i do oblastí kulturní.

Pět let slibného rozvoje bylo náhle přerušeno rozpuštěním jednoty v r. 1877. Rok před

tím zúčastnila se totiž jednota vítání olomouckého arcibiskupa špalírem cvičícího členstva s kordy, což tak rozčílilo tehdejšího velitele místní vojenské posádky, že jednotu obžaloval u c. k. hejtmána pro přečin proti veřejné bezpečnosti. Nesvornost, řevnivost a nevraživost mezi členy jednoty a členy tvořícího se sboru hasičského a z toho vyplývající půtky a spory, stížnosti a různá udání na jednotu u okresního hejtmanství v Kroměříži jen utvrdila přísnost tohoto úřadu, který zakročil bezohledně a jednotu rozpustil.

Kořeny sokolské myšlenky však tkvěly už hluboko, takže úřední zásah neznamenal konec. Zatím co jednota kroměřížská opatrovala náradí a jmění přerovských, pomýšleli tito záhy na obnovení jednoty. Když jim stanovy »So-kola«, které nově vypracovali, byly vráceny s tím, že založení »Sokola« se nepovoluje, opravili je na »Tělocvičnou jednotu« a podali znovu. Spolek byl potvrzen a po valné hromadě (9. června 1878) navázal na přerušenu činnost sokolskou, účinně podporován »Sokolem« pražským. Nové potíže nastaly, když spolek chtěl přistoupiti k »Sokolské župní jednotě moravské«, jež trvala od r. 1872. Platné stanovy spolku totiž tohoto členství nepřipouštěly. Bylo nutno stanovy opravit a u příslušných úřadů žádati, aby »Sokol« jako název spolku mohl býti obnoven. Toho však nebylo možno dosáhnuti. Trvalo plných deset let, než konečně místodržitelství takto upravené stanovy _ schválilo (v květnu 1889) a než jednota se mohla Sváti řádným členem »Sokolské župní jednoty moravské.«

Tělocvičný ruch i činnost vzdělávací se v jednotě utěšeně vzrněla. K cvičícímu členstvu se v r. 1894 přiřadil dorost i žactvo. Ani tíživý nedostatek vhodných tělocvičných místností, ani stálé stěhování za vhodnějším místem nedovedlo nadšení vedoucích ochromiti. Naopak je ještě více utvrzovalo v myšlence, že bude třeba pomýšleti na vlastní krov. A tak již r. 1887 je podáván návrh na stavbu vlastní tělocvičny, když město samo darovalo jednotě pozemek »Na Marku«. K realizaci těchto snah o vlastní střechu velmi přispělo »Družstvo pro vystavení tělocvičny«. Léta obětavosti, práce, podnikavosti a šetrnosti korunována byla krásným výsledkem. V březnu 1896 položen základní kámen a v srpnu 1897 sokolovna slavnostně otevřena.

Na tomto podkladě se pak už dobře budovalo dále. Členstva valem přibývalo, činnost tělocvičná, vzdělávací i správní zintenzivněla a prohlubovala se zakládáním nových odborů. Roku 1907 staví se po bok mužů i ženy, sdružené v ženském odboru, jež byl vlastně pokračovatelem »Vzdělávacího a tělocvičného spolku paní a dívek přerovských«, založeného už r. 1895. Spolek cvičil v sokolovně, měl se čile k životu a přivedl do tělocvičny i žáčky Když pak COS se rozhodla založiti i ženský odbor, přestoupila většina členek tohoto spolku do Sokola. Přerovské ženy — jako vlastně i členky Sokola vůbec — staly se tak svým sokolským podnikáním zdatnými spolupracovnicemi mužů a zapojily se rády do houstnoucích šiků sokolského sesterství, mezi ty, jež se stávaly vždy uvědoměleji držitelkami národní mohoucnosti a záštitou naší budoucí svobody.

Křivka dalšího rozvoje jednoty nezadržitelně stoupá. V součinnosti s jinými spolky formuje jednota společenský i osvětový život v městě a svými veřejnými vystoupeními, účastí na okrskových cvičeních a župních závodech, na sletech doma i v cizině a jiných podobných podnikcích, dospívá vždy k větší a větší dokonalosti technické. Úspěšných roků na růženci času přibývá, zatím co obzor světového klidu a míru se zatahuje. Přichází rok 1914. Stačily dvě rány balkánského atentátu a nashromážděné hořlaviny mezinárodních vztahů se vznítí a rozhoří v hrůzný požár světové války. Nastává krutá zkouška, v níž náš národ, připraven sokolstvem fysicky i mravně, skvěle obstál. Tyršův ideál brannosti došel naplnění měrou nečekanou, ovšem za cenu značných obětí, I přerovský Sokol nezůstal ušetřen a zapsal se čestně do dějin našeho odboje za prvě

světové války. Mobilisací a nastoupením vojenské služby většiny cvičenců byla činnost jednoty úplně ochromena. Majetek byl ukryt, neboť rakouské úřady brzy vycítily ohromný dosah sokolského přesvědčení a uvědomění a snažily se všemi možnými prostředky zneškodnit nebezpečného soupeře. Jaký duch ovládal mysli přerovských sokolů je vidět z toho, že brzy po rozpoutání válečné litice došlo na základě udání k zatýkání a uvěznění příslušníků jednoty pro rozšiřování antimilitaristických letáků a pro přechovávání opisů ruských manifestů. Ze zatčených bratr Slávek Kratochvíl, výborný sokolský pracovník, vedoucí »Sokolské hlídky« v redakci přerovského »Obzoru«, byl odsouzen k smrti a 23. listopadu 1914 zastřelen v Mor. Ostravě. Ohlas a dosah této první krvavé oběti rakouské vojenské justice byl veliký a průběhem války při organisování našeho odboje doma i za hranicemi nabýval ještě na závažnosti. Sám T. G. Masaryk napsal: »... poprava Kratochvílova (23. listopadu) mne přímo již vyháněla, ale přece jsem se dočkal ještě popravy Matějkovy (15. prosince).« (Světová revoluce s. 18). A v květnu 1917 v Petrohradě říká: »To bylo strašné memento pro nás vůdce. Po všem tom už nebylo možno váhat.« Ještě výrazněji zhodnocuje prezident Osvoboditel hrdinnou smrt Slávka Kratochvíla v dopise, zaslaném redakci přerovského »Obzoru« v lednu 1919 k převezení ostatků Kratochvílových z Mor. Ostravy do Přerova: »Poprava Kratochvílova učinila na mne veliký dojem. Byl jsem hned po vypuknutí války dobře informován o protičeské náladě v rozhodujících kruzích vojenských; odsouzení Kratochvílovo bylo mi důkazem, že Vídeň nadobro trhá svazky s námi a povoluje úplně násilnické politice militaristického pangermanismu. Proto smrt Kratochvílova stala se mně jedním z hlavních důvodů pro mé definitivní protirakouské rozhodnutí.« V osobě Kratochvílově, v jehož opravdovosti a přímosti je zřejmý sokolský . duch, bylo souzeno a odsouzeno vlastně sokolstvo. Však také přerovští sokolští příslušníci i s ostatní přerovskou veřejností neměli od té doby pokoje. Ustavičné prohlídky, hlídání a sledování podezřelých, vyslýchávání jich, bylo na denním pořádku. Přesto však i v těchto napjatých chvílích tělocvičná činnost úplně neodumřela. Ženy a dorostenky i po zabrání sokolovny k účelům vojenským cvičily na různých místech po celou válku a pomáhaly také u dorostu a žáků. Zatím válka spěla ke konci a její výsledek se měnil v jistotu:

***Můj drahý český národ neskoná!
On všechny hrůzy slavně, slavně překoná!***

Převrat zastihl jednotu přerovskou dobře připravenou. Sokolové se ihned ujali bezpečnostní služby v městě samém i na nádraží, jímž projíždělo množství transportů cizího vojska a udrželi skvěle pořádek v chaosu převratových dní.

Těžce vykoupená svoboda poskytla zaslouženě sokolstvu novou příležitost k všestrannému rozvoji. Ani ve svobodné republice neztratila sokolská idea nic na své aktuálnosti a svém poslání. V budovatelské horečce, v době plné vření a myšlenkové změti, v době, v níž krystalisovala nová naše státní forma, stálo sokolstvo dále jako pevná, nepohyblivá základna prospěchu celého národa, jako spolehlivý zajišťovatel naší svobody, jako rozšafný a dalekozraký hospodář, připravující nás předvídavě na nové těžké chvíle, kupící se postupně v mracích nenávistné a mstivé touhy našich nepřátel vnitřních i vnějších.

Osvobozením uvolnilo se široké řečiště novému rozkvětu sokolského života i v jednotě přerovské. Sokolovna začíná nedostačovatí přílivu cvičících i přes některé přístavby a větší úpravy. Dochází k vybudování letního stadionu na druhém břehu Bečvy proti sokolovně, na pozemcích, zvaných ne »;Brabantsku« a získaných jednak koupí od města, jednak i darem. Sotva byl stadion dostavěn a náležitě vypraven, začalo se uvažovat o možnosti Dostavit zde také novou, velkou, moderní sokolovnu. A tak už

roku 1926 byla vypsána úspěšná soutěž návrhů na tuto stavbu.

Rozsáhlý stadion podporoval zvýšení technické zdatnosti cvičících složek, umožňoval častější veřejná vystoupení místní i větší krajské slety a také lepší přípravu i většího množství cvičenců pro slety pražské i v cizině. Je nutno ještě připomenouti, že roku 1920 splynul ženský odbor v jednotné členství.

, Také činnost-správní, vzdělávací a zábavní se ještě více rozrostla do různých nových odborů a komisí, které všechny s chutí a nadšením pracovaly na uskutečnění svých dílčích plánů, ať už to byl odbor dramatický, hudební, loutkářský, pěvecký, stavební, pořadatelský, menšinový, kinoodbor a j.

Sbor vzdělávací musel být rovněž velmi pilný, aby zvládl příliv nového členstva, které muselo projít ideovými školami a které bylo nutno proslovit, přednáškami, vzdělávacími večery a besídkami, členskými schůzemi, výstavkami, divadlem, biografem atd. uvádět do sokolství. Stejnou, ne-li větší péči bylo nutno věnovat dorostu a žactvu.

Jak je vidět, proud života přerovské jednoty se rozlil do šířky i do hloubky a strhává k sobě stále nové přívržence. Přerovská jednota stává se jednou z největších moravských jednot a v rámci župy Středomoravské-Kratochvílovy jednou z nejsilnějších. Obezřetně vedena, dojde splnění dávného svého přání přestěhovat se do nové, moderní a rozsáhlé sokolovny, jak se dočteme v následujícím pojednání, jež nám zachycuje už podrobně běh dalších událostí.

*

V tomto krátkém přehledu dějin jednoty jsou podány jen hlavní rysy. Kdo se chce poučít více a podrobněji, necht' si přečte »Památník jednoty« z r. 1911, 1921 a 1931, dále nástin dějin jednoty od Silv. Plevy v monografii >>Přerov, Přerovsko-Kojetínsko«, již vydala Národohospodářská propagace CSR v Brně r. 1933 (s. 168), taktéž spisek St. Kovandy »Památce br. Slav. Kratochvíla 1914« a studii Dana Ulmana »Slavomír Kratochvíl, první oběť domácího odboje«, Přerov 1934.

O. Kadlec:

Kronika jednoty v letech 1931-1946.

(1931—1937).

Sedm let obětavé a nadšené práce.

Do svého jubilejního roku 1931 nastoupila jednota valnou hromadou, která se konala 8. února v sokolovně za účasti 240 členů (161 mužů a 79 žen). Nově zvolený výbor za vedení br. starosty Silvestra Plevy se dal bezodkladně do pilné práce, aby krajský slet, který se měl konat 28. června, se vydařil co nejlépe. V dalším programu byly: slavnostní valná hromada, akademie, výstavka, koncerty, divadlo, krojová akce, cestovní fond, příprava na IX. slet v Praze a řada jiných podniků. Byl to velmi obsáhlý program, který však byl plně uskutečněn, jak patrně z přehledu:

2. a 3. května byla uspořádána tělocvičná akademie a

27. května tělocvičná besídka jako přehlídka přípravy pro krajský slet.

31. května zúčastnila se jednota župních závodů družstvem oddělení středního a nižšího. Oddělení střední získalo II. místo.

7. června byla povinná účast jednoty na okrskovém sletu v Henčlově, který byl přehlídkou pohotovosti, síly a kázně.

14. června zúčastnila se jednota sletu IV. okrsku v Bochoři.

21. června byl konán župní slet žactva a dorostu za velké účasti 134 žáků, 190 žaček, 59 dorostenců a 62 .dorostenek z naší jednoty. Sletu se též zúčastnilo 143 bratří a 130 sester v kroji. Byl to vlastně vstupní podnik do jubilea jednoty.

27. června, v předvečer hlavního sletového dne, konala se krajská akademie.

28. června mohutný slet sokolstva východomoravského kraje byl manifestací naší jednoty. Průvodu se zúčastnilo 168 bratří a 130 sester v kroji s praporem, cvičilo 80 bratří a 60 sester naší jednoty.

29. června konal se župní závod žáků v překážkovém běhu. Družstva naší jednoty získala I. a II. místo. Byla získána putovní vlajka a diplomy.

5. července zájezd delegace na krajský slet v Kopřivnici.

6. září účast bratří na mezižupních plaveckých závodech v Moravské Ostravě, kdež vynikli naši závodníci svou vysokou třídou.

12. a 13. září zúčastnili se muži mezižupních závodů v prostém tělocviku v Prostějově v šestiboji a docílili slušných výsledků.

19. září zúčastnilo se členstvo štafetového běhu, který uspořádala COS v rámci Tyršových oslav.

18. října konaly se závody mužů v prostém tělocviku, aby byli vybráni schopní jednotlivci, kteří by se mohli zúčastnit za jednotu závodů v Praze v šestiboji.

28. října uspořádán byl jednotou běh 3 členných družstev mužů na trati 1100 m a olympijské štafety mužů na 1500 m.

22. listopadu konala se pouť ke hrobu Slavomíra Kratochvíla za velké účasti členstva.

Jednota se také zúčastnila oslav Masarykových, Štefáníkových a Husových a spolupracovala v »Protiletadlové obraně« s legionáři a místní posádkou.

Z přehledu je zřejmo, že těžiště práce bylo ve cvičitelských sborech. Sbor mužů měl 32 členů a 1 čestného člena. Konal 53 nácvičných schůzí, 12 schůzí řádných a 3 schůze předsednictva. Sbor žen měl 34 členek. Zaveden byl povinně nový cvičební úbor pro ženy do tělocvičen. Ke konci roku se podrobilo z usnesení cvičitelského sboru žen COS 212 sester zkouškám zdatnosti. Zmínku zasluhuje úspěch našich dorostenců v prvním župním smíšeném závodě, v němž se v nižším oddělení družstvo Přerov I. umístilo na I. místě, dále účast našeho dorostu na prvních závodech COS v plování 28. června a 13. září na propagačních závodech v plování v Olomouci. Dorostenci utvořili vzdělávací kroužek a vydali 2 čísla vlasního listu »Vzhůru, doroste!« Žákovský odbor věnoval kromě cvičební činnosti plnou pozornost vzdělání a zušlechťení svěřených žáků.

Pilně též pracoval odbor herní. Házená, odbíjená a tennis zaujaly značný okruh členstva, cyklistika, veslařství, kanoistika a lyžařství se těšily velké oblibě.

Vzdělávací činnost byla velmi obsáhlá. Vzdělávací sbor konal 9 schůzí, dvakrát školu pro nové členy za účasti 120 členů. Celkem bylo 96 proslovů a 6 přednášek. Sokolská výstavka v zámku byla velmi zdařilá. České kolonii v Montevideu (Uruguay) bylo darováno 84 svazků hodnotné četby.

Fond pro stavbu nové tělocvičny vzrostl o 140.243.05 Kč. Družstvo pro vystavění a udržování sokolovny zaplatilo náklady, spojené s úpravou tělocvičny, v obnosu 220.000 Kč. Na návrh stav. odboru rozhodnuto zbourat zadní trakt Brabantska, zřídit ohradní zídku, vkusně a účelně upravit stadion. Podle zprávy matrikáře měla jednota r. 1931 celkem 1439 členů, 838 mužů a 601 žen. Menšinový odbor uspořádal 2 zájezdy do jednoty Šternberk (v říjnu a 15. listopadu) a vánoční nadílku tamtéž. Jednota tato byla usnesením ČOS přidělena naší jednotě jako ochránitelce místo jednoty Bílovec, která si vybudovála svůj stánek. Pěvecký odbor »Tyrš« vystoupil veřejně desetkrát a rozloučil se zpěvem se 6 bratry. Loutkařský odbor se ustavil 22. května. Celkem měl 57 představení. Biograf, odbor promítl 106 filmů ve 317 představeních. Dramatický odbor sehrál 3 divadelní hry. Zábavní odbor konal 26 schůzí, z toho bylo věnováno krajskému sletu 10. Pořádal 6 samostatných podniků

a spolupracoval při 3 podnicích.

Jubilejní rok Sokolstva 1932, rok Tyršův, byl zahájen valnou hromadou 14. února za přítomnosti 419 členů (297 mužů a 122 žen). Nově zvolený výbor si uvědomil, že

sletový rok si vyžádá mnoho práce. IX. sletu ve dnech 3.—6. července zúčastnilo se 643 příslušníků naší jednoty, z toho 390 ve slavnostních krojích. Jednota umožnila 128 příslušníkům účast na sletě.

Na podnět a za spolupůsobení jednoty bylo za účasti všech pokrokových složek občanstva pod protektorátem městské rady důstojně oslaveno výročí 100. narozenin Dr. Miroslava Tyrše. Oslavy Tyršovy byly spojeny s legionářskými oslavami Zborova a vyvrcholily odhalením pamětní desky na betonovém mostě, který na návrh jednoty byl pojmenován mostem Dr. Miroslava Tyrše.

14. ledna zúčastnila se naše delegace pohřbu dr. Josefa Scheinera, starosty ČOS a

24. ledna konána byla tryzna na uctění jeho památky.

10. září zúčastnila se delegace zasazení pamětní desky br. Slavomíru Kratochvílovi na soudní budově v Moravské Ostravě, Jednota spoluúčinkovala při oslavách Mistra Jana Husa a 28. října.

Je samozřejmé, že největší nároky byly kladeny o sletovém roce opět na cvičitelské sbory. Cvičitelský sbor mužů měl 32 členů a 1 čestného člena. Konal 12 řádných schůzí a 2 schůze předsednictva. Cvičitelský sbor žen měl 28 členek a konal 12 pravidelných schůzí. Přehled podniků ozřejmí jejich velkou práci:

17. dubna konal se tělocvičný večer, kdež byla předvedena ukázka sletových prostných. Jako hosté vystoupili bratři Hudcové. Zvláště upoutal pozornost br. Alois Hudec, světový přeborník tělocviku.

26. dubna byl vylučovací závod mužů ve cvičeních prostných za účasti 120 bratří.

5. června župní závod obecný mužů za účasti 28 našich závodníků, kteří 75 dorostenců a 55 dorostenek naší jednoty.

12. června župní slet v Hranicích. Průvodu se zúčastnilo v kroji 110 bratří, 110 sester, 76 dorostenců a 49 dorostenek, cvičilo 114 bratří, 120 sester, 75 dorostenců a 55 dorostenek naší jednoty.

19. června konalo se veřejné cvičení naší jednoty. Průvodu se zúčastnilo v krojích 169 bratří, 149 sester, 76 dorostenců a 62 dorostenek, společná cvičení cvičilo 136 bratří, 123 sester, 76 dorostenců a 58 dorostenek. Účast krojovaných byla největší od založení jednoty.

3.—6. července účast jednoty na IX. všesokolském sletě v Praze. Sletových závodů se zúčastnilo z naší jednoty 35 mužů a 5 žen. Celkem muži získali 18 prvních cen, 12 druhých, což byl jistě jedinečný úspěch. Sletového průvodu se zúčastnilo 146 bratří a 55 sester.

4.-září župní výlet do-Velkého Újezda a 11. září župní výlet do Dubu za poměrně značné účasti členstva i dorostu.

18. září Tyršovy oslavy v Přerově za velké účasti sokolských příslušníků.

15. října-pořádán tělocvičný večer v rámci Tyršových oslav za účasti SK Přerova a rytmické školy Přerubu.

20. listopadu pouť ke hrobu br. Slavomíra Kratochvíla.

V župním vylučovacím závodě ve hrách dne 28. května zúčastnily se ženy odbíjené 2 družstvy a jejich i. družstvo postoupilo do závodů kraje. Družstvo házené žen postoupilo přímo do krajských závodů a vítězstvím v Mar. Horách do zemského závodu a po vítězství s Král. Polem v zemském závodě do Prahy. V závodech COS získalo II. cenu.

K činnosti dorostenců třeba uvést: 5. června konaly se župní vylučovací závody pro závody v Praze. Jednota se zúčastnila 2 družstvy, z nichž první se umístilo na I. místě. Zvýšenou činnost vykázal vzdělávací kroužek. Vydána 4 čísla listu »Vzhůru, doroste Všechny dorostenky vykonaly zkoušky zdatnosti a úspěšně obstály v župním vylučovacím závodě (obecném a v trojboji prostém) dne 22. května. Získaly 2 první

místa. O sletových závodech 28 června a to v závodě obecném, trojboji prostém, plování a skocích do vody získaly v trojboji prostém I. místo, v plování (volný způsob) II. místo a ve skocích do vody III. místo. O sletu žactva I. okrsku naší župy šlo v průvodě 158 kroj. žáků a 270 žaček naší jednoty. Velmi čile si vedly odbory: her, lyžařský, veslařský, plavecký a tenisový. Mimořádného úspěchu dosáhli muži o sletových závodech v plování, docílivše několik I., II. a III. míst. Cyklistický odbor uspořádal 18 zájezdů.

Velmi pěkně pracoval též vzdělávací sbor. Konal 8 schůzí. Bylo předneseno 92 proslavů, konány 2 osvětové školy. Fond pro postavení nové sokolovny vzrostl o 100.684.20 Kč. Stav. odbor vykonal přípravy pro stavbu nové sokolovny a vyčíslil náklad na I. etapu obnosem 1.3 mil. Kč. V r. 1932 měla jednota 1499 členů (835 mužů a 664 žen). V jednotě Šternberk dvakrát účinkoval pěv. odbor »Tyrš« a též dvakrát nud. odbor. »Tyrš« vystoupil veřejně 17krát. V loutkářské župní soutěži dne 3. dubna zvítězil přerovský soubor. Biografický odbor vzpomněl 10leté své úspěšné činnosti. Promítl v r. 1932 112 filmů ve 315 představeních. Přispěl velkou hřivnou k uskutečnění stavby nové sokolovny. Zábavní odbor konal 6 samostatných podniků a spolupracoval při 2 podnicích, hudební odbor účinkoval při 4 podnicích.

Rok 1933 byl rokem vnitřní konsolidace. Nebylo velkých podniků, přesto však cvičící složky byly velmi zaměstnány. Pracovalo se usilovně, aby bylo brzy docíleno vytčeného cíle — stavby nové sokolovny. Ve vnitřní práci bylo mnoho změněno, upraveno a zlepšeno. Zavedena na př. kartotéka nezaměstnaných příslušníků jednoty, aby výbor je mohl doporučit na uprázdněná místa. Pronájem kina Olympie uvolnila se sokolovna dva dny v týdnu a tím se umožnila rušnější práce odborů. Hlavně finanční odbor pilně pracoval a našel plné porozumění u členstva. Mimořádná valná hromada 29. března uložila výboru velmi nesnadný úkol, jehož se však tento čestně zhostil.

Valná hromada se konala 8. února za účasti 448 členů (275 bratří a 173 sester). Výbor konal 21 schůzí a 1 členskou schůzi. Technická činnost byla na výši. Mužský sbor cvičitelský měl 38 členů a 1 čestného člena, ženský 34 členek Pořádány, kursy, branné výchovy, aby se armádě dostalo vzorných důstojníků a vojáků. Pilnou tělocvičnou práci prokáže nejlépe přehled podniků:

14. května konal se župní obecný závod mužů v oddíle nižším. Naše dvě družstva získala I. a II. místo.

21. května župní závod dorostenců byl obelán jedním naším družstvem, které získalo II. místo.

28. května župní závod obecný mužů v oddíle středním. Naši závodníci získali I. místo.

28. května v župním finále okrskových družstev mužů v oddíle nižším se naše družstvo dobře umístilo.

4. června zúčastnila se jednota značným počtem členstva i dorostu okrskového sletu v Zelátovicích.

25. června konal se zájezd členstva a dorostu do jednoty Šternberk.

26. června zúčastnilo se 5 členů zájezdu do Lublaně.

29. června obelány družstvem plavecké závody COS v Praze. Získány 3 první a 1 druhá cena.

29. června župní slet žactva prokázal i po tělovýchovné stránce dětí svou dobrou úroveň. V průvodě šlo v kroji 146 žáků, 235 žaček, 35 dorostenců, 16 dorostenek, 83 žen a 122 mužů naší jednoty. Cvičení pro deštivé počasí odpadlo.

2. července konalo se veřejné cvičení jednoty. V průvodu bylo v kroji 142 mužů, 120 žen, 35 dorostenců, 31 dorostenek, 90 žáků a 157 žaček. Byl to opravdový svátek jednoty. Veřejné cvičení bylo celkem nadprůměrným výkonem. Téhož dne byla na stadiu tělocvičná akademie, jejíž průběh byl po stránce technické i organizační vzorný.

13. srpna zájezd do Nitry k Pribinovým oslavám.

17. září župní finále žáků v překážkovém závodě. První naše družstva dobylo přeboru župy.

24. září župní závod dorostenců v prostém tělocviku obeslala jednota 4 družstvy. Vyšší oddíl získal I. místo, střední pak II. místo. 28. října oslaveno důstojně 15. výročí naší samostatnosti.

29. října konán náhlý sraz za účasti 456 mužů.

19. listopadu pouť ke hrobu br. Slavomíra Kratochvíla. Účast přes 300 příslušníků jednoty.

V soutěži prostných COS obdržela s. b. Jemelková na cvičení žaček I. a dorostenek II. cenu. V házené dobylo družstvo dorostu I. místa v župě a získalo titul přeborníka župy. V plaveckých závodech COS získali naši bratři dvě I. místa, jedno II. a jedno III. V lyžařských závodech mužů a žen COS na Pustevnách umístili se naši závodníci a závodnice velmi pěkně.

13. srpna dobylo naše družstvo v tenisových závodech o přebor župy I. místa a získalo titul přeborníka župy. Nově byl zaveden stolní tenis. 4. března založen jezdecký odbor (33 bratří a 2 sestry). Vzdělávací sbor konal 108 proslovů a 2 osvětové školy. Finanční odbor probral v 7 schůzích finanční plán k opatření potřebného kapitálu na stavbu nové sokolovny. V roce 1933 měla jednota 1418 členů (808 mužů a 610 žen). Pěvecký odbor »Tyrš« vystoupil veřejně 14krát. Biografický odbor promítl celkem 136 filmů. Dramatický odbor sehrál 2 divadelní představení. Zábavní odbor uspořádal 9 podniků. Loutkový odbor sehrál 22 her ve 43 představeních. Stavební odbor soustředil veškerou svou činnost na přípravy pro stavbu nové sokolovny. Na jeho návrh zakoupen dům na Velké Dlážce č. p. 861, aby bylo získáno rozšíření staveniště pro novou sokolovnu. Fond pro postavení nové sokolovny vzrostl o 155.061.05 Kč.

*

Rok 1934 byl rokem uskutečnění stavby nové sokolovny, dlouholeté tužby našich sokolských příslušníků. Správní výbor za předsednictví zasloužilého starosty br. Silvestra Plevy, maje důvěru všeho členstva i široké veřejnosti, mohl vykonati dílo, za které mu je a vždy bude vděčno nejen sokolstvo, nýbrž i veškerá pokroková veřejnost. Výbor byl zvolen na valné hromadě 14. února. Celoroční jeho činnost byla velmi bohatá. Po celý téměř rok bylo vzpomínáno vhodnými přednáškami (i v radiu) výročí popravy br. Slavomíra Kratochvíla v Moravské Ostravě a vzpomínky vyvrcholily 24. a 25. listopadu. Dne 24. večer byla uspořádána akademie v Městském domě, které se zúčastnili i staří rodiče br. Slávka a jeho spoluvězni. Dne 25. listopadu byl pořádán za účasti pokrokové veřejnosti tábor na Masarykově náměstí. Jako slavnostní řečník promluvil náměstek starosty COS br. Truhlář. Velký průvod se pak odebral na hřbitov, aby se poklonil památce br. Slávka Kratochvíla a vzpomněl rovněž popraveného Jiljího Matějky. Odtud si pak šel prohlédnout výstavu v Žerotínově zámku.

Velkou a úspěšnou práci vykonaly oba cvičitelské sbory. Cvičitelský sbor mužů měl 37 členů a 1 čestného člena a žen 38 členek. Podniky podle časové posloupnosti byly tyto:

14. dubna vzorná cvičební hodina.

24. května oslava volby p. presidenta republiky.

3. června okrskový slet v Dluhonicích.

10. června župní slet v Brodku. Účast v krojích byla poměrně slabší: 86 bratří, 78 sester, 51 dorostenců a 34 dorostenek. Cvičilo společná 71 bratří, 78 a 43 sester (dvoje společná), 48 dorostenců a 35 dorostenek naší jednoty.

17. června den brannosti.

17. června konaly se mezisletové závody v Brně. Naše družstvo v oddíle středním se umístilo mezi 65 družstvy jako 7.

24. června veřejné cvičení jednoty. V průvodu bylo v kroji 154 bratří, 130 sester, 48 dorostenců a 42 dorostenek. Cvičilo 70 bratří, 78 sester, 36 dorostenců a 74 dorostenek běželo štafetu místo prostných.

30. června závody kraje východomoravského v Opavě. Družstvo mužů i naší jednoty v oddílu středním v závodě obecném se umístilo jako II.

1. července úspěšný zájezd jednoty do Opavy.

29. července župní výlet v Drahotuších.

1.—6. srpna zájezd na slet do Zagrebu, kdež vynikla naše jednota účastí i vystoupením.

7. října okrskový závod mužů v prostém tělocviku v Přerově.

28. říjen oslaven závodem smíšených štafet, jenž vzbudil velkou pozornost i širší veřejnosti.

24. listopadu tělocvičná akademie jednoty.

25. listopadu vzpomínková oslava br. Slavomíra Kratochvíla. 22. prosince turnaj dvojic v odbíjené.

Roku 1934 ustal neustálý pokles dorostu. V závodě 7 žup v tělocviku prostém v Opavě umístilo se družstvo našich dorostenců jako II. Vzdělávací kroužek dorostu měl se čile k životu; žactva v jednotě stále přibývalo. Věnována péče technickému výcviku závodníků v prostém tělocviku. V odbíjené naše 2 družstva se zařadila na čelná místa na Moravě. Naše 8členné družstvo získalo na plaveckých závodech COS v Brně v oddělení nižším dvě I. místa a jedno III. Na lyžařských závodech, pořádaných naší župou ve Slavkově, umístili se naši závodníci na prvních místech. Přeboru žen na lyžích pro rok 1934 v závodech COS v Plavech dobyla v běhu na 8 km sestra I Sekerová. Činnost veslařského oddílu byla velmi bohatá. Největším podnikem byla »Benátská noc«, uspořádaná společně s veslařským klubem »Přerov« na Bečvě 14. června. Cyklistický oddíl konal celkem 32 zájezdů. Jezdecký oddíl se zúčastnil 7 podniků, Tennisový oddíl sehrál 15 utkání. Naše tenisové družstvo dosáhlo titulu přeborníka župy pro rok 1934 a v závodě východomoravského kraje o přebor COS, který se konal v rámci oslav 10letého trvání odboru dne 15. srpna na našich dvorcích, v těžké soutěži získalo III. místo. Stolní tenis sdružoval nejvíce mladší členstvo, dorost a žactvo. Pořadatelský odbor utvořil důvěrnický sbor, který si rozdělil naše město na 34 úseků, aby mohlo být členstvo rychle informováno, případně svoláno.

Vzdělávací sbor pracoval velmi pilně. Bylo předneseno 113 proslovů a uspořádány 3 přednášky. Konána osvětová škola.

Dvouletá práce finančního odboru vyvrcholila v mimořádné valné hromadě 23. ledna, kdež odhlasovalo členstvo jednomyslně stavbu nové sokolovny tak, aby se v dubnu se stavbou začalo. Stavební odbor jednal v 7 schůzích o plánech a rozpočtech nové sokolovny, které byly vypracovány v režii jednoty. Plány a rozpočty byly vypracovány tak, že celá stavba byla rozdělena ve 3 skupiny:

A) tvořil tělocvičný sál s příslušenstvím,

B) část restaurační,

C) část administrativní.

Stavební náklad dle tohoto rozdělení podle skupin byl vypočten takto:

A) 1,400.000 Kč,

B) 560.000 Kč,

C) 230.000 Kč,

celkem 2,190.000 Kč.

Náklad na vnitřní zařízení odhadnut na 200.000 Kč.

Plány prohlédl správní výbor, též oba cvičitelské sbory a odbory, které měly na stavbě zvláštní zájem. Pěvecký odbor »Tyrš« vystoupil veřejně 24krát. Biografický odbor promítl 186 filmů ve 524 představeních. Zábavní odbor uspořádal 14 podniků.

Dramatický odbor provedl 11 představení, loutkový odbor 22 her ve 46 představeních. Fond pro postavení nové sokolovny vzrostl o 135.410.85 Kč. Archiv, který byl rozříd'ován a katalogisován, obsahoval asi 500 čísel. R. 1934 měla jednota 1375 členů, 784 mužů a 591 žen.

V roce 1935 byl nejvýznačnějším dnem naší republiky 18. prosinec. Toho dne odešel do soukromí president br. T. G. Masaryk a na jeho místo nastoupil br. dr. Ed. Beneš. Oba příslušníci sokolské organisace hlásili se vždycky otevřeně k svému sokolství ve veřejném životě.

Ve vnitřním životě jednoty r. 1935 byla převážná část všech jejích složek soustředěna na výstavbu nové sokolovny, když 23. ledna minulého roku byla na mimořádné valné hromadě jednomyslně odhlasována stavba nové sokolovny. Všichni činovníci jednoty pochopili, že kromě práce, které je potřebí k udržení chodu jednoty, přibude nová, těžká a pro mnohého nezvyklá, ale zato tím vděčnější práce. Seskupili se lidé dobré vůle ku pomoci: v první řadě členstvo, ale i město, státní úřady a veřejné korporace, přispěli i nečlenové a pomoc slíbily finanční podniky. Podstatná část nové sokolovny byla vybudována. Bylo však zjevno, že i zbývající část bude v příštím roce dobudována. Členstvo splnilo plně očekávání. Schůze výboru byly vyplněny práci, ba jeho někteří členové se scházeli denně na staveništi, kdež často šťastně rozřešili věci velkého významu. O stavbu se zasloužil zvláště odbor stavební a finanční První práce na nové sokolovně byly zadány výborem 25. června a »rovnost« stavby byla oslavena 13. října. Nově byla otevřena běžecká dráha. Slavnostní vložení pamětního kamene do novostavby se konalo 22. září za velké účasti členstva celé župy a občanů města. Byla pořízena vlajka naší jednoty a zástupcem přátel dorostu byl 23. června předán putovní štít. Z pozůstalosti br. Josefa Pilce byla zakoupena část zahrady za tribunou na stadiu. Po prvé byl dorost vyslán do prázdninových osad i žactvo. Po sociální stránce byla našim příslušníkům věnována plná péče. Jednota se zúčastnila oslav 85. výročí narozenin presidenta Osvoboditele, oslav Husových a svátku Jugoslávie.

Cvičitel'ský sbor mužů měl 37 bratří a 1 čestného člena, cvičitel'ský sbor žen 34 sester. Oba sbory konaly po 12 řádných schůzích a sbor mužů 6 schůzí předsednictva.

Jest zaznamenati tyto podniky:

4. května tělocvičný večer v Městském domě za velké účasti veřejnosti: Všechny složky cvičily skladbu »Tělocvičná pohádka«.

16. června závod COS mužů v prostém tělocviku nižšího oddílu (2 družstva. První naše družstvo získalo 1. místo v naší župě.

28. června veřejné vystoupení naší jednoty. V průvodu bylo 128 bratří, 87 sester, 62 dorostenců, 45 dorostenek, 126 žáků a 165 žaček. Cvičilo 62 mužů, 62 sester, 54 dorostenců, 40 dorostenek, 125 žáků a 147 žaček. Veřejné cvičení, které se konalo za velké účasti obecnstva, se přiřadilo důstojně k dosavadním veřejným cvičením naší jednoty.

7. července naše účast při otevření sokolovny ve Vlkoši.

14. července naše velká účast při slavnostním rozvinutí praporu v Horní Moštěnici.

27. července vystoupení našich cvičenců při »Benátské noci«.

22. září slavnost »Vložení pamětního kamene do staveniště nové sokolovny^ Velká část sokolských příslušníků, zástupců úřadů a pokrokových organisací.

20. října náhlý sraz za účasti 342 bratří.

28. října oslavy výročí naší republiky.

19. listopadu náhlý večerní sraz za účasti 345 bratří.

24. listopadu pouť ke hrobu br. SI. Kratochvíla za účasti 465 osob.

18. prosince účast na slavnostním projevu po zvolení br. dr. Ed. Beneše presidentem republiky.

Jednota se zúčastnila všech podniků župy a kraje. Zavedena branná výchova dorostenců. 2. června v župních závodech dorostenců umístila se obě družstva, vyšší i nižší, na 1. místě. První družstvo získalo župní putovní štít. 15. září konaly se župní závody dorostenců v pětiboji prostém a štafetě 4X60 m. Z našich družstev se jedno umístilo jako i. Dne 9. června závodily naše dorostenky v župním závodě a družstvo oddělení vyššího získalo I. místo a nižšího rovněž I. místo. Pro žactvo byly 10. února uspořádány »Dětské radovánky*. Na položupním slete žactva ve Velké u Hranic 9. července cvičilo 86 žáků a 80 žaček.

Branný oddíl uspořádal kursy pro br. odvedence. Oddíl lehké atletiky se --pilně připravoval na závody COS, které se konaly v župách, a mimo cvičení na náradí obsahovaly 3 disciplíny prostého tělocviku. Naši závodníci se umístili na předních místech. Oddíl zimních sportů konal 8 vycházek za účasti 162 bratří a sester. Sestra I Sekerová dobyla na přeborech COS III. místa v běhu na lyžích (8 km) a IV. místa ve sjezdu. Úspěšně zastupovala COS na závodech v Jugoslávii, kdež získala III. místo v běhu na přeborech Svazu slovanského sokolstva. Na plaveckých závodech v Prostějově dne 15. srpna zvítězili naši závodníci 65 body nad Brnem a Prostějov I. a II. Cyklistický oddíl uspořádal 42 zájezdů. Na veslařských závodech COS v Praze 15. září získaly v závodě dvojic (1000 m kanoe) naše 2 sestry (Cicvářková a Indru-chová) I. místo. 27. července uspořádali naši veslaři »Benátskou noc«. Dvě naše družstva získala v župním turnaji odbíjené I. a III. místo. Na turnaji odbíjené v Oplocanech získali naši bratři putovní vlajku pro rok 1935. Největšího úspěchu dosáhl herní oddíl na turnaji odbíjené v Přerově, kdež zvítězilo naše první družstvo nad SK Bafá a získalo křišťálový putovní pohár. Velmi čile si vedl jezdecký oddíl. Závodil na 2 jezdeckých akademiích v přerovských kasárnách a průvodu o veřejném cvičení jednoty se zúčastnil 14 jezdců. Tennisový oddíl získal v župním přeboru družstev mužů titul přeborníka župy. Družstvo mužů oddílu závodilo za župu v kraj. závodě o přebor COS 25. srpna v Přerově a získalo II. místo. V závodě žen o přebor COS 28. a 29. září v Praze umístilo se naše družstvo jako V.

Vzdělávací sbor konal 97 proslovů a 2 ideové školy. Připravil pamětní list a předměty, které měly být vloženy do novostavby sokolovny a zavedl pamětní knihu. Sokolskému tisku věnovala jednota velkou pozornost. Celkem bylo vybráno za sokolské časopisy 8852 Kč.

Finanční odbor byl bržděn velmi zhoršenou všeobecnou hospodářskou situací. Fond pro postavení nové sokolovny vzrostl o 215.301.90 Kč. Jednota měla 1377 členů (803 muže a 574 žen). Stavební odbor soustředil svou činnost na postavení nové sokolovny, vybudování běžecké dráhy za stadiem a odrazové zdi pro tenis. Stavba I. a II. etapy nové sokolovny přivedena pod střechu. Naše svěřenkyně, jednota Šternberk, upravila za naší finanční pomoci své letní cvičiště. Byla pro ni podniknuta sbírka šatstva a obuvi. Pěvecký odbor Tyrš vystoupil veřejně 18krát. Vzpomněl důstojně úmrtí našeho hudebního skladatele Josefa Suka (zemřel 29. května), jenž zanechal slavnostní pochod »V nový život«. Zábavní odbor uspořádal samostatně 8 podniků a byl účasten při jiných 8 podnicích. Dramatický odbor uspořádal 10 podniků. Loutkářský odbor provedl 22 her v 58 představeních. Biografický odbor promítl 199 filmů v 536 představeních. Archiv měl téměř 700 čísel a získal velké množství fotografických snímků ze stavby nové sokolovny.

*

Stavba nové, krásné sokolovny byla r. 1936 uskutečněna. Společnou prací a obětavostí byla splněna touha všech příslušníků naší jednoty, abychom měli poměrům a potřebám jednoty vyhovující sokolský stánek. Leč horečné zbrojení kolem nás si vynutilo i u našeho mírumilovného národa, aby se více přihlíželo k vybudování naší branné moci,

případně aby se připravili naši občané na doby nejhorsí. Byl to rok houževnaté práce a obětí pro naši drahou republiku. A to se přirozeně silně odráželo i do života naší jednoty a našeho členstva. Mimo normální činnost, stavbu nové sokolovny a přestavbu staré sokolovny na kino přičinilo se naše členstvo o zdar »Středomoravské výstavě Přerově«. Na středomoravské výstavě vystavovali jsme společně se župou. Expositice byla pěkná a zajímavá.

Výroční valná hromada se konala dne 26. února. Kromě ní byla ještě 1. dubna mimořádná členská schůze. Dne 11. září bylo dojemné rozloučení se starou sokolovnou. Členstvo bylo převedeno do nové sokolovny. Laskavostí Svazu založen a místních peněžních ústavů dostalo se naší jednotě zdarma prostorného výstavního pavilonu, který byl umístěn na stadiu.

Na půjčku obrany státu upsala jednota 5000 Kč.

Cvičitelství sbor mužů měl 35 členů a 1 čestného člena. Konal 12 schůzí řádných a 5 schůzí předsednictva, cvič. sbor žen měl 32 sester a konal 9 schůzí a 5 schůzí předsednictva.

Podniky:

6 května »Slovenský večer«. Tento vstupní podnik byl uspořádán pro zvýšení zájmu o Slovensko a posloužil propagaci naší jednoty pro zájezd do Košic a Prešova.

13.—14. května vylučovací závod mužů ve cvičeních společných pro župní slet.

17. května vylučovací závod COS mužů v obecném tělocviku (oddělení střední a vyšší). Prošlo 1 družstvo v oddílu středním a 3 jednotlivci v oddílu vyšším.

24. května okrskové cvičení v Újezdci jako přehlídka pro župní slet.

7. června »Dětský den«, který po technické stránce byl velmi dobře připraven. Účast v kroji: 86 bratří, 68 sester, 40 dorostenců, 80 dorostenek, 140 žáků a 210 žaček. Cvičilo 115 žáků a 129 žaček prostná

11. června uvítán byl jednotou president dr. Ed. Beneš u Dluhonic.

14. června otevření sokolovny v Lověšicích.

14. června mezisletové závody COS v odd. vyšším a středním. Družstvo středního odd. se poměrně dobře umístilo.

21. června župní slet v Přerově. Krásného tohoto podniku se zúčastnilo v kroji: 151 bratří, 108 sester, 82 dorostenců, 65 dorostenek, 136 žáků a 210 žaček. Prostná cvičilo: 63 bratří, 84 sester (12 dorostenců běželo v bojovém závodě), 65 dorostenek. Jednota tedy plně splnila své povinnosti k župě.

28. června zájezd COS na Slovensko. Kázeň našeho členstva byla vzorná.

26. července odhalení pamětní desky br. Slávku Kratochvílovi na trnavské škole. Zúčastnili jsme se početnou delegací.

1. srpna tělocvičná akademie. Vzorně provedený podnik.

13. září slavnost otevření nové sokolovny. Hlavní tento den byl srazem sokolstva téměř z celé republiky a občanstva ze širokého okolí. Přítomen byl br. dr. Stanislav Bukovský, starosta COS. Ráno konán rozestavný běh všech složek. Štafety donášely pozdravy ze všech částí města. Zatím se shromáždily u nové sokolovny všechny složky naší jednoty, delegace okolních jednot a velké davy občanstva. Na tribuně byli přítomni zástupci úřadů, města, všech pokrokových spolků, sokolských žup a jednot a mnoho vzácných hostí. Po otevření sokolovny a předání klíčů byla prohlídka nové sokolovny. Odpoledne uspořádán byl mohutný průvod městem na stadion, kdež promluvil starosta COS br. Stan. Bukovský o brannosti národa. Nástupem celé jednoty slavnost skončena. Pak byla veselice za velké účasti občanstva. Ke slavnosti vydána pamětní listina.

28. října oslava svátku svobody.

27. listopadu pouť ke hrobu br. Slávka Kratochvíla za velké účasti našich příslušníků, zástupců posádky, legionářů a různých korporací.

31. května konal se v naší sokolovně a na běžecké dráze župní obecný závod žen ve středním odd. Naše družstva získala I. a II. místo. Prvé 4 závodnice postoupily do závodu COS, v němž slušně obstály.

Sestra Berta Jemelková zúčastnila se soutěže na prostná žen pro X. vše-sokolský slet a získala II. místo.

V roce 1936 lze zjistiti pozvolný početní vzrůst našeho dorostu. Všichni dorostenci si pořídili nové cvičební úbory a někteří i nové slavnostní kroje. Z podniků dorostu bylo nastrádáno skoro 2000 Kč, aby bylo umožněno všem dorostencům poříditi si nový slavnostní kroj. 18. října konal se v Přerově župní obecný závod dorostenek. Naše jednota se zúčastnila 1 družstvem ve vyšším odd. a 2 družstvy v nižším. Družstvo vyššího odd. se umístilo jako I. a získalo putovní cenu, krásný pohár z broušeného skla. V nižším odd. umístilo se 1. družstvo jako I. a získalo diplom s lipovou ratolestí.

Branný oddíl pečoval, aby tělesně zdatné členstvo mohlo zdárně vykonávat vojenskou službu, v případě války pak plnit svou vlasteneckou povinnost. V podzimním župním závodu, který se konal v Přerově, byl kromě obvyklých druhů také trojboj 3členných družstev. Kromě 2 druhů vesměs zvítězilo naše družstvo. Lyžařský oddíl konal 10 zájezdů. V závodech o přebor COS umístila se s. J. Sekerová v běhu jako II. a v oblastních závodech na Pústevnách jako I. V rámci Středomoravské výstavy konaly se plavecké závody a pólový turnaj jednot země Moravskoslezské. Muži naší jednoty získali II. místo a dorostenci III. místo, v pólovém turnaji pak muži I. místo. 21. června zúčastnil se plavecký oddíl závodů COS v Letovicích a získá! v nižším oddílu I. místo a ve vyšším II. Titul přeborníka COS v závodě 50 m prsa získal br. Jiří Calábek a naše družstvo pól. štafeta 3X50 m. Cyklistický oddíl konal 7 zájezdů. Veslařský oddíl uspořádal »Benátskou noc« a 24 zájezdů. V odbíjené patřilo naše družstvo svými výkony mezi nejlepší družstva moravská. 23. srpna konal se župní mistrovský závod v odbíjené v Přerově, z něhož vyšlo vítězně naše družstvo. 6. září v přeboru kraje (v odbíjené) získalo naše družstvo III. místo. 13. září v zápase o mistrovství Olomouce umístilo se naše družstvo v odbíjené jako I. a získalo stříbrný pohár pro rok 1936. Dne 24. září zúčastnili se naši závodníci v odbíjené zápasu o mistrovství Prostějova a získali II. místo. Obdrželi čestnou cenu — vlajku. Jezdecký oddíl se zúčastnil průvodu o župním slete 27 jezdci a průvodu při slavnosti otevření nové sokolovny 51 jezdci. Po celý rok pilně cvičil a zúčastnil se řady podniků. Muži tenisového oddílu zúčastnili se celkem 19 utkání, z nichž skončilo jeho vítězstvím 13. Naše družstvo získalo titul přeborníka župy a kraje a dostalo se do celostátního přeboru COS a umístilo se jako III. Také naše družstvo žen v přeboru kraje 4členných družstev žen získalo III. místo.

Vzdělávací sbor pořádal celkem 123 proslovů a 2 ideové školy. Časopisů bylo odebráno 742 a vybráno za ně 9727 Kč. V knihovně bylo 418 knih.

Finanční komise zajistila potřebný obnos na dokončení celé stavby nové sokolovny. Adaptaci staré sokolovny na kino nebylo možno z technických důvodů dokončiti r. 1936. Náklad byl propočten obnosem 230.000 Kč. Členů bylo v roce 1936 1436 (851 mužů a 586 žen). Stavební odbor vybudoval i III. etapu (restaurační) nové sokolovny. V nové sokolovně bylo zahájeno pravidelné cvičení dne 22. listopadu. Loutkové divadlo bylo otevřeno dne 26. prosince a restaurace 25. prosince. Naše svěřenkyně ve Šternberku prožívala svízelnou situaci, způsobenou zhoršenými hospodářskými poměry, ale přece i za tísnivých poměrů dobře se rozvíjela. Jednota měla na starosti i 2 svěřenkyně v sev. Cechách, Vrkoslavice a Čížkovice, kdež trpěli velkou bídou naši tkalci. Menšinový odbor jednoty se snažil odběrem jejich výrobků částečně jejich bídu zmírniti. Pěvecký odbor »Tyrš« vystoupil 24krát a vzpomněl pietně památky svého bývalého sbormistra br. prof. Břetislava Šťastného. Zábavní odbor uspořádal 14 podniků a dramatický odbor 7 podniků. Loutkářský odbor zahrál 27 her v 78

představeních. Biografický odbor promítl 207 filmů v 538 představeních. Fond pro vystavení nové sokolovny vzrostl o 358.104.20 Kč. Pokladní obrat jednoty dosáhl r. 1936 4,007.786.25 Kč, 2. čehož největší část tvořil pohyb fondů a úhrady účtů za práce na novostavbě sokolovny.

*

Čilý pracovní ruch trval i v roce 1937. Správní rok byl zahájen řádnou valnou hromadou dne 17. února za účasti 449 bratří a sester. Nově zvolený správní výbor a všechny složky jednoty osvědčily svou pohotovost, obětavost a organizační vyspělost. Konec roku byl již věnován pilné a pečlivé přípravě na X. všesokolský slet. Výbor konal 21 schůzí řádných, 1 mimořádnou (smuteční) a 1 členskou, na níž byly projednány finanční a stavební záležitosti, a kromě toho konal 2 společné schůze výboru jednoty, obou cvičitelských sborů a vzdělávacího sboru. Ve styku s úřady byl zachován poměr co nejlepší. Bylo proto vycházeno se strany jejich jednotě vstřícně s laskavostí.

Od 14. září do 26. října nekonaly se vnější sokolské podniky pro hluboký smutek Sokolstva nad úmrtím presidenta Osvoboditele, v němž ztratilo bratra nad jiné vynikajícího. Byl naším vzorem a naší chloubou.

Jednota měla 1465 členů, 870 mužů a 595 žen. Naší svěřenyni, jednotě Šternberk, předána byla jednotou dne 6. června nádherná vlajka. Přes 300 přerovských účastníků bylo přítomno při předání vlajky na náměstí ve Šternberku.

Cvičitelský sbor měl 41 členů, koncem roku 37 a 1 čestného člena. Veškerá jeho činnost nesla se již od počátku roku v duchu předsletových příprav. Schůze se konaly pravidelně jednou měsíčně. Cvičitelský sbor žen měl 42 členek a konal 10 schůzí. Také jeho činnost se upoutávala hlavně na práce předsletové. Některé podniky jednoty byly mimořádně významné, jak je patrné z přehledu:

13. března »Tělocvičný večer«, vzorně připravený, byl skvělou ukázkou odpovědné sokolské práce.

4. dubna obeslána našimi cvičenci a cvičenkami župní akademie.

18. dubna branný sraz všeho členstva naší jednoty. Účast: 442 mužů, 142 dorostenců, 185 žáků, 328 sester a 132 dorostenek. Heslo: Muži v poli — ženy doma.

28. dubna župní závod mužů vyššího odd., v němž zvítězili naši závodníci. 30. května vylučovací závod mužů v obecném tělocviku nižšího odd. v župě pro závod COS zvítězilo naše družstvo.

5. června župní obecný závod žen nižšího odd. Naše družstvo závodilo jediné a získalo i.—Vlil. místo.

13. června položupní slet žactva ve Vlkoši a téhož dne zájezd do Hranic k oslavám 50letého trvání tamní sokolské jednoty.

26. července vystoupení na slavnostní akademii v předvečer zborovských oslav, na níž účinkovali legionáři a naše složky.

27. června účastnila se naše jednota Zborovských oslav, jichž jsme byli spolupořadatelé. Dopoledne za účasti protektorů slavnosti, okr. hejtmana Chmelíka a zástupce městské rady přerovské br. Vojt. Tšpona a za velké účasti zástupců různých korporací, zhodnotil význam Zborova předseda branného výboru br. Joza David. Poté plukovník Čeněk Hajda v zastoupení ministra národní obrany odevzdal br. starostovi naší jednoty revoluční medaili »In memoriam«, udělenou br. Slavomíru Kratochvílovi, v opatrování a uschování. Pak udělila naše jednota všem legionářům, kteří se zúčastnili bitvy u Zborova, pamětní listy a COL, jednota Přerov, udělila druhům SI. Kratochvíla z jeho procesu rovněž pamětní listy. Po projevech zástupců jednotlivých korporací odešli všichni účastníci k sokolovně, do jejíž zdí byla slavnostně uložena prst' z legionářských bojišť Dobružky, Doss Alta, Terronu a • Zborova. Odpoledne po průvodu městem provedla naše jednota za účasti legionářů scénu »Cestou osvobození«. Při scéně

odevzdala přerovská jednota COL naší jednotě novou vlajku, na níž připnuly stuhy Národní garda č. 46, Italská domobrana a Obec přátel legionářů.

29. června byly ukončeny Zborovské oslavy bojovými závody 3členných hlídek našich dorostenců.

22. července uvítání br. presidenta dr. Ed. Beneše při průjezdu Přerovem. V měsíci září mělo Sokolstvo hluboký smutek nad úmrtím presidenta Osvoboditele. Naše jednota se zúčastnila tryzny, pořádané dne 19. září Městským osvětovým sborem, 18. a 21. září stáli naši členové v kroji jako čestná stráž u kenotafu na Masarykově náměstí a Smutečního shromáždění 21. září zúčastnila se naše jednota početnou účastí svých příslušníků. Pohřbu zúčastnila se větší delegace v kroji. Při župní tryzně stáli naši bratři jako čestná stráž.

27. října rozestavný běh COS, který byl prvním podnikem X. sletu. Běhu se zúčastnilo 14 mužů, 13 žen, 32 dorostenců a 38 dorostenek naší jednoty. Po doběhnutí štafety před sokolovnou byl zapálen řecký oheň a vztyčena státní vlajka. Čestnou stráž tvořili členové a dorostenci v kroji.

28. října oslavy svátku Svobody. Proveden župní hvězdicový běh, kterým bylo do všech jednot v župě doručeno poselství COS. Mezi jiným byla v poselství připomínka: »Sokolstvo se přičinilo o svobodu a samostatnost republiky, založené na zásadě demokracie a spravedlnosti. Proto ji bude hájit, třeba krví a železem.« Večer bylo slavnostní shromáždění všeho členstva.

21. listopadu pout' ke hrobu br. Slávka Kratochvíla za velké účasti všeho členstva a dorostu.

Výcvik v prostém tělocviku sloužil nejen ke zvýšení výkonnosti bratří závodníků-specialistů, nýbrž také k náležité přípravě bratří nářaďoven. 6. června účastnili se naši závodníci župního závodu v prostém tělocviku se slušnými výsledky. V závodě moravskoslezských žup v Olomouci získal náš závodník II. místo. 24. října konán byl župní branný závod tříčlenných hlídek. Hlídky naší jednoty získaly první tři místa. Pořádány byly teoretické kurzy pro brance. Kurzy předvojenské výchovy byly zahájeny 4. března. Branná výchova byla uzákoněna v červenci.

Počet dorostu se poněkud zvýšil. 6. června získali naši dorostenci v obecném závodě župním ve vyšším odd. I. místo a putovní cenu pro r. 1937, v odd. nižším I. a III. místo. 29. června v župním branném závodě hlídek umístila se naše hlídka na místě II. S úspěchem závodili v župních závodech v prostém tělocviku 28. září. V prvním žup. závodě, ve střelbě ze vzduchovky, získal náš střelec II. místo. 3. října konaly se v Přerově župní lehkooatletické závody dorostenek. Ve vyšším odd. se naše 4členné družstvo umístilo jako II. V nižším odd. umístilo se družstvo též jako II. »Dětský den« se konal 31. května za velké účasti žáků i žaček (215 a 262). Cvičení bylo pěknou ukázkou tělesné výchovy sokolských dětí.

Cyklistický oddíl vykonal 15 zájezdů. Naši bratři zúčastnili se 29. srpna cyklistických závodů župy Valašské ve Val. Meziříčí a získali I. a II. místo. Dorostenci v žup. cyklistickém závodě 3. října umístili se na I. a II. místě. Herní oddíl rozšířil své působení na hru košíkovou. Zvláště dorost docílil v této hře pozoruhodných výsledků. 15. května umístilo se naše družstvo v župním mistrovství v odbíjené jako I. a v soutěži o mistrovství země Moravskoslezské jako III. Jezdecký oddíl spolupracoval s přerovskými jezdeckými korporacemi i důstojnickým sborem děl. odd. 82, jakož i s jezdeckými oddíly sousedními. Spolupořádal také jezdecké závody v Přerově. Plavecký oddíl měl v programu sletový závod a propagační závody v naší župě. 23. července konaly se plavecké závody jednoty, přístupné všem našim členům. Dne 8. srpna v plav. závodech v Mor. Ostravě-Hulvákách zvítězili muži i dorost ve skocích do vody. 22. srpna v utkání ve vodním pólu a plavání se Sokolem Vyškov v Přerově zvítězili muži i

dorost. Tennisový oddíl vykázal velký úspěch v závodě o přebor ČOS dne 4. července v Přerově, v němž naše družstvo mužů zaslouženě zvítězilo a získalo titul přeborníka v tenise pro r. 1937. Získalo putovní vlajku a členové diplomy. Přebor žen COS se konal 25. září rovněž na našich dvorcích. Naše družstvo se umístilo jako IV. Veslaři vyjeli 39krát. V závodech v Uh. Hradišti získala čtyřka mužů II. místo a žen též II. místo. V kanoích dobyli bratři všech prvních míst. 3. října zúčastnily se sestry našich veslařských závodů gigových o putovní cenu a zvítězily před V. K. Baťov. Lyžaři získali 7 prvních, 7 druhých, 3 třetí, 1 čtvrtou a 3 páté ceny. V přeboru COS se umístili velmi čestně. Zúčastnili se celkem úspěšně závodů hlídek v Českých Jesenících. V přeborech COS na Radhošti byl br. J Poledna, startující za III. třídu, v celkovém pořadí II. Sestra Sekerová také letos se umístila v přeboru ČOS jako II. a v závodech SSS na Bledu v Jugoslávii rovněž jako II. první z Československa.

Vzdělávací sbor pořádal celkem 101 proslov a 6 přednášek. Konala se též vzdělávací škola. Nově utvořený odbor pro hudební výchovu pořádal 2 významné přednášky: 29. dubna skladatele Vil. Petrželky na téma »Jak vzniká hudba« a 3. listopadu prof. Em. Ambrose z Brna na téma »Jak poslouchati hudbu«. 11. prosince byl uspořádán koncert k počtě W. A. Mozarta. Dramatický odbor uspořádal 6 podniků, z toho 3 divadelní představení. Loutkářský odbor sehrál 70 představení a 3. října uspořádal loutkářskou školu. V loutkářské soutěži naší župy 18. prosince zvítězila naše scéna Naše loutkářství vyniklo tak, že se stalo chloubou Moravy. To je patrné i z toho, že dva Estonci z Tallinu, kteří studovali v ČSR loutkářství, přijeli prohlédnouti si naše divadélko. Pěvecký odbor »Tyrš« vystoupil veřejně 30krát.

Biografický odbor promítl 140 filmů v 454 představeních, v Olympii ještě k tomu sehrál do konce dubna 18 filmů pro mládež v 38 představeních. Na obecních dávkách odvedl odbor od založení 770.865.85 Kč. Hostinský odbor byl činný při 7 podnicích. Pořadatelský odbor byl aktivně činný při všech slavnostech, zábavách, divadlech atd. Stavební odbor ukončil své práce ve staré sokolovně a bio »Alfa« zahájil svou činnost tamtéž 24. dubna. 29. prosince konána kolaudační prohlídka novostavby sokolovny a bia »Alfa«. Shledáno, že všechny práce byly provedeny pečlivě a ne jen pro zisk a že projektanti splnili svůj úkol skvěle. Zábavní odbor pořádal 3 podniky a spolu-účinkoval při dvou.

Finanční odbor skončil vyúčtování nové stavby i přestavby staré, celá stavba nové sokolovny včetně zařízení stála 2,628.906.20 Kč, přestavba staré sokolovny na kino včetně vybavení 400.000 Kč, úhrnem 3 miliony 28.906.20 Kč. Výpůjčka u Městské spořitelny v Přerově činila 650.000 Kč a kromě toho dluh 528.092.20 Kč, celkem tedy dluh činil 1,170.092.20 Kč. Úrokování a umořování tohoto dluhu si vyžádalo ročně 77.000 Kč. Kromě toho bylo ještě zapláceno 188.754 Kč za dům manželů Širokých, za přikoupenou zahradu a za dluh na budově staré sokolovny. Přírůstek fondu pro stavbu nové sokolovny činil 176.643.15 Kč. Celkem od r. 1925 do r. 1937 přijato na fond 1,962.268.60 Kč. Členská povinnost placení příspěvků byla splněna ze 92%.

*

Předzvěst zlých časů, ale pilná a nadšená práce pokračuje. (1938—1941).

Rok 1938 byl rokem z něj krásnějších, rokem X. všesokolského sletu, rokem největšího vypětí sokolské práce, obětavosti a ukázněnosti. Celý téměř svět pohlížel na sokolstvo s obdivem. Ale krátce po skončení krásné pohádky přikvapilo na naši drahou vlast neštěstí, ponížení a potupa. Šlo o bytí národa. Sokolstvo však zůstalo pevné a nedalo se zlomit zoufalstvím. Bylo vždy od založení páteří národa. Ztrátou historických hranic, kdy se u nás vše změnilo, nezměnilo se sokolstvo. Zůstalo dále páteří národa a stalo se tmelem všech českých lidí dobré vůle.

Budiž zaznamenáno, co v poselství tohoto roku tlumočila jednotám a župám ČOS. »X. všesokolský slet — můžeme to říci bez planého vychloubání — ukázal celému světu zdatnost a sílu sokolstva i jeho odhodlání státi věrně při československém státě a sloužiti jeho lidu ze všech sil.« A dále: Události posledního čtvrtletí uplynulého roku dolehly co nejtíživěji na náš národ, na náš stát i na sokolstvo. Vždyť 41.596 km² naší půdy, 4204 obcí se 4,922.440 obyvateli stalo se součástí státního území Německa, Polska a Maďarska, je mezi nimi 1,161.616 Cechů a Slováků. Na tomto území ztrácíme 548 sokolských jednot se 137 vlastními sokolovny a 274 letními cvičišti v hodnotě daleko přes 60 mil. Kč.« A dále: »Věříme, že přijde čas, kdy Sokol i tam (na Slovensku) se vzbudí k činu a k práci na prospěch slovenského lidu.«

*

Správní činnost jednoty započala valnou hromadou dne 16. února za přítomnosti 307 členů, 199 bratří a 108 sester. Br. Stan. Andrlíkovi, ing. VI. Chroustovi a Františku Skopalovi bylo vřele poděkováno za práci pro stavbu sokolovny. Schváleno, aby u místních peněžních ústavů byly uzavřeny výpůjčky v celkové výši 350,000 Kč.

Výbor konal celkem 18 schůzí, členská schůze byla jedna. Provedeny sbírky: s heslem »Letnice sokolským hraničářům«, na obranu státu a na uprchlíky. Na X. všesokolský slet bylo z jednoty vypraveno celkem 699 příslušníků, z toho 243 mužů, 201 žen, 85 dorostenců, 119 dorostenek a 51 žáků. Pro zákaz shromažďování upuštěno od pravidelné pouti ke hrobu br. Slávka Kratochvíla.

V roce 1938 bylo celkem 1433 členů, 837 mužů a 596 žen.

Cvičitel'ský sbor mužů měl 35 členů a 1 čestného člena. Konal 12 pravidelných schůzí, cvič. sbor žen konal též pravidelné schůze za celkové účasti 236 sester, kromě toho 4 schůze předsednictva. Veškerá činnost byla již předem vytýčena a to přípravami na X. všesokolský slet.

Přehled činnosti:

13. února župní škola soudcovská mužů. Sletové sestavy pro obecný závod středního odd. předvedlo naše družstvo.

V únoru se též konala župní pomahatelská škola mužů za vedení členů cvičitel'ského sboru naší jednoty.

21. května (mobilisace): strážní oddíl staví stráž u význačných objektů v našem městě.

28. května oslavy narozenin presidenta br. dr. Ed. Beneše. Značná účast příslušníků jednoty.

5. června veřejné cvičení jednoty. Naše účast v kroji: 112 bratří, 141 sester, 76 dorostenců, 121 dorostenek. Cvičilo: 106 bratří, 127 sester, 76 dorostenců a 102 dorostenky.

12. června vyřazovací župní závody mužů ve středním oddíle a ve vyšším odd. starších bratří. Výsledek pro naše závodníky velmi dobrý.

19. června župní slet v Lipníku s velmi dobrým výsledkem. Naše účast v průvodu (v kroji): 74 bratří, 83 sester, 80 dorostenců a 97 dorostenek. Prostná cvičilo 85 bratří, 101 sestra, 80 dorostenců a 103 dorostenky.

X. slet všesokolský v Praze. V průvodě šlo ve slavnostních krojích z naší jednoty 119 bratří, 104 sester, 82 dorostenců a 129 dorostenek a cvičilo 113 bratří, 127 sester, 82 dorostenců a 111 dorostenek. Sletu se též zúčastnilo 50 žáků. Naše žáčky se sletu nezúčastnily, poněvadž byly připuštěny jen žáčky z okolí Prahy. Všichni účastníci sletu se chovali vzorně a vykonali plně svou povinnost. Nikdy nezapomenou hlubokých dojmů, jež na ně mocně zapůsobily.

Veškerá činnost žáků směřovala k sletovým dnům žactva v Praze. 6. června konal se závod v prostém tělocviku na našem cvičišti, jenž přinesl značné úspěchy dorostencům naší jednoty. Dor. Jiří Kolíbal se dostal jako vítěz do celostátní soutěže. 29. května

konal se župní vylučovací závod dorostenců pro závody ČOS v Praze v odd. vyšším a nižším. Ve vyšším odd. získáno bylo jedno I. místo. V bojovém závodě za župního sletu umístilo se družstvo našich dorostenců jako II. V závodech sletových závodili ve vyšším odd. 3 dorostenci s dobrým výsledkem. V bojovém sletovém závodě běželi 4 dorostenci též s dobrým výsledkem. V plaveckých závodech dorostu na 50 m znak získáno jedno II. místo, v závodě štafet 4X50 m umístila se naše štafeta jako I, ve skocích do vody získáno jedno II. místo a v odd. nižším (25 m prsa) též jedno II. místo. Dorostenky získaly: (50 m prsa) jedno II. místo a dor. Květa Nauková (volný způsob) I. místo a naše dorostenky v štafetě 3X50 m a ve skocích do vody I. místo.

V závodech žen COS v plavání umístila se 1. Dostálová (50 m prsa) jako I. a M. Kamelandrová (50 m znak) rovněž jako I. Naše jednota byla zařazena na II. místo v COS. Na sletových plaveckých závodech získali muži 7 prvních cen, A druhé, 6 třetích, 2 čtvrté a 1 páté místo. V plaveckých závodech v Olomouci získal oddíl 13 prvních cen (ze 14), 6 druhých a 5 třetích míst.

V prováděcím nařízení k zákonu o branné výchově byla tato svěřena pouze branným střediskům. Zatím byl proveden soupis všech osob povinných brannou výchovou. S brannou výchovou mělo být započato 1. října 1938. Známé události po mnichovské konferenci, které tak hluboce zasáhly do života našeho státu, zmařily všechny předpoklady. Naši nově odvedení branci zúčastnili se teoretických kursů, které jednota pro ně uspořádala společně s naším městem. S dorostem i členstvem cvičili jsme vojenská pořadová cvičení. Dorost konal pravidelná cvičení pochodová. Zachovali jsme pevný řád a tvrdou kázeň.

Herní oddíl pěstoval 2 hry: košíkovou a odbíjenou. V košíkové dosáhl náš dorost pozoruhodných výsledků. V závodě odbíjené o prvenství kraje východomoravského jsme získali I. místo. V přeboru COS jsme získali slušné pořadí. Tennisový oddíl velmi utrpěl odchodem řady bratří za jejich brannou povinností. Bratři závodníci zvítězili hladce v závodech krajových a ve vrcholném závodě COS v Praze 4. a 5. července obhájili opět své prvenství COS v tenise. Sestry se probjovaly v kraj. závodech, ale v Praze se svými silami již nestačily. Veslaři vyjeli 23krát. Na sletových veslařských závodech získali naši veslaři-závodníci přebor COS před závodníky jugoslávskými a všemi pražskými. Byl to důsledek poctivé přípravy. Ve sletovém roce se zájem lyžařů soustředil na závodní lyžování. »Zimní sletové hry» v Tatrách trvaly od 6. do 12. února. 2. února konal se závod na lyžích na 50 km, v němž ve starší třídě B umístil se jako I. br. Michno. 8. února v závodě štafet umístila se naše obě družstva velmi pěkně. Ve slalomu byl br. Jiří Poledna I. 11. února v závodě v běhu na lyžích na 18 km získali naši bratři ve II. třídě dobré pořadí; ve třídě B zvítězil br. Josef Bůžek. Z žen závodila jediná s. Josefa Sekerová, která byla zařazena do družstva COS a byla celkově II. na 8 km a I. v první třídě. Ve sdruženém závodě žen zvítězila a získala přebor COS v jízdě na lyžích (běh, sjezd a slalom). Sletových závodů na Radhošti 26. a 27. února se zúčastnilo 5 dorostenců. V tytéž dny se konaly oblastní závody na Radhošti, jichž se zúčastnili naši muži. Ve třídě starších B zvítězil v běhu na 18 km br. Michno Ferdinand, ve sjezdu sestry I Sekerová. 6. března konal se závod mužů v běhu na Javořině, kdež získali naši závodníci II. a III. místo. 27. března ve štafetových závodech mužů na Alfredově chatě (3X10 km) byla naše první štafeta na III. místě a štafeta žen se umístila jako I. Celkem závodilo 17 mužů, 3 ženy, 5 dorostenců. Bylo závoděno v 10 závodech. Získáno bylo 9 prvních, 2 druhé a 6 třetích cen. Napětí po květnových událostech působilo neblaze na činnost oddílu. Další pak vývoj politických poměrů činnost oddílu úplně ochromil, Přesto však oddíl tuto krizi přestál. Cyklistický oddíl podnikl 16 zájezdů. Nově byl založen motocyklistický oddíl, který se zúčastnil župního sletu v Lipníku a 10. dubna branného srazu motoristů.

Vzdělávací sbor pracoval velmi pilně, jak o tom svědčí 76 proslovů, zdravotní kurs pro dorostenky, beseda a akademie s Jihoslovany a j. Koncem září, v říjnu a listopadu činnost téměř ustala, neboť v sokolovně byli ubytováni vojáci a vystěhovale!. V podzimním období bylo 33 proslovů. Dramatický odbor sehrál 3 divadelní hry. Loutkářský odbor uspořádal 51 představení. Dne 10. dubna hostilo divadélko vzácného hosta, nejlepšího amerického loutkáře, který na své cestě Evropou všiml si v první řadě loutek. Pan Paul Mc Pharlin z USA s doprovázejícími jej dámami netajil se obdivem a uznáním. Sokolský tisk, který byl odebírán prostřednictvím jednoty, počtem výtisků odpovídal usnesení COS (povinný odběr). Zprávy pro tisk byly průměrně třikrát týdně doručovány kanceláří jednoty místním redakcím. Pěvecký odbor »Tyrš« zúčastnil se druhých pěveckých závodů COS. Ženský sbor se umístil jako IV. a mužský jako V. »Tyrš« vystoupil veřejně 19krát. Během roku byly uhrazeny další stavební náklady ve výši 209080 Kč. Zábavní odbor uspořádal 4 podniky a spoluúčinkoval při 3 podnicích. Hostinský odbor účinkoval při 8 podnicích. Členové pořadatelského odboru byli činnými při všech podnicích naší jednoty.

Z popudu stavebního odboru bylo provedeno zařízení šaten pro ženy (železné skříňky a lavičky) a doplněna kanalisace na dvoře sokolovny Rok 1938 byl pro naše hraničáře zvláště katastrofální. Událostmi ztratili jsme naše svěřenkyň, což nás naplnilo nevýslovným zármutkem. Sbírka ve prospěch uprchlíků se vydařila nad očekávání. Byly to naše sestry, které se obětavě chopily práce a sta hodin věnovaly úpravě a šití šatstva a prádla, aby se dostalo těm nejpotřebnějším. Biografický odbor vzpomněl 7. října své 1 Slete činnosti. Biografický odbor promítl 144 filmů ve 483 představeních. Na dávkách odvedl v roce 1938 obci 125.025.20 Kč a od založení 895.891.05 Kč.

Přes všechny obtíže doby byl i rok 1939 rokem pilné vnitřní práce. Přišly doby, kdy podle slov Tyršových »Tříbíme se a pleva od zrna se odděluje, kroj již dávno nedělá Sokola«. Jednota vykonala mnoho dobrého, ale hlavní zřetel byl obrácen k tělovýchově. Vzrostla počtem členstva a sokolská práce se rozrostla do hloubky a šířky.

Rádná valná hromada se konala 15. února za přítomnosti 336 bratří a sester. Pohnuté události r. 1938 neznamenal pro naši jednotu ustrnutí. Jednota se zúčastnila početné vzpomínky 89. narozenin br. T. G. M., na níž zpíval náš »Tyrš«. Správní výbor konal 23 pravidelných schůzí, 7 schůzí předsednictva a 1 členskou schůzi. Pravidelná tělocvičná činnost nebyla vůbec přerušena, ačkoliv některé místnosti sokolovny sloužily dočasně k ubytování říšské branné moci a ochranné policie. Pro zákaz pořádání podniků, vydaný COS, nebyl pořádán tradiční Silvestr v sokolovně. Členů bylo 1514, 910 mužů a 604 ženy. Cvičitelství sbor mužů měl na počátku roku 35 členů, koncem roku 38 členů a 1 čestného člena. Celkem konal 12 pravidelných schůzí. Technická činnost byla ponejvíce činností vnitřní. Závodícím se umožňovalo, aby na různých závodech prokázali svou vyspělost. Také cvič. sbor žen byl početný a konal pravidelné schůze. Ve cvič. oddílech bylo rušno. Podniky:

4. března nářadový závod ve volných sestavách pro vyspělé cvičence. Byla to vlastně přehlídka nejlepších moravských borců za účasti mistra světa v tělocviku br. Gajdoše. Náš závodník br. I Pavelka se umístil jako II.

20. května cvičily sestry na »Národním večeru« rytmický valčík

21. května župní přespolní běh dorostenců. Naši dorostenci zvítězili v kategorii jednotlivců i družstev.

27. května besídka obojího dorostu s čísly tělocvičnými a zpěvními.

2. července župní závody mužů v obecném tělocviku. Zvítězili ve středním i vyšším odd. naši závodníci.

17. srpna župní závody dorostenců v prostém tělocviku. Naše družstvo získalo ve vyšším odd. (sedmiboji) I. a II. místo, v nižším odd. (pětiboji) získala

3 naše družstva první tři místa.

8. října účast našich dorostenců na lehkootletických závodech, pořádaných pod záštitou MNS na sportovním stadiu SK Přerov. V. silné soutěži získali jsme

4 třetí a 1 druhé místo.

17. října vzorná cvičební hodina mužů a dorostenců. Při té příležitosti byly rozdány plakety a diplomy závodníkům, kteří je získali o závodech sletových.

26. října vzorná cvičební hodina žen a dorostenek. Rozdány diplomy sestrám, které se umístily o sletových závodech na čestném místě.

18. listopadu nářad'ový závod dorosteneckých družstev Sokola Olomouc a Sokola Přerov. Přerovští závodníci se umístili jako II. malým rozdílem bodů (6.95 b.).

9. prosince tělocvičná akademie naší jednoty za účasti všech cvič. složek. Počet dorostenek poklesl. Cvičily po celé prázdniny a pěstovaly hry: odbíjenou a košíkovou. Podnikly s vedoucími 7 výletů. Koncem roku založena samospráva dorostenek. V župních závodech žáků se umístilo naše družstvo v 1. okrsku jako I. Dne 16. prosince konala se vánoční besídka žaček. Cvičily, recitovaly, zpívaly a byly pohoštěny čajem a zákusky.

Muži a dorostenci herního oddílu sehráli 15 zápasů košíkové. Odbíjená se těšila zvláštní pozornosti všech našich složek. Celkem bylo sehráno 30 zápasů s kladným poměrem 40 :30. Tennisový oddíl sehrál 6 zápasů, z nichž 4 vyhrál. Plavecký oddíl úspěšně pracoval v závodní činnosti a propagaci. Veslaři se zúčastnili 4. června veřejných závodů za účasti CVK Brno, CVK Uherské Hradiště a CVK Hodonín a umístili se jako II. a III., těsně za I., ve všech druzích závodů. Lyžařský oddíl propagoval lyžování v Hostýnských horách. Ustavena dne 20. listopadu Středomoravská sokolská lyžařská oblast, což je důležitým mezníkem v lyžařství naší jednoty. Sehrány 3 zápasy v hockey. Jezdecký oddíl zúčastnil se jezdecké akademie 12. března. Byl to poslední zdařilý podnik. Motto-oddíl uspořádal II. motto-turnaj. Výsledek předčí! první ročník.

Vzdělávací sbor konal ideovou školu, 2 přednášky, 81 proslovů, 7 besed, 1 akademii. Od 10. do 20. června byla výstava diplomů a odměn získaných na sletových závodech. Cen bylo přes 100. Dne 10. září spolupřátelována národní slavnost o »Hanáckém jarmaku«. 22. září byl hostem naší jednoty E. F. Burian, tvůrce divadla D 40, se svým skvělým souborem. Loutkový odbor sehrál 56 divadelních představení. »Tyrš« vystoupil veřejně 10krát. Dověřil 20 let své činnosti. Jubileum oslavil 11. listopadu koncertem. Založen časopis jednoty, měsíčník »Sokolský hlas«. Vyšlo 10 čísel. Zasílány tiskové zprávy do redakcí denního tisku. Odběr sokolských časopisů byl dobrý. Biografický odbor odehrál 135 programů v 527 představeních. Hostinský odbor pořádal 3 podniky, zábavní 5. V soč. činnosti bylo pamatováno nejpotebnějších. Pořadatelský odbor konal od 2. do 10. září dozorčí službu na »Hanáckém jarma-ku« (i s dorostenci). Na návrh stavebního odboru postaven v červenci betonový taneční parket a provedena úprava elektrického osvětlení zahrady pro koncerty a jiné podniky. Bylo třeba úrokovat a umořovat dluh skoro 1 mil. Kč, což bylo za ztížených poměrů hospodářských velmi svízelné. Leč i po této stránce splnila naše jednota všechny své povinnosti. Odbor pro udržování a provoz kluziště zřídil moderní kluziště a opatřil reprodukovanou hudbu.

*

Také roku 1940 bylo přes všechny těžkosti vykonáno kus poctivé práce. Mužná rozvaha a pevná víra v účelnost denní práce sokolské vedla odpovědné činovníky jednoty po cestě věrné služby národu a vlasti. Po dlouholetém starostovi br. Silvestru Plevovi, který byl již od 1. IX. 1939 žalářován nacistickými násilníky, ujal se starostenství v době plně nebezpečí br. MUDr. Han Lacina a byl též zvolen starostou jednoty valnou hromadou-31. ledna., Přítomno bylo 186 bratří a 82 sester. Bylo přečteno poselství COS, které ke

konci zdůraznilo: »Postarejte se, aby zejména mládež od žactva po dorost až k mladým mužům a ženám plnila naše tělocvičny věčným ruchem a stálou činností. Naplňte tělocvičny. A tento úkol se v naší jednotě svědomitě plnil.

Výbor konal 20 schůzí, 1 slavnostní schůzi a 9 schůzí předsednictva. Členská schůze se konala 8. května. Ve slavnostní schůzi výboru 22. května byl jmenován br. Josef Polame čestným členem cvičitelského sboru, při čemž byla zhodnocena jeho 48letá činnost v cvičitelském sboru, 25. května navštívili členové předsednictva správního výboru a cvič. sboru br. Antonína Beňu, aby vzpomněli jeho sedmdesátin a 50 let jeho členství v naší jednotě. Všechna činnost se soustřeďovala kolem tělocvičny. Největší podniky, které jednota pořádala, bylo provedení Dvořákových »Slovanských tanců« orchestrem a baletním souborem zemského divadla v Brně, pak symfonický koncert Smetanovy »Mé vlasti« Přerubem dne 13. října a koncert Pěveckého sdružení moravských učitelů 7. prosince.

V lednu byla ve smyslu nařízení zemského presidenta provedena změna stanov naší jednoty. V dubnu zřízen byl zdravotní odbor. Celkem bylo 1593 členů, 982 mužů a 611 žen. Všech sokolských příslušníků bylo 2367.

Cvičitel'ský sbor mužů měl 35 členů a 2 čestné členy. Bylo konáno 12 řádných schůzí a 1 mimořádná. Cvičitel'ský sbor dorostu měl 1.5 členů a žáků 10 členů. Cvičitel'ský sbor žen měl 36 členek.

Členové mužských sborů navštěvovali tyto školy: 4 župní pomahatelskou školu, 1 školu COS pro vedoucí žáků, 1 soudcovskou školu COS pro odbíjenou, 4 župní soudcovskou školu pro odbíjenou, 1 soudcovskou školu pro lední hokej.

Členové mužských sborů vykonali tyto zkoušky: 2 župní pomahatelské zkoušky, 1 župní cvič. zkoušku, 4 župní soudcovskou zkoušku pro odbíjenou, 4 župní soudcovskou zkoušku pro košíkovou, 3 svazovou zkoušku vrchního rozhodčího a úředních měřičů pro závody veslařské, 4 svazovou zkoušku úředních měřičů pro závody plavecké.

Přehled závodů v nářadovém, obecném a prostém tělocviku:

Muži:

13. dubna závod vyspělých cvičenců ve volných sestavách na nářadí v Napajedlích. Získali jsme II. místo.

21. dubna župní přebor v běhu přespolním na 4 km. Získali jsme I. místo.

26. května župní obecný závod nižšího odd. I. a II. stupně vyspělosti. V závodě družstev I. stupně získali jsme I. místo a II. stupně též I. místo.

23. června župní závody v lehké atletice. Naši závodníci se velmi dobře umístili.

30. června závod vyššího oddílu COS v Praze s dobrým výsledkem.

11. srpna závod vyspělých cvičenců ve volných sestavách na nářadí. Zvítězil br. Baroš z naší jednoty.

22. září závod moravských žup v tělocviku prostém v Olomouci. 4 naši závodníci získali 39.5 bodů.

28. září závod vyspělých cvičenců na nářadí a v lehké atletice ve Vítkovicích. Zvítězil br. Baroš Bohuš.

5. října závod vyspělých cvičenců ve volných sestavách na nářadí v Kře-lově. Zvítězil br. Baroš.

27. října závod družstev vyspělých cvičenců ve Vyškově. Naše družstvo se umístilo jako I., rovněž i br. Baroš.

2. listopadu závod družstev vyspělých cvičenců na nářadí za účasti družstva Sokola Praha III. Br. Baroš se umístil jako I. a br. Jaroslav Pavelka jako III.

10. listopadu závod o prvenství COS ve volných sestavách na nářadí, volných cvič. prostých a přeskoku koně na dél v Praze. Br. Baroš se umístil jako III.

30. listopadu veřejné závody vyspělých cvičenců na nářadí v Olomouci. Zvítězil br.

Baroš.

Dorostenci:

19. května župní závody v tělocviku obecném vyššího a nižšího oddílu v Přerově. Ve vyšším (sedmiboj) umístila se naše družstva jako II. a III. V nižším (pětiboj) umístilo se naše družstvo jako I.

25. května závod vypělých cvičenců ve volných cvičeních na náradí v Prostějově. Zvítězilo naše družstvo.

23. června župní závod v tělocviku prostém družstev a jednotlivců. Ve vyšším odd. (pětiboj) zvítězilo naše družstvo, v odd. nižším se umístilo naše družstvo jako III.

22. září lehkooatletické závody moravských žup v Litovli. Naši závodníci v žup. družstvu dobře obhájili čest naší župy.

Žáci:

16. června závod družstev I. okrsku v tělocviku obecném vyššího stupně. Naše družstva se umístila jako III. a IV.

13. září závod družstev I. okrsku ve hře »Velký pasák«. Naše družstvo se umístilo jako III.

15. prosince závod družstev I. okrsku v pochodovém zpěvu. Naše družstva získala I. a II. místo.

V závodech domácích uspořádán byl závod pod názvem »Ukaž, co umíš«, vypsaný náčelnictvem COS. Závod se skládal z 29 různých odvětví naší tělocvičné soustavy. Závodu se zúčastnilo z naší jednoty 55 bratří, z nichž pouze 6 prošlo celým závodem. jako I. se umístil Zdeněk Calábek, II. Arnošt Heinz, III. Jiří Calábek.

Muži sehráli v odbíjené 84 zápasů a zvítězili v 60 zápasech, 20 zápasů v košíkové a zvítězili ve 12 utkáních, v ledním hockey 17 utkání a zvítězili v 9 utkáních (nerozhodně 1 utkání) Mimo to zavedena lední kuželna a cvičena lukostřelba.

7. ledna zahájena byla činnost oddílu zimních sportů uspořádáním III. oblastních závodů na Hostýně. Naši členové se umístili na nejpřednějších místech.

14. ledna obeslány veřejné lyžařské závody v Hošťálkové s dobrým výsledkem.

21. ledna konal se závod 3členných hlídek na 30 km hostýnskými horami. Naše družstvo získalo I. místo a putovní křišťálový pohár Bystřice p. H.

28. ledna se konaly veřejné lyžařské závody na Konicku. Naši závodníci získali II. a III. místa. Téhož dne se konal lil. veřejný závod v Drnovicích u Vyškova. Naši závodníci se umístili na předních místech.

4. února veřejné lyžařské závody na Sv. Kopečku. Naši závodníci získali II. a III. místa.

11. února konal se lyžařský závod štafet 4X10 km. Získali jsme II. a III. místo.

18. února byl závod 3členných družstev o prvenství COS na 20 km v Novém Městě n. M. Naše družstvo se umístilo jako 5., jako nejlepší moravské družstvo. Téhož dne se konaly lyžařské závody na Hostýně naší jednoty v rámci závodu »Ukaž, co umíš«.

24.—26. února lyžařské přebory COS na Pustevnách. Nejlepšího umístění dosáhl br. W\ Poledna.

15. dubna zahájena byla závodní sezóna v plování obesláním plaveckých mistrovství Moravy v Brně. Naše družstvo se umístilo jako III.

16. června uspořádal oddíl okrskové plavecké závody I. okrsku v Dřevohosticích. Závodníci získali první místa.

30. června byly župní plavecké závody v Přerově. Naši členové získali všechna první místa.

7. července obeslány plavecké přebory COS ve Vysokém Mýtě. Naše družstvo získalo II. místo. V závodě 100 m znak získal I. místo Jiří Koplík. V závodě 4X100 m prsa získala naše štafeta I. místo. V závodě 4X200 m volný způsob získala naše štafeta rovněž I. místo.

1.—4. srpna obeslány mistrovské závody Čech a Moravy v Praze na Barandově. Naše družstvo se umístilo jako VL, jako nejlepší sokolské družstvo.

18. srpna konaly se závody o prvenství sokolských jednot na Moravě. Zvítězilo naše družstvo. Naše polohové štafety 3X100 m získaly I. a III. místo. Naše štafety 4X100 m prsa se umístily jako I. a II.

25. srpna zúčastnili se naši plavci propagačních závodů při otevření koupaliště v Tučíně.

29. listopadu obeslány Národní plavecké závody v Brně. Naši závodníci získali dvě III. místa.

14. prosince zakončil oddíl svou činnost plaveckými přebory, které uspořádal ČPK Brno. Naši závodníci získali dvě I. místa a II. místo.

Velmi činně si vedli též naši veslaři:

1. května v »jarním veslařském běhu« byli muži II. a dorost i.

25. a 26. května v III. středoškolských závodech v Brně získala čtyřka mužů I. místo.

23. června pořádány veřejné veslařské závody v Přerově. Všechny lodě na I. místech kromě jedné čtyřky dorostu.

30. června mezinárodní veslařské závody o Rennerův memoriál v Praze. Účast: čtyřka mužů a dorostu. Umístění: z 9 a 7 lodí obě družstva na II. místě.

1. listopadu se konaly propagační závody v Baťově. Účast: 2 čtyřky mužů a 2. dorostu. Všechny lodě na místě i. Kromě 1 dorostu.

Tennisový oddíl vyslal v září závodníky na krajské vylučovací přebory a v mistrovství Přerova získáno II. místo ve smíšené čtyřhře.

Veřejná cvičení se vůbec nekonala. Byla nahrazena vzornými cvičebními hodinami. 20. prosince se konala besídka žáků. Byly předvedeny ukázky výcviku a cvičící žactvo bylo pohoštěno čajem a zákusky. 21. prosince byl pořádán tělocvičný večer v upomínku na sokolského hudebního skladatele br. Karla Pospíšila a místního skladatele I Čapky-Drahlovského.

Členky ženských sborů navštěvovaly tyto školy:

1 lyžařskou školu COS, 1 šestitýdenní cvič. školu COS, 5 čtrnáctidenní cvič. školu COS, 2 čtrnáctidenní plaveckou školu COS, 3 župní školu rozhodčích, 3 župní školu drobných her (a 6 dorostenek).

Členky ženského cvičitelského sboru vykonaly tyto zkoušky:

4 župní pomahatelské i cvičitelské zkoušky, 4 župní pomahatelské zkoušky, 3 župní cvičitelské zkoušky.

Přehled závodů žen a dorostenek:

2. června zúčastnila se naše jednota župních vylučovacích závodů v Přerově. Týž den se konal župní obecný závod dorostenek. Získáno ve vyšším odd. I. místo, v nižším odd. I. a II. místo (16—1 Slete) a I., II. a III. místo (14 až 16 lete).

23. září na župních lehkootletických závodech dorostenek v Přerově získaly tyto II. a III. místo.

13. října župní závod žen a dorostenek v pořadových velkých celků v Přerově byl obeslán 37 ženami a 46 dorostenkami.

K III. závodu zdatnosti se připravovalo 22 dorostenek. Župní část závodu vykonalo 19 dorostenek a 1 žena. Dorostenka Vlasta Doležalová se umístila na I. místě v župě. Odměnou jí byl 14denní bezplatný pobyt ve škole táboření COS na Sázavě.

1.—30. září vykonaly žákyně zkoušky zdatnosti.

9. června župní závod v odbíjené byl obeslán družstvem žen.

13. října konal se závod v drobných hrách. Naše dorostenky se umístily jako I.

20. října ve hře odbíjené se umístily dorostenky jako II. Pro neúčast jiných jednot zápasily dorostenky a ženy Přerov. Zvítězily ženy.

4. října se zúčastnily 3 dorostenky a 1 žena plaveckých přeborů COS v Praze.

Dorostenky dosáhly krásného výsledku tím, že obsadily všechna tři I. místa. Na 50 m prsa a 50 m crawl byla I. dorostenka Květa Hauková, na 50 m znak I. dor. Pavlíčková. Sestra Jiřina Klabazňová v různých disciplínách získala I., II. a III. místo.

9. listopadu dor. Květa Nauková získala na národních závodech v Brně dvě I. místa (na 110 m prsa a na 110 m crawl).

Ženy a dorostenky se zúčastnily těchto veslařských závodů:

1. května — jarní veslařský běh. Zúčastnily se 4 dorostenky a 4 ženy; 1 sestra a 1 dorostenka na I. místě.

23. června — veřejné veslařské závody v Přerově. Účast čtyřka dorostenek a čtyřka žen; čtyřka žen na místě I.

14. července — mezinárodní veslařské závody a závody o mistrovství Moravy v Uh. Hradišti. Účast: čtyřka dorostenek a čtyřka žen; ženy na místě I., dorostenky II.

1. září — propagační závody v Baťově. Účast: čtyřka žen a čtyřka dorostenek; ženy na místě I., dorostenky III.

Kromě závodní činnosti byly ženy i dorostenky činné ve vodní turistice.

V tenisu byla vyslána na mistrovství Přerova Jarka Dostálová, která tento závod vyhrála, I. Dostálová a Věra Kleinová vyhrály na SK Přerov ve dvouhře a smíšené čtyřhře.

Uspořádána byla 3 pochodová cvičení sester, 13 polodenních vycházek dorostenek, 2 celodenní výlety a 1 dvoudenní výlet do Tršic.

15. května byla společná besídka dorostu.

27. června zdařilá veřejná tělocvičná hodina všech ženských složek v sále sokolovny.

23. listopadu uskutečněn pódiový závod žen a dorostenek.

21. prosince uspořádán společně s mužskými složkami tělocvičný večer. Vzdělávací sbor pracoval velmi pilně. Vzdělávací práce se jeví takto:

	pro členy	dorost	žactvo	
1. Samostatných proslovů bylo	262	75	91	96
2.--přednášky	4	1	2	1
3. rozhovory.....	19	1	16	2
4. besedy, akademie, literární večery	22	3	13	6
5. loutková představení.....	63	4	1	58
6. uměleckých koncertů.....	8	--	--	--
7. poučných vycházek.....	32	7	21	4
8. umělecké výstavy.....	1	--	--	--
9. zábavy programové.....	2	--	--	--
10. zábavy taneční.....	1	--	--	--

Kromě toho byl konán pro dorost kurs vysazování ovocného stromoví a recitační soutěž. 32 dorostenců a dorostenek bylo vysláno do divadelní školy Středomoravského okrsku ÚMDOČ. Ideové školy pro nové členy byly 3 se 4 povinnými přednáškami v každé škole. Odběr sokolských časopisů byl celkem uspokojivý. »Sokolský hlas« dostávalo členstvo zdarma. Vyšel II. ročník (10 čísel o 180 stranách). Založena samospráva dorostenců. Utvořeny zájmové kroužky: zpěvní, hudební, divadelní, loutkářský, šachový a j. »Tyrš« vystoupil veřejně 18krát. Samostatných koncertů bylo 8, uspořádaných v sokolských jednotách přerovského okolí. Biografický odbor sehrál 99 programů ve 481 představeních. Zábavní odbor uspořádal 5 podniků. Činnost jeho byla značně omezena zákazem COS. Sociální odbor umístil 70 žaček v prázdninové ozdravovně tršické. Ozdravovna byla zahájena 1. července, leč na zákrok našich »ochránců« byla dne 10. července předčasně skončena. Byla

to smutná zpáteční cesta dětí z Tršic do Přerova ... Podařilo se však umístiti 19 dětí v jiné ozdravovně, ty nejpotřebnější, kterým soč. odbor uhradil celý čtyřtýdenní pobyt ze

svých prostředků. Nově vstoupil do činnosti šachový odbor, jenž však pro odchod nebo onemocnění několika silných-hráčů neumísťoval se tak, jak se očekávalo. Knihovna jednoty obsahovala celkem 2168 svazků, vzdělávacího sboru 448 svazků, cvič. sborů 461 svazků, divadelní 415 svazků a loutkářská 844 svazků. Hostinský odbor se zúčastnil 5 podniků.

Martyrium a vzkříšení Sokola. (1941—1946.)

Rok 1941 měl být rokem jubilejním. Jednota měla vzpomenouti 70 let svého trvání. Leč Osud rozhodl jinak. Sveřepí okupanti vrhli se právě toho roku na sokolstvo domnívající se, že po zničení těžké překážky, která stála v cestě jejich nekalým plánům, lehce již ovládnou zdeptaný národ. Značný vzestup činnosti, který zaznamenaly všechny složky naší jednoty, sliboval radostný její další rozvoj. Ani pronásledování, ani nejhrubší surovosti nezastavily příliv členstva, které tím více si uvědomovalo sílu sokolské myšlenky, která hlásá spravedlivé zákony svobody, rovnosti a bratrství, po nichž všichni uvědomělí vlastenci toužili. Kronika toho roku a dalších let do převratu 1945 bude jenom kusá, poněvadž není dosti pramenů k jejímu důkladnému zpracování. Zápisy o valných hromadách 1941—1944 jsou asi ztraceny a suroví násilníci zničili mnoho cenných písemností naší jednoty a župy.

Jubilejní valná hromada se konala 29. ledna. Po ní zavládl opět čilý ruch ve všech složkách. Zahájen byl II. závod zdatnosti, 25boj »Ukaž, co -umíš«, připravovaly se závody a tělocvičná akademie. Prvním, ale zároveň posledním podnikem byla výstava našich umělců bratří Antonína Kubáta, F. Mádleho a Františka Ziegelheima. Obezřetně a cílevědomě bylo pracováno. Nelze však bohužel tuto činnost do 13. dubna pro nedostatek pramenů podrobně vypsati.

Správní výbor konal asi 5 schůzí, mnoho bratří a sester pracovalo opět v různých odborech, oddílech a sborech naší jednoty a župy.

Až přišel 13. duben, Hod Boží velikonoční. V celém světě je Velký pátek dnem lásky a míru, ale pro německé bandity byl nejvhodnějším dnem surové urážky nejen Sokolstva, nýbrž i celého národa. Gestapu neušlo, že život v sokolských jednotách se prohlubuje a jejich činnost že se znásobila, že Sokol se stal útočištěm posledních zbytků jakés takés svobody, neušlo jim, že sokolstvo spojuje stále pevněji český lid všech stavů a posiluje jej v odporu a ve víře v návrat svobody a samostatnosti. Dobře odhadli gangsteři nebezpečí ... Ještě za mlhavého rána svolal br. starosta dr. Jan Lacina k sobě členy výboru a sdělil jim smutnou novinu: činnost jednoty je zastavena. Ale nebylo vyhnutí a bylo třeba předat majetek jednoty. Členové správního výboru se dostavili do sokolovny, kde již byli přítomni bratři dr. Lindner za okresní úřad a R. Langer, obvodní inspektor policie, jimž náleží zásluha, že přece jen mnohé písemnosti a cenné věci byly takřka pod jejich rukama odneseny do bezpečí. Tak bylo uchráněno mnoho náradí, důležitá část archivu, notový materiál, členská kartotéka a mnoho jiného. Inventář a ostatní materiál byl odnášen k br. Štěpánu Kleinovi, u něhož pečlivě uchován, přečkal válku, jiné věci byly odneseny k br. Jaškovi nebo je činovníci ukryli doma. Tak i prapory jednoty byly po celou dobu války uschovány u sestry Anny Dvořákové. Tehdy hluboký smutek svíral srdce všech, kdož byli přítomni tomuto aktu v ovzduší, připomínajícím pohřeb našeho drahého. V oku mnohého činovníka zaleskla se slza, když procházel naposledy místnostmi a sály, jevišti tak obětavé práce, chrámem bratrství a svobody. A když br. starosta, pokladník, účetní a tajemník podpisovali protokol o předání sokolovny a ostatního majetku jednoty, pevně věřili, že spravedlnost zvítězí a brány sokolovny se opět otevrou. Ale tehdy ještě netušili, kolik hrůz a utrpení bude třeba překonat. Byl to opravdu smutný den, ten 13. duben 1941. To je v podstatě část jednatelské zprávy br. Zdeňka Vrby, která dobře vystihuje i tragedii sokolstva.

Za tři a půl měsíce r. 1941 jeví se činnost jednoty takto: V den zastavení činnosti měl cvičitelský sbor mužů 33 členů a 2 čestné členy (br. Antonín Beňa a Josef Poláme). Konal 3 schůze.

Přehled činnosti:

Muži: 12. ledna vyhledávací závod COS pro mezizemský závod Cechy—Morava v Olomouci. Bratři Baroš a Pavelka byli zařazeni do družstva Moravy.

Mezizemský závod Cechy—Morava v Brně. V tomto závodě zvítězil bratr Baroš nad mistrem světa v tělocviku br. 3. Gajdošem, br. Pavelka získal III. místo.

30. března nářad'ový závod Přerov—Mor. Ostrava v Mor. Ostravě ve volných sestavách. Zvítězilo družstvo Přerov.

Pro zastavení činnosti nebylo možno v započaté práci pokračovat.

Dorost: Dorostenci cvičili pravidelně až do zastavení činnosti. Cvič. sbor dorostenců měl 18 členů.

Žáci: Na župní závod v obecném tělocviku se připravovalo 6 družstev, ale pro zastavení činnosti nebyl tento závod proveden.

V čele plaveckého oddílu stál v roce 1941 nezapomenutelný br. Zdeněk Calábek. Po zastavení činnosti Sokola nabídl SK Přerov sám, nedbaje nebezpečí, našim plavcům své jméno. A tu teprve nastala pilná práce. Naši plavci se přihlásili do ligové plavecké soutěže mužů i žen a byli zařadění do II. plavecké ligy moravské.

13. června zúčastnili se naši plavci mimo soutěž vložkových závodů při trojmatchi, kde vesměs zvítězili.

19. července bylo první utkání II. ligy v Přerově s AČ Slováckou Slavií Uh. Hradiště. Naši plavci obsadili všechna I. a U. místa.

20. července závodili naši dorostenci a muži ve Zlíně, kde v ligové soutěži porazili SK. Baťa Zlín,

26. července zúčastnili se naši plavci rozhodujícího ligového závodu v Přerově. Po nádherném boji zvítězili naši plavci.

Od 1. do 3. srpna zúčastnili se naši plavci plaveckých mistrovství Cech a Moravy na Barandově v Praze. Muži i ženy se dobře umístili.

23. srpna v závodě druhé ligy o titul mistra Cech a Moravy dostali se naši plavci do finále, k němuž však již pro pokročilou dobu nedošlo. V rámci tohoto utkání získali naši závodníci přebor Moravy ve vodním pólu.

24. srpna na »Slováckém Maratónu v Uh. Hradišti« na 2 km zvítězila s. Květa Nauková. V roce 1942 měli naši plavci další úspěchy:

27. dubna na zimních mistrovstvích mužů v Brně umístili se naši jako IV.

13. srpna bylo závěrečné utkání II. plavecké ligy mužů o postup do finále Cech a Moravy v Brně. Naši plavci se umístili za ČPK Brno.

V roce 1943 byly výsledky našich plavců nejúspěšnější.

13. března obeslány přebory Moravy v Brně, kdež naši dorostenci byli III. a dorostenky dne 10. května zvítězily.

19.—30. června bylo provedeno v Brně mistrovství Čech a Moravy, kde náš dorost obsadil III. místo. Mistrem Moravy se stal Kopřiva na 100 m znak, Kubišová na 50 m crawl, Libigrová na 100 m prsa.

30. července až 1. srpna obeslána byla plavecká mistrovství Čech a Moravy na Barandově v Praze. Výsledek dobrý.

V II. plavecké lize moravské proboujvali se naši muži do I. ligy a po získání přeboru Moravy postoupili do finále Cechy—Morava.

4. září první finále Čech a Moravy v Přerově ve vodním pólu, kdež zvítězilo naše družstvo nad Ač Sparta Praha II.

5. září ve finále II. ligy zvítězily naše ženy nad PK Král. Hradec.

12. října finále II. ligy mužů Čech a Moravy. Zvítězili přerovští Rok 1944 byl neméně úspěšný.

3.—4. července vyvrcholily dorostenecké plav. přebory závodem na Barandově v Praze. Dorostenky naše získali dvě l. místa, dorostenci jedno l. místo a v polohové štafetě l. místo.

13. července v Přerově provedeno utkání I. ligy moravské ve formě troj-matche. V závodě zvítězili plavci přerovští a získali všechna l. místa. Stali se mistry I. ligy Moravy.

4.—6. srpna zúčastnili se muži a ženy mistrovství Čech a Moravy na Barandově v Praze. Dobré umístění mužů i žen.

16. ledna 19-41 v lyžařských závodech na Sv. Kopečku získali muži jedno l. místo a jedno II., ženy jedno III. místo, dorostenci jedno l. místo a též dorostenky jedno l. místo. Zákaz přepravy lyží velmi ztížil činnost oddílu. SK Přerov po zastavení činnosti přijal naše sokolské lyžaře do svého středu.

V období 1942/43 pořádány odborné přednášky a kursy.

V období 1943/44 se téměř nic nepodnikalo.

Veslaři po zastavení činnosti zůstali dále činní jako »Přerovští veslaři«.

Přes velké obtíže byl uskutečněn dvoudenní kurs veslařský pro veslaře z celé Moravy.

V červnu po návratu z veslařských závodů v Brně, kdež naši veslaři zvítězili, zastavena byla úředně jejich činnost.

Na jaře 1942 na zákrok gestapa byli rozpuštěni a jejich majetek zabaven.

Herní oddíl byl velmi početný. Porozuměním SK Přerov, KČS Vodáků a SK Zejda umožněna další jejich práce.

Košíková:

V roce 1942 konal se kvalifikační zápas o postup do moravské ligy. SK Přerov zvítězil.

V roce 1943 na II. ročníku turnaje ve Val. Meziříčí získali naši hráči II. místo.

V září konal se zápas Praha—Přerov. Zvítězila Praha. To byl poslední podnik v přerovské sokolovně. Pak se trénovalo v Mál. Prosenicích, Lověšicích a Předmostí, kdež byla sokolovna konečně policejně zapečetěna. Moravská liga byla zrušena pro zákaz jízd vlakem na delší vzdálenosti.

Odbíjená:

V roce 1941 po zastavení činnosti Sokola přijali sokolské hráče místní kluby. Pak se I. i II. družstvo v župním mistrovství čestně umístila.

V letech 1942, 1943 a 1944 se sokolští hráči v družstvech místních klubů celkem velmi dobře uplatnili.

Zákazem sportovních soutěží nebyly tyto soutěže dohrány a tím skončila závodní činnost odbíjené.

Hockey 1941: hráli muži i dorostenci. Muži sehráli 1 turnaj a 4 zápasy, dorostenci mimo turnaj 9 zápasů.

Rohovnický oddíl byl ustaven v naší jednotě r. 1941. Po dobu okupace nebylo možno pro nedostatek cvič. pomůcek zahájit.

Tennisový oddíl Sokola byl závčas přeměněn na LTC. Po zastavení činnosti se konaly jen místní zápasy.

Také ženy se připravovaly důstojně oslavit 70 let přerovské jednoty. Cvičitelství sbor žen měl začátkem dubna 58 členek. V březnu zahájil svou činnost výletnický odbor. Bylo navštíveno 7 sousedních jednot. Ve vycházkách bylo pokračováno i po rozpuštění Sokola a proti zákazu o srocování až do podzimu. Dne 18. února 1942 navštívila Přerov sestra Marie Provazníková, náčelnice ČOS, která posílila naše sestry v naději i odboji. Za války zúčastnily se sestry tajné sociální péče o rodiny postižených.

Dorostenky cvičily na tělocvičném večeru a zpívaly na župním valném sjezdu žen.

Samospráva připravila vánoční besídku. Dorostenky cvičily na okrskové akademii. 18. února 1941 uspořádala samospráva hudební besídku a recitační závod. 2 dorostenky se zúčastnily zimní pomahatelské školy. Sehrály 16. března jednoaktovku na jevišti. Zastavením činnosti skončilo i cvičení dorostenek.

Vzdělávací sbor připravoval na r. 1941 řadu podniků. .Vzdělávací jeho práce v číslech se jeví takto:

samostatné proslovy	44
přednášky	1
rozhovory.....	2
besedy, akademie, lit. Večery.....	4
loutková představení	18
film.....	4
vycházky	1
umělecké výstavy.....	1
programové výstavy.....	--
taneční hodiny dorostu a členstva ...	--
koncerty.....	--

Vycházel pravidelně »Sokolský hlas«. »Tyrš« vystoupil 3krát. Nacvičil a připravil po všech stránkách jubilejní slavnostní koncert« na oslavu 70leté-ho trvání jednoty, jenž se měl konat 3. května. Zastavením činnosti ČOS byl znemožněn. Poslední zkouška byla ještě 10. dubna. Archiv přečkal válku u br. Kleina (jeho polovice), kdež byl 13. dubna uložen a u členů »Tyrše«. Loutkářský odbor od 1. ledna do 6. dubna sehrál 32 představení. Po rozpuštění vše umlklo.... Dramatický odbor nevykázal od r. 1941 do převratu žádnou činnost. Kinoodbor byl r. 1941 ve znamení konfiskace sokolského majetku. Uklidilo se ovšem včas, co se dalo. Alfou převzala německá správa.

Zisk byl odeslán a přísně revidován. Kino Olympia měl dvakrát převzít německý invalida, ale vedení kina se prodlužováním provisoria podařilo převést kino až do osvobození. Mnoho se též investovalo, aby zůstala co nejmenší hotovost. Přebytky zvi. Olympie odevzdány po převratu naší jednotě. Soč. odbor podporoval 57 rodin. Pracoval tajně a veškerá jeho činnost spočívala v soustavném podporování hlavně těch, jimž byli vzati živitelé rodin. Všechny akce podnikalo několik jedinců, kteří nebojácně pracovali až do osvobození. Šachový odbor uspořádal svůj šachový přebor. Zúčastnil se župní soutěže a vítězně postupoval až do zastavení činnosti jednoty. Pak zakotvil pod jménem SK Přerov. Vyhrál pod jménem SK Přerov župní soutěž II. tř. a také v 1. tř. si vedl dobře. V přátelských utkáních porazil všechny místní i okolní kluby. Věci z archivu byly uschovány v soukromí. Zábavní odbor nevykázal od r. 1941 do převratu žádné činnosti, rovněž i hostinský odbor. Ze zprávy hospodářského odboru: Od podzimu 1940 začali nás okupanti pomalu okrádat. Začali s půjčováním židlí a stolů, které již nevrátili. Při svých sjezdech nastěhovali se do našich nocleháren. "Žádali stále více. To byl jen začátek. Bylo nám, jakoby nás někdo trhal. 13. dubna byla činnost Sokola zastavena a veškeren majetek byl zajištěn.« Jednota spravovala v r. 1941 majetek přes 3,000.000 K, na němž vážly hypotéky v celkové výši 800.000 K, a měla značné možnosti a prostředky, aby se svých dluhů pozvolna zbavila. Za okupace muselo členstvo trpět přihlížeti, jak neurvale se s těmito statky hospodařilo řadu let.

*

Červánky míru na jaře r. 1945 věstily brzké osvobození naší drahé vlasti. Po 8. květnu, kdy se probjovala slavná Rudá armáda do našeho města, a po 9. květnu, kdy byla ohlášena kapitulace německých armád a prohlášena' svobodná demokratická republika, dali se odpovědní funkcionáři jednoty znovu do těžké, ale velmi radostné práce pro další rozkvět naší sokolské jednoty a pro lepší budoucnost naší i příštích generací. Dne 16.

května svolal br. starosta dr. Jan Lacina první pracovní schůzi naší jednoty, jejíž účelem bylo zjistit škody a zabezpečit majetek proti případným dalším škodám. Schůzi zahájil uvítáním přítomných a tklivými slovy vzpomněl památky všech bratří a sester, kteří položili své životy na oltář vlasti. Oběťmi zvrhlého nacismu byli z naší jednoty bratři a sestry, uvedení dále ve zvláštním seznamu.

25. května konala se v zasedací síni městské spořitelny první schůze správního výboru. Schváleno, aby jednota dala popud k přípravné schůzi, která by pojednala o sloučení všech tělovýchovných organizací. Před tím na schůzi finanční komise 19. května byly projednány záležitosti dlužných příspěvků, osvobozovací daně, opravy sokolovny, reorganizace kinoodboru a finančního vedení jednoty. O rychlou nouzovou opravu sokolovny postarala se hospodářská komise. Prvním sokolským podnikem byla tryzna za popravené a umučené bratry a sestry v rámci NTV v sále naší sokolovny dne 24. června.

Výbor konal 13 schůzí a 3 schůze předsednictva. Konána řada pracovních schůzí různých komisí. Referováno o společných schůzích těchto tělovýchovných organizací: Junáka, SK Přerov, DTJ, FPT a Orla.

27. června byl proveden společný nástup všech složek NTV. Konal se průvod městem na sokolský stadion, kdež promluvili zástupci všech tělovýchovných organizací. Seznam přihlášených členů vyvěšen k nahlédnutí veřejnosti.

21. října pracovali členové i dorost na »Zlepšení dopravy«.

Tělocvičná činnost se nemohla řádně rozvinouti pro nedostatek uhlí. Zástupcové naší jednoty zúčastnili se manifestace Svazu osvobozených politických vězňů 2. září ve Šternberku.

5. září přednášel starosta naší župy br. Rudolf Lukaščík na téma »Náš zahraniční odboj« s velkým úspěchem za veliké účasti našich příslušníků i široké veřejnosti.

12. a 13. září konala se ideová škola pro členy.

14. září byl vzpomínkový večer v den 8. výročí úmrtí presidenta Osvoboditele T. G. M, při němž noví členové a členky složili slavnostní členský slib, který potvrdili do knihy slibů zápisem.

28. října byla sokolská slavnost součástí oslav MNV. Při této slavnosti byla vložena prst' z legionářských bojišť do zdi sokolovny. Večer byla v sokolovně veselice.

18. listopadu zúčastnilo se členstvo a dorost pouti ke hrobu br. Slavomíra Kratochvíla, kde byla znovu odhalena plaketa »Na stráž«. Br. Kratochvíl byl jmenován čestným členem ČOL »!n memoriam«.

Členstvo se zúčastnilo pohřbu br. Gajdoše v Brně, jenž byl v koncentračním táboře nacisty tělesně tak zničen, že předčasně krátce po osvobození zemřel. Dorostenky účinkovaly na večeru Lužických Srbů. Mnoho našich příslušníků zúčastnilo se výstavy památek osvobozených politických vězňů.

31. prosince byl pořádán veselý Silvestr za účasti divadelních ochotníků »Tyl«. K 31. prosinci měla jednota 2104 členů, 1110 mužů a 994 žen, 137 dorostenců, 242 dorostenek, 303 žáky, 237 žaček, úhrnem 3023 příslušníků.

Pravidelné cvičení bylo zahájeno 10. června a pokračovalo do konce roku. Zahájení bylo provedením společného nástupu všech cvičících složek na našem stadiu. Pravidelné cvičení bylo zahájeno na letním cvičišti a v sále po tryzně za popravené a umučené naše bratry a sestry. Dnů tělovýchovy, pořádaných NTV, zúčastnila se jednota družstvy odbíjené, košíkové a plaveckým družstvem dorostu. Na oltář vlasti položili své životy členové cvič. sboru: František Skopal, Karel Beňa, JUC Zdeněk Calábek a Antonín Michálek. Byla jim věnována tklivá vzpomínka cvič. sboru. Cvičitel'ský sbor mužů přikročil ke školení svých členů. Týdenního cvičitel'ského kursu v Praze zúčastnili se 2 bratři, týdenní pomahatelskou školu v Přerově absolvovali také 2 bratři. Zúčastnili

jsme se též delegací předání vlajek presidenta Osvoboditele a presidenta dr. Ed. Beneše ČOS v Praze.

Cvičitel'ský sbor dorostu měl 16 členů. Dorost cvičil od června do konce prosince. Žáci zúčastnili se 4 půldenních pochodových cvičení a jednoho celodenního výletu. Pořádalo se pro ně 8 besídek, jedno loutkové představení a promítnut film »X. všesokolský slet«.

Pracovní rok ukončen »Vánoční besedou«.

Plavecký oddíl zahájil sezónu až v létě pro omezený provoz lázní bratra Černého.

9. června uspořádali první vlastní závody ve svobodné vlasti. Závodníci byli většinou domácí plavci a hosté z Uh. Hradiště.

24. června zvítězili naši plavci v Olomouci.

Po převrate plavci z SK Přerov se vrátili do své mateřské jednoty. Naši plavci přijali provedení plaveckých mistrovství dorostu Cech a Moravy. Závody byly uspořádány vzorně. Výsledky pro naši jednotu čestné. Naše dorostenky zvítězily a dorostenci se umístili jako II.

10.—12. srpna zúčastnili jsme se mistrovství ČSR v Praze na Barandově. Naše ženy vynikly. Mistrem na 100 m crawl stala se dorostenka Kubišová a štafeta 4X100 m byla první. V celkovém pořadí byly naše-ženy jako II. Muži byli méně úspěšní pro příliš velkou početnost a konkurenci.

1. září konaly se »Národní plavecké závody« v Přerově, kde plavci přerovští hladce zvítězili.

4. září na závodech v Brně. Br. Kopřiva zvítězil v závodě na prsa.

13.—14. září bylo utkání s PSK Bratislava v Bratislavě. Jedna sestra získala I místo, jinak naši plavci umístili se vesměs jako II. a III.

Vděčně bylo vzpomenuo člena cvič. sboru br. JUC Zdeňka Calábka, který byl umučen nacisty.

Lyžařský oddíl nevykázal r. 1945 žádnou činnost.

Veslařský oddíl utrpěl velmi na svém podnikání, ježto okupanti před svým útekem z města zničili z velké části loděnici, jednu závodní čtyřku a ostatní lodě poškodili. Po osvobození zřídila v naší opravené loděnici Rudá armáda skladiště potravin. Teprve až v červenci byla zahájena nová sezóna vztyčením vlajek a společnou vyjížděnkou s klubem KČT. Počalo se s výcvikem nových veslařů. Oddíl byl nejvíce postiženým oddílem v jednotě.

Naši hráči herního oddílu vrátili se z SK Přerov a od Vodáků do své mateřské jednoty. Bylo pořádáno několik méně významných utkání. Potíže nastaly hlavně pro nedostatek uhlí a zdražení jízdného. Bylo vzpomenuo br. X Motáně, který byl popraven v květnovém povstání gestapem.

Hockey nebyl v zimním období 2 technických důvodů zahájen.

Tennisový oddíl: Junioři měli úspěch v utkání Přerov—Prostějov, kdež zaznamenali vítězství.

Naše sestry radostně uvítaly 8. květen. Když němečtí zběsilci opustili sokolovnu, zanechali špínu a nepořádek. Naše obětavé sestry vtrhly do sokolovny a provedly generální úklid. Na cvičení v sále však nebylo ani pomyšlení. Teprve po popravené a umučené mohla započítí činnost. Zatím se využívalo letního cvičiště. Vzpomenuo bylo památky s. Anny Řezníčkové, byv. náčelnice naší jednoty, která byla umučena v Osvětimi. Za války se zúčastnily ženy tajné soč. péče o rodiny postižených, po převratu pracovaly v ČCK jako dobrovolné sestry a ve stravovací akci pro repatrianty.

9.—15. července zúčastnilo se župní pomahatelské školy 9 sester. Byla to vlastně první škola v ČOS.

21.—28. října zúčastnilo se pomahatelské školy COS v Praze 6 sester. Všechny sestry,

kteře tyto školy absolvovaly, byly přijaty do cvič. sboru a složily pomahatelské zkoušky.

Dorostenky byly velmi čilé. Cvičily pilně (s počátku na stadiu) a účastnily se všech podniků jednoty. Zřizena opět samospráva. Činnost zahájil jejich pěvecký kroužek.

20. října zúčastnily se pracovní povinnosti.

Provedeny byly zkoušky zdatnosti.

2. prosince uspořádána »Mikulášská zábava«.

Žákyně rovněž zahájily horlivou činnost cvičební a zúčastnily se podniků jednoty.

Provedeny zkoušky zdatnosti ve II. a III. stupni. Uspořádány byly 4 pěkné besídky.

Veliký počet žaček vykázal 100% návštěvu cvičební.

6. prosince byla pro ně též uspořádána »Mikulášská zábava«.

Smutná byla první schůze vzdělávacího sboru po převrate. Bylo tklivě vzpomenuo našich obětí, popravených a umučených.

Vzdělávací práce r. 1945 v číslech: samostatných proslovů 74, přednášky 4, besídek, akademií, liter, večerů 10, loutkových představení 24, filmy 4, -vycházek 6, programových zábav 5, tanečních hodin členstva a dorostu 10, koncert 1. Byla konána ideová škola pro nové členy. Sokolský slib složilo společně 360 nových členů jednoty. »Tyrš« pokračoval v pěstění sborového zpěvu. Loutkářský odbor zahájil sezónu 14. října. Celkem pořádal 26 představení. Dramatický odbor vzpomněl 10. výročí své činnosti. Podnik kino-odboru byl 11. prosince formálně převzat stát. filmovým ústředím. Soč. odbor pracoval za okupantů tajně a odvážně. Podporoval celkem 57 rodin. Od května do konce r. 1945 byly podporovány i rodiny repatriantů a potřebné rodiny, jichž živitel nastoupil vojenskou službu. Šachový odbor se po osvobození vrátil do mateřské jednoty. Archiv je doplněn a znovu uspořádán. Zábavní odbor uspořádal »Sokolskou besedu« a »Sokolského Silvestra«, jenž byl věnován umučenému Karlu Hašlerovi. Hostinský odbor pořádal 3 podniky. Hospodářství naší jednoty po převratu si vyžádalo velké pozornosti a péče. Němci a kolaboranti byli přidrženi k vyčištění budovy a stadia. Zadány byly opravné práce firmám, které sokolovnu zařizovaly, takže v celku byla již v dobře užitelném stavu.

Rok letošní jest rokem oddané a nadšené práce. Jednotu čekají velké úkoly. Přivést musí veškerou svou činnost na předválečnou výši, ba ještě rozšířit ji a prohloubit. Stojí před XI. všesokolským sletem, kterým se bude náš národ representovat r. 1947 před celým kulturním světem. A z toho vyplývají pro všechny složky jednoty velmi odpovědné úkoly. Jednota jest v 75. roce svého trvání, roce jubilejním. Podle slov br. starosty »Naše jednota v celé době svého trvání se nikdy nezpronevěřila svému poslání, vždy pevně šla za vytčeným cílem, plná nadšení a obětavosti, budovala, tvořila, plná lásky ke krásné myšlence, plná oddanosti ke své práci a svému úkolu«, všichni příslušníci napnou všechny své síly tělesné i duševní, aby velké úkoly, před nimiž jednota stojí, byly vzorně a čestně splněny, k čemuž se zavázali na 71. řádné valné hromadě dne 16. ledna 1946.

Nazdar!

**Našim
mrtvým bratřím a sestřám
umučeným a popraveným
v koncentračních táborech
a padlím
v květnovém povstání v našem městě,
poctěným
česným členstvím jednoty**

IN MEMORIAM

Vy, naši mrtví mučedníci, vy, kteří jste nezištně šli v boj proti přesile násilí a nelidskosti, v boj ne na život, ale jen a jenom na smrt, vy, naši drazí umučení, kteří jste na této cestě lásky a služby národu, na této cestě odvahy a cti prolili svou krev a ztratili životy, vy mějte naši věčnou paměť!

HRDINOVÉ...!

Naslouchající tepu vlastního srdce uposlechli jste věčných zákonů české krve, okysličené ve rvavém proudu času vždy znovu a znovu duchovními odkazy nejlepších zjevů našich dějin. Nemohli jste jinak. Pamětlivi duchovní podoby naší vlasti a její staleté touhy, odchováni Tyršem a věrni sokolskému bratrství, dali jste se na pochod i v oběť na ochranu domova, kraje, vlasti, ale i na ochranu práva, svobody a spravedlivého lidství. Zahleděni do budoucnosti, v ruchu budovatelského úsilí, stojíme na prahu nového života, zrozeného z vaší krve a bolesti. Nemůžeme a nesmíme vás nikdy zapomenout! Děťe naším svědomím!

NESMRTELNÍ...!

Popravení nebo umučení v koncentračních táborech a padlí v květnovém povstání v našem městě:

1. Sylvestr Pleva, nar. 31. XII. 1882, Mírov, 8. XI. 1941,
2. František Skopal, nar. 27. I. 1885, Vratislav, 12. III. 1943.
3. Jan Bačák, nar. 6. II. 1886, Osvěčím, 15. IV. 1942,
4. Josef Beneš, nar. 30. XI. 1880, Olomouc-Lazce, 2. V. 1945.
5. Karel Beňa, nar. 2. XII. 1896, Osvěčím, 22. I. 1942,
6. JUC Zdeněk Calábek, 16. VI. 1912, Osvěčím, 22. I. 1942,
7. Jaroslav Cech, nar. 28. III. 1898, Grymov, 9. V. 1945,
8. Ing. Zdeněk Černošek, nar. 23. I. 1908, Osvěčím, 15. III. 1942.
9. Mat. Dokládálová, nar. 30. XII. 1899, Olomouc-Lazce 2. V. 1945,
10. František Drbal, nar. 20. V. 1891, Brno, 25. X. 1941,
11. Karel Ertl, nar. 6. III. 1908, Olomouc-Lazce, 2. V. 1945.
12. František Gremlica, nar. 6. V. 1904, Přerov, 2. V. 1945,
13. František Chmelař, nar. 8. III. 1884, Osvěčím, 27. I. 1942,
14. Karel Janeček, nar. 20. I. 1896, nezvěstný,
15. Vilma Jašková, nar. 4. IV. 1903, Osvěčím, 1941,
16. Antonín Kamelandr, nar. 23. V. 1888, Osvěčím, 15. III. 1942,
17. František Mádle, nar. 11. II. 1892, Brno, 25. X. 1941,
18. Jan Machovec, nar. 16. V. 1895, Olomouc-Lazce, 2. V. 1945,
19. Vladimír Mazal, nar. 9. III. 1911, Vratislav, 19. X. 1944,
20. Antonín Michálek, 28. XII. 1900, Brno, 25. X. 1941,
21. Karel Mayef, nar. 17. IX. 1912, Přerov 1. V. 1945,
22. Jaroslav Motán, nar. 24. V. 1910, Olomouc-Lazce, 2. V. 1945,
23. Josef Neuman, nar. 20. V. 1893, Svatobořice, 14. IX. 1941,
24. Josef Pavlán, nar. 2. V. 1907, Osvěčím, 20. XI. 1942,
25. Miloš Písařík, nar. 20. VI. 1905, Mauthausen, 13. III. 1942,
26. Jan Polách, nar. 22. V. 1895, Brno, 25. X. 1941,
27. Rajmund Polišínský, nar. 12. II. 1885, Mauthausen, 14. XII. 1941,
28. Vlastislav Pražák, nar. 23. III. 1905, Přerov, 1. V. 1945,
29. JUDr. Lad. Prchal, nar. 15. V. 1889, Mauthausen, 20. XII. 1941,
30. Josef Riedl, nar. 23. II. 1887, Mauthausen, 3. IV. 1942,
31. Josef Riedl ml., nar. 6. XII. 1916, Mauthausen, 3. IV. 1942,
32. Viktor Růžička, nar. 5. V. 1896, Vratislav, 6. IV. 1943,

33. Anna Řezníčková, nar. 31. Vllil. 1884, Osvěčím, 23. IX. 1944,
34. Hubert Sekera, nar. 3. IV. 1891, Osvěčím, 24. III. 1942,
35. MUDr. Václ. Skalák, nar. 9. Vllil. 1894, Mauthausen, 27. IV. 1942,
36. Rudolf Smutek, nar. 29. XII. 1898, Mauthausen, 7. V. 1942,
37. Hynek Šmolka, nar. 28. V. 1925, Olomouc-Lazce, 2. V. 1945,
38. Jan Ulman, nar. 3. Vllil. 1904, Brno, 17. VII. 1942.

Zemřeli, abychom mohli žít. Cest jejich památce!

Věznění bratři a sestry v koncentračních táborech a vzatí do vazby jako rukojmí:

1. Stanislav Andrlík nar. 26. IV. 1881,
2. Karel Babiš, nar. 21. VII. 1897,
3. Richard Bdinka, nar. 20.1.1910,
4. Doset Bejr, nar. 1. II. 1875,
5. Alois Beňa, nar. 31. !. 1903,
6. Ladislav Březina, nar. 29. XII. 1905,
7. Josef Bůžek, nar. 24. II. 1897,
8. Věra Cibulková, nar. 24. V. 1914,
9. Ph. Mr. Jan Cingroš, nar. 3. V. 1907,
10. Leopold Čelechovský, nar. 31. Vllil. 1908,
11. Antonín Česal, nar. 14. I. 1908,
12. Václav Čurda, nar. 12. IX. 1894,
13. Marie Čurdová, 12. IV. 1904,
14. Jan Dosedla, nar. 1. VII. 1886,
15. Gustav Fejfar, 12. II. 1870,
16. Josef Frühauf, nar. 13. I. 1881,
17. Ing. Jan Hampl, nar. 4. III. 1912,
18. Růžena Hanzlíková, nar. 13. IV. 1900,
19. Arnošt Heinz, nar. 10. X. 1913,
20. František Himr, nar. 19. V. 1910,
21. Ing. František Hnilica, 12. X. 1899,
22. Josef Hrdlička, nar. 13. Vllil. 1894,
23. Eduard Janeček, 12. XII. 1900,
24. Ing. Miroslav Janů, nar. 7. IX. 1889,
25. Lev Jelínek, nar. 11. IV. 1886,
26. Oto Kadlec, 10. VI. 1887,
27. Štěpán Klein, nar. 23. XII. 1885,
28. Alois Komárek, nar. 26. XI. 1913,
29. Ladislav Kosík, nar. 17. V. 1902,
30. JUDr. Karel Kozánek, 1. X. 1903,
31. Viktor Kozánek, nar. 2. Vllil. 1906,
32. Jan Krejčí, nar. 2. X. 1909,
33. Vincenc Křístek, nar. 1. IV. 1898,
34. Antonín Kubát, nar. 20. Vllil. 1888,
35. MUDr. Jan Lacina, nar. 14. III. 1889,
36. Marie Lechnerová, nar. 1. IX. 1888,
37. Antonín Lenfeld, nar. 17. XI. 1904,
38. František Loubal, nar. 21. IX. 1888,
39. Rostislav Lukaščík, 6. VI. 1926,
40. Zdeněk Lukaščík, nar. 4. II. 1925,
41. Anežka Lukaščíková, nar. 16. VI. 1904,
42. Karel Maivald, nar. 26. X. 1903,

43. Karel Marik, nar. 11. Vllil. 1882,
44. Josef Měrka, nar. 16. III. 1904,
45. Ing. Lad. Mrkvička, nar. 2. XII. 1873,
46. Dr. Ing. Al. Němec, nar. 16. X. 1886,
47. Rostislav Netopil, nar. 23. IX. 1910,
48. František Odstrčil, nar. 15. VI. 1909,
49. Josef Odstrčilek, 9. X. 1904,
50. Jan Paseka, nar. 4. VI. 1902,
51. František Pavlík, nar. 10. 1.1915,
52. Oldřich Pec, nar. 20. II. 1912,
53. Marie Poláchová, 8. II. 1898,
54. Jaroslav Poláme, nar. 22. Vllil. 1905,
55. Alfred Přidal, nar. 11. IV. 1896,
56. Adolf Ptáček, nar. 17. VI. 1897,
57. Magda Riedlová, nar. 18. X. 1888,
58. Karel Rosmus, nar. 2. Vllil. 1908,
59. Jan Sagan, nar. 13. V. 1893,
60. František Sigmund, nar. 17. XI. 1898,
61. Emilie Skopalová, nar. 4. IV. 1893,
62. MUDr. Vlád. Skřivánek, nar. 10. VI. 1898,
63. Růžena Smutková, nar. 1. I. 1905,
64. Antonín Sousedík, nar. 22. V. 1896,
65. Vincenc Stoupa, 13. IX. 1890,
66. Vladimír Strojil, nar. 11. VII. 1905,
67. Miloš Sum, nar. 4. X. 1896,
68. MUDr. Adolf Svozil, nar. 12. V. 1907,
69. Ing. Bárta Škrabal, nar. 20. Vllil. 1902,
70. MUDr. František Šťastný, nar. 13. Vllil. 1904,
71. Felix Talpa, 17. XI. 1875,
72. Ferdinand Toman, nar. 18. IX. 1886,
73. Emil Tšpon, nar. 9. IX. 1908,
74. Rudolf Vanke, nar. 12. III. 1890,
75. Rudolf Vavrečka, nar. 15. IV. 1911,
76. Vladimír Vincena, nar. 3. X. 1898,
77. MUDr. Vladislav Vojzola, nar. 4. III. 1906,
78. Přemysl Vondra, nar. 2. IV. 1924,
79. František Vrba, nar. 6. VII. 1884,
80. Ing. Engelbert Zatloukal, nar. 14. VII. 1917.

Viktor Netočný:

Spolupráce přerovské jednoty se župou

Do nenávratna zapadly časy, kdy na práci v župě stačilo nadšení několika bratří a sester. Práce se dnes rozrostla a rozrůstá se do takové hloubky a šíře, že jest stěžší zdolávána celou řadou stejně nadšených, obětavých a nezištných pracovníků.

Klade se proto větší požadavek na jednoty, pokud se týká dodávání těchto pracovníků, a jest samozřejmé, že jednota v sídle župy musí dodat vždy, jakmile je potřeba, příslušný počet pracovníků. Pracovníků zdatných a krajně obětavých, jak toho právě poměry v župě vyžadují.

A tak přerovská jednota, jako jedna z největších v župě i jako jednota v sídle župy,

nesmí v tomto směru zklamat, jako nikdy v minulosti nezklamala, ale musí vždy podle potřeby určitý počet činovníků a pracovníků dodat. Víím, že někdy se jednota těžce loučí s pracovníkem, zvláště snad dnes, kdy začínáme znovu, od základů, a tu je potřeba, aby se dali do práce všichni, kdož pracovat umějí a chtějí.

Podívejme se trochu nazpět, podívejme se do řad těch, kteří před námi orali tu brázdu sokolskou, I když jich nebude zrovna mnoho, jsou to bratři a sestry, kteří delší dobu setrvali v přijaté funkci, vychovali své nástupce a tím zajistili nerušenou práci i pro budoucnost.

První Přerovák na stolci starostenském sokolské župy Středomoravské (tehdy velké, se sídlem v Olomouci, založené v r. 1892) se objevuje v roce 1896; je to br. Flor. Oščádal. V r. 1899—1905 jest to br. Frant. Dvořák, v r. 1919—1921 br. Lad. Elmer a v r. 1939 br. Lukaščík, jenž potom odchází takřka z drápů gestapa za hranice, kde jedinečně sokolsky pracuje a stává se významným činovníkem župy zahraniční. Po svém šťastném návratu ze zahraničí ujímá se opět starostenství a obezřetně vede župu dále. Náčelníků Přerov sice tolik nedodal, ale svou prací zařadili se i tito velmi čestně do celkového sokolského dění. Prvním z nich, je v r. 1898 br. Ant. Beňa, v r 1906 pak ujímá se práce br. Josef Poláme, jenž vede župu nepřetržitě až do roku 1940. Mnoho dobrých sokolů vděčí za sokolské vychování jemu. Po něm nastupuje br. Křístek, a když tento pro nemoc je nucen vzít si zdravotní dovolenou, vystřídává ho br. Sigmund. Až do r. 1916 vedl také ženy župní náčelník a teprve v uvedeném roce byla zvolena náčelní sestra Božena Svobodová z Přerova. V r. 1921 ji vystřídává ses. Mil. Oščádalová, tuto pak v roce 1923 sestra Anča Řezníčková a v r. 1927 chápe se žezla sestra Marie Kleinová, aby v r. 1933 předala »vládu« ses. Záhelové. V přítomné době je to opět Přerovanka, ses. Chytilová-Barašíková, jež vede župu do nových zápasů a úkolů. Br. Josef Čejna je první Přerovák, jenž v r. 1922 se chápe funkce župního vzdělavatele a vede župu do r. 1929, kdy je vystřídán br. Fr. Chmelařem. V přítomné době vede-práci vzdělávací br. V. Netočný, když se mezi nás nevrátil nám všem milý br. Chmelař a když br. Jar. Kanyza odešel do Brna. Říká se, že jednatel je duší spolku; nemůže být proto ani jinak, a ta »duše« zas bývá hodně často z Přerova. V r. 1898 je to br. Dr. Kryška, v r. 1899 br. Ant. Beňa, potom v r. 1919 br. Bělehradský a v letech 1922 až 1923 br. Václav Leixner. Roku 1925 je zvolen jednatelem br. Lukaščík, kterého vystřídává v r. 1939 br. Karel Beňa, a když i tento se nám nevrátil z Osvětimi, kde položil svůj život za svatou naši věc, nastupuje nynější jednatel br. Vlád. Chmelař, syn umučeného župního vzdělavatele. Přerovská jednota dala župě také pokladníky, a to v letech 1899—1919 br. Ant. Ratibořského, v r. 1927 br. Dana Bačáka, jenž svou lásku k Sokolu a vlasti zpečetil rovněž svou krví v Osvětimi, a v r. 1945 Dana Pavlíčka. Z přerovské jednoty vyšel dlouholetý tajemník župy br. Ant. Kamelander i starosta I. okrsku a člen župního předsednictva br. Sylv. Pleva, kteří oba se rovněž stali obětí německé persekuce. Také župní zdravotníci jsou obyčejně členy jednoty přerovské (dr. Šťastný, dr. Lacina) a nynější župní tajemnice ses. Polydorová jest taktéž odchována těl. jednotou Sokol v Přerově.

Z tohoto výpočtu jen hlavních činovníků župních (a kolik jich pracuje ještě na jiných úsecích župy!) je patrné, že přerovská jednota má kladný a živý poměr ke své župě, že dávala a dává pracovníky velmi zdatné a hodnotné — viz umučené — a bude zajisté dávat i dále. Jako všichni z ostatních jednot považují též činovníci přerovští práci v župě, i když namáhavější, přece jen za vyznamenání a uznání, že tato práce pro sokolstvo není přehlížena. Konáme ji však rádi, ne snad jen pro to uznání, ale z vnitřní potřeby, pro věc samu a z přesvědčení, že službou Sokolu sloužíme zároveň své drahé vlasti, naší milé republice. Věříme, že stojí za to setrvat pod praporem sokolským, vždyť sokolství dalo nám vojáky prvního i druhého odboje, vojáky, kteří nám svobodu vybojovali a znovuzískali. V sokolství je budoucnost a síla národa a vlasti, sokolství je

zárukou šťastného, klidného žití ve svobodné, lidové, demokratické naší republice.

Josef Dostál:

Přerovský Sokol a Jihoslované

Roku 1871 se sešli »pokročilí občané a synové starého města Přerova«, jak praví zápis o založení Sokola v Přerově, a usnesli »pěstovati tělocvik a přednášky k povznesení ducha společenského«. Těch prvních bratří bylo 40 »údů«. Novému spolku byly kladeny v cestu různé překážky jak se strany úřadů, tak i z řad obyvatelstva. A přece nová myšlenka rostla nezadržitelně. V nejstarších stanovách není ani zmínky o vlastenectví, o slovanské pospolitosti. Nedivme se! Zrod Sokola udal se v dobách, kdy Čechové dostávali jen málo z toho, oč usilovali. Bylo to v dobách, kdy neohrožený Sv. Čech svými verši stavěl se do šiku bojovníků za politická naše práva. A Kollárovy myšlenky panslavistické byly pro tu dobu příliš smělé a neuskutečnitelné, neboť Rusko nebylo tím, čím je dnes.

Měl-li Sokol obstát před úřady, musil plnit do písmene stanovy. Jistě bylo mezi přerovskými Sokoly hodně těch, kteří dobře věděli, že sokolská idea zapustila zdravé kořeny mezi Jihoslovany. Tam zvláště u Slovinců. A Jihoslované zase dobře cítili, že mezi Čechy mají své bratry. Proto někdy v dubnu r. 1882 obrátil se Sokol v Lublani na těl. jednotu Sokol v Přerově se zvláštním svoláním. Co toto svolání obsahovalo, nelze zjistiti ze zápisu. Muselo to býti asi něco velmi důležitého, neboť usnesení o něm mělo se projednati až na valné hromadě. A také skutečně 6. ledna 1883 na valné hromadě ve volných návrzích »přechází se přes žádost lublaňského Sokola k dennímu pořádku«. Škoda, že br. zapisovatel se nezmiňuje ani řádkem, co chtěli bratři lublaňští po bratřích přerovských. Uvážíme-li, že jednota přerovská trvala teprve 10 let a už korespondovala s Jihoslovany, tu můžeme usouditi, že tu muselo býti nějaké spojení, že jednoty tak vzdálené o sobě věděly. Od zmíněného roku nenajdeme v zápisech řadu let ani zmínky o bratřích na jihu. Možná, že tu byla nějaká korespondence, a ta jistě byla, ale k vůli úřadům se o ní nevedl ve schůzích záznam. Jihoslované v těch dobách dávali dosti najevo svou nespokojenost se soustátím rakousko-uherským, nehledě k dualismu, který vydal na pospas Chorvaty Maďarům, zatím co Bosna a Hercegovina po nezdařeném povstání byla okupována. Do nově obsazených území jdou proudy českých úředníků. Ve výborové schůzi dne 8. srpna 1894 referuje br. náčelník Dvořák o večírku na rozloučenou s br. Hyjánkem, který odjížděl na nové působiště do Zagrebu. Přerovský Sokol posílá prvního svého bratra k bratřím na jih, aby tam šířil mezi Jihoslovany vznešenou ideu sokolskou.

Ale pak skoro 10 let zápisy zase mlčí, ač bychom očekávali, že na obou stranách muselo už slovanské vědomí býti daleko mohutnější. Bylo to v dobách blahodárného působení profesora Masaryka, který už tehdy zajížděl na jih.

V novém století, 7. března 1904, sděluje ve výborové schůzi br. náčelník Josef Poláme, že se vysílají na "slet do Lublaně 2 družstva, z nichž jedno družstvo bude z Přerova. Podrobnější zpráva o zájezdu byla podána na valné hromadě 6. ledna 1905. Nelze však ze zápisu zjistit něco bližšího o tomto větším zájezdu bratří z naší jednoty na jih. Téhož roku, 28. prosince, bylo jednáno ve výborové schůzi o výletu COS do Zagrebu ve dnech 8. a 9. září 1906. Slet se však konal už 17. srpna 1906 a zúčastnili se ho »borci« Klein, Červinka, Plesník, Roháček a Poláme. Mimo tyto cvičící se přihlásili, že pojedou, br. F. Dvořák, starosta, Dvořák Jan a nově přijatý člen F. Špitt. Každému věnovala župa na cestu 30.— K. Br. Špittovi však dovoleno jeti pouze v šatě občanském, neboť byl nově přijatým členem. Z tohoto zájezdu si odnesli všichni nezapomenutelné dojmy. Nechejme mluvit br. jednatele Pospíšilka na valné hromadě 3. ledna 1907. Praví: »Požitek a pěknou vzpomínku na mile prožité chvíle tam u bratří na slovanském jihu odnesl si jistě každý účastník sletu.« Bratr jednáte! se rozehřál, byl asi vypravováním

účastníků sám nadšen. Láska k Jihoslovanům rostla a sílila zásluhou myšlenky Tyršovy. Bratr Oščádal se domáhal ve výborové schůzi 20. ledna 1907, aby některý z účastníků pronesl o svých dojmech přednášku, a to o slete v Zagrebu i o zájezdu na Černou Horu. Bylo o tom jednáno i s COS, stanoveno i datum přednášky, avšak k uskutečnění asi nedošlo.

Zatím se schyluje na Balkáně k bouři. Slovanské státy nastupují k osvobozovací válce v r. 1912 Všude po Cechách i na Moravě se konají sbírky na Červený kříž srbský, bulharský i černo-horský. COS vysílá k bratřím na jih nemocniční vlak a doporučuje konati sbírky ve prospěch trpících bratří.

I přerovský Sokol nezůstal pozadu. Utrpení a hrdinský boj pohnuly přerovské, že dne 25. října 1912 ve výb. schůzi usneseno vykonati sbírku mezi členy, a to po 1.— K za člena ve prospěch raněných Jihoslovanů. Ženský odbor vybral 65.— K, cvičitelský sbor mužů 100.— K. K těmto částkám přibyla sbírka mezi bratřimi, takže mohlo být posláno Jihoslovanům 500.— K, »mimo to má se pracovati všemožně pro zmírnění velikého utrpení bojujících bratří za svobodu ujařmeného Slovanstva«, jak praví zápis o tom na valné hromadě z 6. ledna 1913. Láska k Jihoslovanům projevuje se skutky.

V roce 1913 v dubnu bylo jednáno o sletu v Lublani. Je to poslední zmínka o bratřích na jihu před I. světovou válkou. Ta umlčela na čas v přerovském Sokole lásku k jihoslovanským bratřím. Toto mlčení je hodně dlouhé. Až v roce 1930 je zmínka v zápisech o zájezdu přerovských bratří do Beogradu na slet. Bratří přerovští zajíždějí na jih častěji a častěji a vidí v Jugoslávii druhou vlast. S Jihoslovany truchlí, když atentát v Marseille je olupuje o krále Sokola, jak o tom praví zápis z 17. října 1934. Téhož roku hostí Přerov vzácného hosta, br. Gangla, starostu Sokola Jugoslávie.

Zápisy o schůzích jsou stručné a suché. Těžko v nich vyčísti, co bratři cítili. Pokusil jsem se v nich nalézt, co vedlo ke sblížení Slovanů. Jsem rád, že přerovský Sokol patří mezi jednoty, které nejen slovy, ale i skutky dávaly najevo vědomí slovanské příslušnosti. Z těch malých počátků vyrůstaly veliké zájezdy do jednot Sokola jihoslovanského. Tak jednota v Bašce věnuje přerovským bratřím pěkný památník.

Zaseté sítě vydalo své plody za druhé světové války. Ze zájezdů a návštěv k Jihoslovanům vyvinulo se pravé bratrství. Jugoslávci byli odhodláni v r. 1938 hájiti hranic Československa, byli ochotni bok po boku s našimi vojáky zalehnouti za bunkry, aby bránili i svou krásnou Jugoslávii. V Jugoslávii hledal posilu náš nezapomenutelný bratr Fr. Skopal. Už za okupace zajel do Jugoslávie a "navázal" spojení s naším odbojem za hranicemi přes Beograd. Tady přes Jugoslávii utíkaly stovky našich bratří za hranice. Bratrská Jugoslávie se stala shromaždištěm naší zahraniční armády. Sem směřuje i cesta br. Lukaštika a jiných, sem ustupuje naše armáda z Podkarpatské Rusi před maďarskou okupací. Staré srbské přísloví praví, že strom se opírá o strom, člověk o člověka. Náš národ má nejmocnější záštitu v Jugoslávii. Ona je naší druhou vlastí vedle spojeneckého silného Ruska. Toho si byli přerovští Sokoli vždy dobře vědomi!

Kéž láska, která oba národy spojovala v dobách dobrých i zlých, ještě dále víc a víc sílí k blahu všech Slovanů.

Končím slovy jihoslovanského bratra:

Vi budna straža severu, mi juga,
čuvajmo, sto naše jest svaki sat!

Jos. Polame:

Vzpomínka na zájezdy

Mám-li vzpomenouti té nejradostnější práce, prožité v naší jednotě, musím se vrátit ve vzpomínkách do minulosti. Pro mne, a myslím, že i pro ty, kteří tuto radost prožívali společně se mnou v letech 1892—1912, byla to doba nejkrásnějších národních a

vlasteneckých úspěchů, které jsme prožívali, neznajíce ničeho než odboj proti všemu německému a důsledné provádění hesla »Svůj k svému«. Co tu bylo radostí a nadšením, když se města s německými radnicemi hroutila jedno po druhém a na tomto úspěchu brali jsme účast sokolskými zájezdy a slety (do Vyškova, Hranic, Lipníka, Litovle a j.). Nikdy nám nenapadlo starati se o politiku. Byli jsme jen dobrými Čechy a sobě věrnými bratry. A v tomto duchu jsme vychovávali naše členstvo a dorost.

Za Rakouska ve cvičitelském sboru Sokola převládali nebojácní živnostníci, obchodníci a jejich zaměstnanci, neboť ti jediní se nebáli hněvu c. k. rakouských úřadů. Bedlivě však střežili státní úředníky, učitele a středoškolskou mládež. Učitel a úředník byl v té době ve cvičitelském sboru bílou vranou. Za mého patnáctiletého náčelnictví byl zde jediný učitel br. Otto Kadlec, který měl chuť i odvahu stát se členem cvičitelského sboru. Byl to jedině on a br. Sylv. Pleva, kteří vystupovali v sokolském kroji bez bázně. Tím se nechci dotknouti mnoha učitelů starších, kteří byli oddanými příznivci Sokola.

Jak jsem se již zmínil, cvičitelský sbor byl převážně odchováván z řad ne-odvislých občanů. A ti, kteří si sokolství oblíbili, zabrali vždy stoprocentně. Stali se z nich ukázněni vytrvalci, poslušní všech nařízení, prospívajících sokolství. — Tehdejší cvičitel byl vychovatelem i vzdělavatelem. Poučení i výchovu čerpal ze sokolského tisku a z epištol, vydávaných známým sokolským písmákem br. Karlem Vaníčkem. Tyto epištoly v té době konaly po stránce výchovné divy. Ještě dnes bylo by žádoucí tak mnohé z těchto epištol členstvu zopakovat. — Studenti v té době mohli v Sokole cvičit jen pod cizím jménem, a proto bylo jich poskrovnu. Z odvážných byl to jediný br. Odstrčil, studující c. k. gymnasia, který později se stal i členem cvičitelského sboru. Průlom do tohoto stavu učinili profesori Vyšší zemské hospodářské školy bří. Hašek, Souček a Stöhr, kteří bez bázně doporučovali svým žákům cvičení v Sokole. Z těchto žáků bylo vychováno několik desítek vynikajících cvičenců, kteří se zúčastňovali všech veřejných vystoupení s úspěchem. Vzpomínám z nich tři vynikající cvičence: Čáslavu, Tichého a Gleicha, kteří se zúčastnili nářaďového závodu ve vyšším oddělení v Lublani. Na zájezdy do slovanské ciziny mám ty nejkrásnější vzpomínky, neboť v těch letech veškeré zájezdy byly obesílány jen členstvem naší jednoty a tím se naše družnost jen zvyšovala, i připojilo se dosti necvičících, kteří nás obětavě doprovázeli a těšili se z našich úspěchů. Ve dnech 27.—29. června 1903 zúčastnili jsme se IV. sletu polského sokolstva ve Lvově jedním závodním družstvem a několika jednotlivci. Naše družstvo se umístilo v jednotných nářaďových závodech na místě 7.

Poláci jsou známi svým pohostinstvím, které nám prokázali i při této příležitosti. Po seznámení se starostou menší jednoty poblíž Lvova (povoláním byl ředitelem naftové továrny), pozval naši jednotu do jedné z vyhlášených restaurací na večeři. Po obřadné a velkolepé večeři se zpívalo a debatovalo do pozdních hodin. Po starém zvyku došlo i k vyměňování sokolských čapek, v čemž nezůstal pozadu ani náš br. starosta Dvořák. Však druhého dne nebyl nějak s výměnou spokojen, neboť čapka na jeho objemné hlavě seděla jako malá poklička na velkém hrnci. Marně se snažil výměnu odvolati, br. ředitel nebyl k nalezení. Konečně nadešla chvíle odjezdu, která br. starostu z této trapné situace vysvobodila. Před odjezdem přišel se s námi rozloučit toužebně hledaný br. ředitel. Sotva ho br. starosta shlédl, místo podání ruky sňal mu čapku s hlavy a beze slova nasadil mu jeho. Tak rozloučil se s hostitelem, který zůstal jako opařený.

A již v příštím roce 15. července 1904 prožívali jsme nové dojmy na slete slovinského sokolstva v Lublani. Zúčastnili jsme se jedním šestičlenným družstvem obecného závodu ve vyšším oddělení. Závod byl pro nás tvrdým oříškem, neboť se ho zúčastnili závodníci družstva COS, vracející se z mezinárodního závodu z Turina. Závod se konal za nezvyklého vedra.

Co mi z tohoto zájezdu nejživěji utkvělo v paměti, byla lidová veselice a její výprava.

Značný počet stánků byl tak malebně upraven, že musel zanechat v každém účastníku nezapomenutelný dojem. Tak na příklad stánek, vydekorovaný v barvě tmavě červené, byl obsazen skupinou 12.—16. černovlasých a černoookých dívek v bílých stejnokrojích s korunkami a náhrdelníky, posetými českými granáty. A hned po obou stranách byly včleněny bílé stánky se skupinami dívek v blankytně modrých šatech se žlutou výzdobou. A v takových kontrastech bylo uspořádání všech stánků, což doplněno náležitým osvětlením, zvyšovalo pohádkový půvab. Však také když jsme ráno odjížděli do Postojenských jeskyň, veselice nebyla ještě skončena. — A něco pro zasmání -- K našim sokolským zájezdům se vždy připojilo několik krojovaných bratrů s jinými zájmy a úmysly. A tak tomu bylo i po odjezdu z Postojny do Terstu. Po příjezdu do Terstu za pekelného vedra bylo nezbytné odnésti si i zavazadla. Největší starost nastala br. R. V. s objemným zavazadlem, které nebyl mocen sám si odnésti. Hledal proto ochotníky, kteří by mu pomohli odnésti 1 a půl m dlouhý kufr. Když je našel, byl ochotnými bratry dotázán slovy: »Nač ten nábytek taháš s sebou?!« Odvětil, že si chce v Benátkách koupit mušle. Jak dopravil kufr do Benátek, zůstalo mi záhadou.

Po 2 letech, dne 2.—3. září 1906, jsme se zúčastnili všesokolského sletu v Záhřebu. Hned po příjezdu byli jsme rozděleni do skupin (naše jednota zůstala pohromadě) a tyto skupiny si odvedli chorvátští magnáti na své statky, kde jsme byli jejich hosty. Vystoupení COS se soustředilo na ukázky vrcholových cviků na nářadí. Pro družstvo naší jednoty byla určena vysoká bradla (v té době byla to novinka), kterou jsme dokonale ovládali.

Po vydatném obědě nosilo se láhvové víno v ohrabečnických koších. Víno nám tak zachutnalo, že jsme zapomněli i na své parádní vystoupení. Toto příjemné posezení muselo však být přerušeno, když nám bylo oznámeno, že vystoupení COS je stanoveno na 6. hodinu odpoledne. Dvě hodiny vydatného spánku nás osvěžilo do té míry, že s tak skvělým úspěchem naše družstvo nikdy před tím necvičilo.

Posledním zájezdem před 1. světovou válkou byl zájezd českého Sokolstva do Bělehradu na slet srbského Sokolstva ve dnech 7.—9. července 1910 a na V. slet Bulharských junáků v Sofii ve dnech 10.—12. července t. r. za účasti Cechů, Chorvátů, Srbů a Slovinců. Naše jednota se zúčastnila obou těchto zájezdů s plným zdarem. De třeba předeslati, že po těchto zájezdech, byl uspořádán dobrovolný zájezd do Cařihradu a na ostrovy Principovy v občanském oděvu. Z naší jednoty se zúčastnili jen 4 brá.: Jos. Grauer, D. Poláme, Jos. Skřeček, O. Radoušek. Tato vzpomínka by zasluhovala sama podrobnějšího vylíčení.

Naše účast v Bělehradě byla pouze dvoudenní. Ovzduší, za kterého se slet konal, nebylo vábivé, neboť mu předcházela vražda královny Dragy. — Slet se konal na nádvoří pevnostních kasáren pod vedením br. Hoffmana, té doby náčelníka srbského Sokolstva a důstojníka vojenské školy, a za účasti krále Petara I. (Karadžević). Svým rozsahem slet nepřevyšoval velikost našich župních sletů. Při vystoupení COS bylo našemu 12člennému družstvu vyhrazeno čestné místo před stanem královým. Družstvo předvedlo ukázkou úpolnických cvičení s palcátem a štítem s plným úspěchem. Po veřejném cvičení bylo nám oznámeno, že zítra ve 3 hodiny ráno půjdeme společně na Topčider (vojenská cvičiště). Za jakým účelem a proč, nikdo se nedozvěděl. Druhého dne ráno, po dvouhodinné unavující cestě, jsme dospěli na Topčider, kde jsme očekávali další události. Pojednou jsme uslyšeli hlasy vojenských trubačů. Přihlala se srbská kavalerie, kterou vedl (tehdy asi 20letý) princ Alexander I., sjednotitel srbského národa. Seskočil s koně a vítal přítomné. V tom okamžiku jej uchopili naši bratři a vyzvedli na ramena. Po rozhovoru s předsednictvem postupovala přehlídka všech válečných zbraní. Po skončení jsme byli pozváni do královského parku k přesnídávce a prohlídce zámku, kde král Petar nám osobně nabízel kuřivo. Po přátelském a srdečném rozhovoru jsme

odjeli odpoledním vlakem do Sofie. Dízda do Sofie byla přerušena v Niši, v sídle srbské vojenské akademie. Když vlak zastavil, byli jsme uvítáni hudebním pochodem »Na marjánce«, v té době tak populárním, který zahrála vojenská hudba, řízená českým kapelníkem, s nímž jsem se znova sešel na slete v Záhřebe v r. 1936, kde doprovázel naše župní vystoupení, které bylo současně reprezentačním vystoupením COS. Po 1 hod. pohoštění, které bylo připraveno v parku kadetky, pokračovali jsme v jízdě do Sofie, kam jsme dospěli za úplné tmy. Byli jsme ubytováni ve vojenských kasárnách, kde bylo o naše pohodlí náležitě postaráno. V Sofii se COS zúčastnila slavnostního svěcení praporu a veřejného cvičení bulharských junáků, po kterém se vrátila větší část účastníků do svých domovů, ostatní přihlášení odjeli do Cařihradu.

Na tento výlet mám ty nejkrásnější vzpomínky, neboť všem účastníkům tohoto zájezdu se dostalo od turecké vlády tolik pozornosti, jako nikomu jinému. A proč to vše bylo?! Téhož roku na jaře byla turecká vláda pozvána do Vídně, kde jí byla věnována okázalá pozornost. My jsme byli dle pasů považováni za Rakušany, a proto jsme byli tak vlídně přijati. Byla nám přístupna všechna musea, hrobky tureckých vladařů, chrámy i opuštěný harém ve Stambulu. Bylo nám dovoleno přihlížeti Selamlíku (turecké pobožnosti), který se konal každý pátek za účasti tureckého paši, jinak pro veřejnost nepřístupného. - - To vše jsme radostně prožívali 14 dnů za nejkrásnější pohody. Zpáteční cesta naplňovala nás určitými obavami před vyšetřováním na našich hranicích, jak nám bylo důvěrně sděleno, I těmto předvídaným obavám jsme se vyhnuli a šťastně se vrátili domů.

A. Kostíková:

Vzdělávací činnost v letech 1931 - 1946.

Vzdělávací činnost, jindy v Sokole tak rušná a radostná, byla za uplynulých 15 let přerušena krvavou brázdou německé okupace 1941—1945. Železná ruka osudu zastihla přerovskou jednotu na prahu nového desetiletí, právě když byly mobilisovány všechny síly, aby důstojným způsobem bylo oslaveno 70 let od jejího vzniku. Přípravné práce byly zmařeny rozpuštěním COS a zákazem činnosti.

Od roku 1931 rostla utěšeně naše jednota a tím přibývalo též vzdělávací práce. Podle výročních zpráv sněmoval vzdělávací sbor pravidelně každý měsíc. V r. 1931 byl zvolen vzdělávatelem br. V. Netočný, v letech 1932 až 1934 vedl vzdělávací činnost br. Alois Kabelík, od r. 1935—1939 stál v čele nezapomenutelný br. H. Sekera, 31. ledna 1940 ujal se vedení vzdělávacího sboru br. Fr. Stavař. Tento rozený organisátor rozvedl práci vzdělávacího sboru do nových odborů, rozsáhlou činnost podporoval pravidelně vycházející »Sokolský hlas«. Vzdělávací sbor, který v Přerově soustřeďoval vždy kroužek výborně si rozumějících bratří a sester, byl v posledních letech před okupací rozmnožen novými silami; úzká a harmonická spolupráce všech pojila členy jednoty v těžkých dobách, jež stihaly náš národní život od r. 1937. Pevná, společná vůle prospět myšlenke sokolské a tím posílit i myšlenku národní, pomáhala bojovat proti malomyslnosti a udržovala neutuchající činnost vzdělávací v naší jednotě i po osudném 15. březnu 1939. Statistika ukazuje obrovskou práci v číslech, ale nedovede zhodnotit mravní účinek všech těchto drobných i větších podniků. Nevystihne též mravenčí pili a chuť, s jakou byly připravovány. Nezištně se věnovali všichni členové vzdělávacího sboru své činnosti, všichni zástupci přiřazených pododborů konali svědomitě své úkoly, jak o tom svědčí jejich samostatné články. Souhrn vzdělávací činnosti tvoří stovky proslovů před šikem, samostatné přednášky, ideové školy pro nové členy, úvodní slova k různým podnikům, organisování výstav, vycházek, samosprávy dorostu a j. Ideový program, rozvržený rámcově na jednotlivé měsíce, byl doplňován podle potřeby, jak to vnější podněty a okolnosti s sebou přinášely. Každoročně byla podniknuta tradiční pouť k hrobu bratra SI. Kratochvíla (s výjimkou let 1939—1941, kdy zákaz shromažďování

nedovolil nám ji podniknouti. V pozdějších letech byl hrob hlídán a nesměl být ani o svátku Všech svatých ozdoben kvítím a světly. Bylo však vždy dost odvážlivců, kteří tajně kladli květinové vzpomínky na Slávkův hrob, který se stával již po druhé symbolem našeho odboje). Pravidelně se jednota zúčastňovala též veřejných oslav narozenin pana presidenta T. G. Masaryka, oslav Husových a oslav 28. října. Kromě této pravidelné činnosti vedena byla vzděl. činnost v mnohých letech též ústřední myšlenkou, jež vévodila celému životu naší jednoty.

Rok 1931 byl přípravou k IX sletu. Roku 1932 vzpomínali jsme stého výročí narozenin dr. Miroslava Tyrše. K uctění jeho světlé památky pojmenovalo město Přerov železobetonový most »Mostem Dr. Mir. Tyrše« a jednota na něm zasadila pamětní desku. Rok 1933 a 1934 byl věnován vnitřní prohlubovací činnosti. Sbíraly se síly k velkému podniku: ke stavbě nové sokolovny. Přípravy byly ukončeny 1935, kdy se začalo stavět. Nová sokolovna otevřena byla slavnostně dne 13. září 1936, v rušném roce Středomoravské výstavy. Tenkrát měl vzdělávací sbor plné ruce práce. V novém stánku — v naší bílé sokolovně rostlo nadšení. V roce 1937 byly provedeny za účasti jednoty Zborovské oslavy. Do zdi sokolovny vložena prst legionářských bojišť od Zborova, Terronu, Doss Alta a Dobrudže. Radostný vzlet byl utlumen smutnou událostí na začátku září. S obavou jsme naslouchali zprávám o nemoci presidenta Osvoboditele a den 14. září, kdy dohasl plamének jeho života, byl dnem zoufalého smutku. Netušili jsme však, že je prvním zrnkem trpkého růžence neblahých událostí. Vzdělávací činnost v r. 1938 směřovala k přípravě X. všesokolského sletu. Po rozruchu první vojenské mobilisace v květnu, přiblížily se rušné sletové dny, z nichž jsme čerpali novou sílu pro blížící se těžké doby. Otřes po Mnichovu vyzněl v překotně se řítících událostech, tak bolestných pro každé srdce, sokolsky a vlastenecky cítící. Činnost vzdělávací tím houževnatěji burcovala odvalu a víru v návrat urvaných pohraničních krajů. A bylo třeba živého slova posily čím dále tím více. Rok 1939, ač přinesl mnohé vládní změny, byl vnitřně v jednotě prožíván s pravou sokolskou svědomitostí. Nepřátelský spár vyrval v tu dobu nemilosrdně bratra starostu Plevu z našeho středu. Nikdo nebyl jistý, nepřijde-li sám na řadu, ale sokolská práce přesto neutuchala ani v r. 1940, třebaže se poměry stále zhoršovaly. Sokolské jednoty byly trnem v oku německým okupantům a rána, kterou jsme dlouho tušili, dopadla na jaře 1941. Všichni jsme však věřili se slovy Písma: »... neumřela, ale spí.«

Přerušená činnost byla obnovena hned po květnových událostech 1945. Ale jak smutná byla prohlídka prořídých řad sokolských pracovníků! Také nové povinnosti povolaly mnohé naše činovníky na jiná místa. Odchází br. vzdělavatel Stavař i jeho první náměstek br. dr. Kulheim. Z organizační povinnosti se ujímá práce vzdělavatele druhý náměstek. Obnovený vzdělávací sbor, rozšířený a doplněný novými členy, snažil se pokud síly stačily zdolati nával práce. Do radosti národní svobody mísily se trpké vzpomínky na rány, jež zasadilo nám uplynulých šest let. Všichni víme, že jizvy po nich dlouho budou bolet. Ale povinnost zavolala znovu k bratrské práci, jež jedině je trvalou záštitou lepšího příští. Sokolská myšlenka, jež měla lví podíl na osvobozovací práci v odboji obou světových válek, slavně zvítězila Neseme dále odkaz mrtvých bratří, sokolský prapor, záštitu svobody vlasti a národa.

M. Kleinová:

Z činnosti ženských složek sokolských

Nová doba přinesla ženám osvobození po mnohých stránkách, postavila je do veřejného života a naučila je být se s osudem. Ukázalo se, že žena je schopna duševně i tělesně postavit se po bok muži a pracovat pro blaho národa v rodině i ve veřejnosti. Tělesná výchova se stala heslem dne, tělocvičné osnovy upraveny pro všechny věkové stupně a všechno vedení ženských složek přešlo do ženských rukou. Dnes není jednoty, která by

neměla své náčelnice, vedoucí dorostenek a žaček a své cvičitelky, které jim pomáhají. Sokol je jedinou tělovýchovnou organizací na světě, kde vedení žen. složek mají v rukou ženy. Důležitým krokem vpřed byla péče věnovaná výchově cvičitelek. Dnes nežádáme od cvičitelky jen technickou vyspělost, ona musí být též rádkyní, vychovatelkou a vzdělavatelkou svému družstvu. Proto jsou ke zkouškám cvičitelským připojeny i zkoušky ideové, kterým je věnována stejná pozornost jako zkouškám technickým.

Práce cvičitelského sboru se stále rozšiřuje. Všechny druhy sportu, v dnešní době tak rozšířené, našly záhy půdu i v sokolských řadách žen. Tvoří se nové tělovýchovné oddíly a vždy se najdou ochotné sestry, které se s nadšením ujmou vedení oddílu a snaží se vykazovat každým rokem větší činnost. Věčný ruch, věčná nespokojenost je naším prvním heslem. Věčným ruchem hlahlolí naše krásná sokolovna, když je naplněna žačkami, dorostenkami nebo ženami.

-Život v tělocvičně je veden duchem opravdového sesterství. Spravedlnost a rovnost vládne u žaček i dorostenek, v šiku žen stojí svorně vedle sebe učitelka s pomocnicí v domácnosti a se ženou vyššího úředníka. Čistota a úpravnost doplňuje krásný pohled na dvořad, vyplňující tělocvičný sál po celé délce. A což teprve když zahlaholí sálem naše národní písně v pochodu kolem sálu. Přijďte se potěšiti pohledem na zástupy mladých, ukázněných žen a poznáte, že sokolovna vychovává tělesně i mravně zdatné nositelky budoucího pokolení.

Myšlenka sjednocení tělovýchovných organizací našla u žen úrodnou půdu. Přihlásilo se nám hned do cvičení mnoho příslušnic jiných příbuzných organizací a našly tam vlídné přijetí. Tato jednání se však příliš protahují a my máme před sebou XI. slet, jehož přípravě musíme už nyní věnovat všechny své síly. Doufejme, že sjednocení tělovýchovy přinese nám nové možnosti k tělesnému i duševnímu ozdravení národa.

Žačky byly vždy nejpočetnější složkou naší jednoty. Dějích počet se pohyboval kolem 300, takže musily cvičit ve 3 odděleních. Vedoucí cvičitelky se snažily získati vždy dostatek sester vedoucích družstev, aby žačky byly pod stálým dozorem a nepřišly k úrazu při své dětské těkavosti a živosti. Každého roku byl pořádán pro žactvo Dětský den, kdy děti byly pohoštěny přispěním štědrých dárců. Největší jejich radostí byly zájezdy na okrskové slety do okolních jednot. Sletů všesokolských se nezúčastnily, protože dlouhá cesta vlakem, nouzová ubytování a stravování by jistě neprospělo jejich útlému organismu. Teprve na XI. slet budou vyslány z jednot delegace starších žaček.

Nově zavedené zkoušky zdatnosti rozdělují žačky dle stáří a vyspělosti do dvou stupňů výcviku a dle toho jsou rozděleny do družstev. Přípravy k akademiím zúčastní se zpravidla jen málo žaček, proto zavedl cvičitelský sbor pravidelné vánoční besídky s pestrým programem tělocvičným, recitačním i zpěvním. Při nich se dodržuje zásada, aby cvičily všechny žačky, které navštěvují pravidelně cvičení. Tak cvičívá na vánoční besídce přes 200 žaček. Pod osvětleným vánočním stromkem jsou pak děti poděleny čajem a zákusky, které si samy donesou. Poslední léta byla nahrazena besídka cvičební hodinou, k nadílce pak přispěl sociální odbor naší jednoty. Vzdělávací sbor stará se o duševní výchovu žaček častými proslovy a besedami, návštěvou různých podniků, žačkám přístupných, besídkami, filmem, loutkovým divadlem a p. De potřebí nejen mnoho volného času, ale i mnoho lásky k dětem a bohudíky najdou se vždy mezi námi obětavé sestry, které se věnují vedení žaček. Vždyť víme dobře, že v dětech je národ věčný, že v žačkách zaséváme první semínka sokolské myšlenky, že nám v žačkách vyrůstají budoucí cvičitelky a náčelnice, které povedou naši jednotu v budoucích lepších dobách.

Dorostenky. Doba německé okupace uškodila nejvíce naší mládeži. Po šest let neslyšela ve škole nic o našich slavných dějinách, nepoznala kulturní historie národa a i v

tělovýchovných spolecích byla jí vtoukána jen myšlenka všenněmecké moci. Máme teď mnoho práce s mládeží, abychom ji převychovaly, naučily dívky správnému chápání životních úkolů a vedly je po správných cestách životních. Mládež chce se učit, chce poznávat, chce doplňovat své vědomosti. Dopřejme jí možnosti spolupráce při budování republiky, připusťme ji do veřejného života a vedme ji nenápadně, aby mohla žít v novém státě šťastně a spokojeně.

Zkoušky zdatnosti, každého roku opakované, rozdělují cvičenky do čtyř stupňů. Dle toho jsou "zařazeny do družstev a vybírají se závodnice. Podle nového řádu jsou závodní sestavy pro dorostenky i ženy tajné, teprve v den závodů jsou vypsané. Závodnice jsou tedy nuceny připravovat se ze všech prvků svého stupně výcviku na hlavním náradí. K tomu účelu vydala COS příručku ses. Provazníkové »Závody žen a dorostenek«, která je také naší hlavní pomůckou při výchově cvičitelek.

Naše dorostenky zúčastnily se všech závodů pořádaných župou i COS v obecném i prostém tělocviku a vždy se umístily na čestném místě. Největšího úspěchu dosáhlo družstvo vyššího oddílu o X. sletu v Praze tím, že se umístilo na 10. místě. Z doplňkového tělocviku vynikly dorostenky nejvíce v plavectví. Tento sport pro ženy nejzdravější je pěstován v naší jednotě od žactva až po členstvo nejen pro výchovu závodnic, ale také jako doplňkový tělocvik pro všechny cvičenky. V posledních letech odnesly si dorostenky ze všech závodů palmu vítězství. Prostý tělocvik a hry nejsou ještě u nás na té výši, jak by toto důležité odvětví zasluhovalo. Přes to zvítězily dorostenky téměř ve všech župních závodech toho druhu v posledních 10 letech. Našly se mezi nimi i dívky, rovnající se svými výkony členkám atletických spolků.

Z her pěstují dorostenky, starší 16 let, odbíjenou, mladší dorostenky drobné hry. V tomto odvětví bylo dosud zaznamenáno málo vítězství, protože dorostenky jsou většinou začkami různých škol a mají málo volného času k nácviku. Příprava na veřejná vystoupení o veřejných cvičeních jednoty, župy, kraje nebo COS vyžádala si vždy svědomitého a pilného nácviku, kterému věnováno každého roku mnoho času. Výsledek se také vždy objevil: dorostenky byly obyčejně nejlépe připraveny a sklidily vždy obdiv a pochvalu obecenstva. Zvláště vystoupení o X. sletu všesokolském se žlutými věnečky bylo nezapomenutelné. Ukázněnost, pohotovost, vzorný nácvik, "hra barev — to vše postavilo dorostenky na první místo. Jen aby si tyto vlastnosti zachovaly do příštích let, až nastoupí naše místa jako cvičitelky.

Zvláštním závodem pro dorostenky je závod zdatnosti, rozšířený v minulém roce i na ženy mladší 20 let, pokud prodělaly závod jako dorostenky. Závodem má dorostenka prokázati nejen pravidelnou návštěvu cvičení, ale také znalost základních sokolských myšlenek, znalost plavání, čtení map, vaření, činnost v samosprávě a p. Důležitou výchovnou složkou stala se samospráva dorostu. V naší jednotě byla utvořena již několik let před válkou a dívky pracovaly s velkou chutí. V samosprávě mají možnost jednak učit se samostatnému vedení schůzí, čímž se připravují budoucí činovnice jednoty, jednak mohou uplatnit všechny své myšlenky a nápady, kterými prospějí ostatním dorostenkám. V naší jednotě utvořily dorostenky kroužky jako literární, hudební, loutkový, cyklistický, dramatický, pěvecký atd. Starají se o záznam ve cvičení, o šatny, noclehárny, rozdělení časopisů a p. Uspořádaly několik besídek se zábavným, poučným a hudebním programem. Po spojení se samosprávou dorostenců bylo uspořádáno několik tělocvičných besídek s pestrým pořadem.

Pěvecký sbor dorostenek, řízený br. Trávníčkem, je výsledkem jeho pilné práce. Čisté hlasy dívčí znějí v národních písních jako hlasy nového, čistého života, po němž všichni toužíme a k němuž nás vede sokolská myšlenka. Hudební výchova v Sokole vyžaduje větší pozornosti a vítáme každý čin, který probouzí v naší mládeži zájem o dobrou hudbu, jejímž základem jsou naše národní písně.

Samospráva podléhá jak cvičitelskému, tak i vzdělávacímu sboru Cvičitel'ský sbor žen COS vypracoval řád samosprávy a tak bude tato složka novým doplňkem výchovy naší mládeže.

Často se dnes mluví o zkaženosti mládeže. Nevěřím tomu a naopak myslím, že nám v mládeži roste budoucnost nadějná a silná. Je potřebí jen pevných rukou, které by ji převedly přes propasti dnešních dnů a uvidíte, že tyto tvrdé zkoušky upevní a zocelí její charaktery. Snažme se mládeži připravit takovou budoucnost, aby mohla s láskou vzpomínati na své sokolské vychovatele, aby nám zůstala zachována v našich řadách a nesla dále hrdě prapor sokolský.

Ženy. Počet žen v naší jednotě dosáhl již téměř tisíce, ale přes to účast žen ve cvičení je pouze asi šestina celkového počtu. Ctěme nyní často v sokolských časopisech, že ženy vedou, že počet cvičících v ženských složkách daleko převyšuje počet mužských cvičenců. Je to dílo vzorného vedení náčelnictva žen COS a hlavně náčelnice s. M. Provazníkové. Poctivě se starají o školení nových cvičitelek pro všechny věkové stupně. Mnoho starších zkušených cvičitelek odešlo do pohraničí nebo za svým povoláním do jiných měst a vzniklé mezery je nutno stále doplňovati. Také mateřské povinnosti odvádějí nám mnoho žen od sokolské práce. Přealy bychom si, aby všechny naše mladé členky prošly tělocvičnou, aby tam poznaly ducha pravého sesterství. Cvičení by jim prospělo nejen po stránce tělesného zdraví, ale hlavně výchovou charakteru.

Cvičitel'ský sbor připravuje své členky pro vedení družstev, vzdělávací sbor stará se o vhodné proslovy a ve společných cvičeních učíme se nejen kázni, ale dovedeme si i vesele zatančit a zazpívat. Naše sokolovna je prodchnuta duchem pravého sesterství., scházíme se ve cvičení jako velká rodina a po ukončení hodiny se nám ani nechce jít domů. Ve staré sokolovně cvičily ženy ve dvou odděleních, z nichž prvé bylo složeno hlavně z mladších, druhé většinou ze starších sester. V nové sokolovně cvičíme v jednom oddělení a mnohdy nám ani velký sál nestačí. Každým rokem prováděné zkoušky zdatnosti rozdělují sestry na čtyři stupně (cvičenek V. stupně nemáme) a rovněž cvičitelky jsou rozděleny dle své vyspělosti. Atletickými zkouškami vybíráme sestry pro závody v prostém tělocviku.

Veřejná cvičení a slety byly obelány vždy velkým počtem cvičenek. Na !X. sletu bylo 155 žen, na X. sletu 127 žen, zájezd na Slovensko obelán 37 ženami. O vystoupení žen na akademiích jednoty má velkou zásluhu ses. Berta Jemelková, která složila a nacvičila většinu našich akademických vystoupení. Tak na příklad akademie jednoty při otevření nové sokolovny byla celá jejím dílem. Dějí práce jsou známy v celé COS. Zúčastnila se též soutěží na společná cvičení při všesokolských sletech a mnohé z nich bylo cvičeno s vyspělými cvičenkami. K několika jejím skladbám napsal hudbu br. L. Beníšek, bývalý člen naší jednoty. Vedle ses. Jemelkové přičinila se o zdar akademií také zemřelá ses. I Staňková, hlavně svými tanečními skladbami pro dorostenky, a ses. M. Kasíková, vždy ochotná pomáhati při všech podnicích naší jednoty. Připravila také družstvo k pódiovému závodu v letošním roce.

Závody v obecném tělocviku byly vždy obelány družstvem žen, ale nezískaly jsme dosud vynikajících míst. Příčinou toho je nedostatek vytrvalých závodnic, které by se věnovaly obtížné přípravě. V době, kdy rytmika vnikla do sokolského cvičení zanedbávalo se cvičení na náradí a mnoho mladých, nadějných závodnic nám tím ubylo. V posledních letech věnuje cvičitel'ský sbor žen pozornost hlavně schopným dorostenkám, z nichž chce vychovati nové závodnice na náradí. Tajné sestavy vyžadují všestranného výcviku na náradí a k tomu je potřebí mnohem delší doby a pečlivější přípravy, nežli při nácviu známých sestav. Zato pěkných výsledků bylo docíleno ve cvičebních oddílech, hlavně v oddílu plaveckém, kde všechna první místa při závodech obsazují sestry naší jednoty, také ve veslařství, v lyžařství a v tennise. Prostý tělocvik

také není pěstován v tom rozsahu, jak by si toho zasloužil, a proto také župní závody v tomto oboru bývají slabě obelány. Velmi nám chybějí starší závodnice, které odcházejí za svými životními povinnostmi, ale těšíme se, že nám z dorostu přibude mnoho mladých sil. Sestry zúčastňují se také práce spolu s bratry v cyklistickém a jezdeckém oddíle, pěstují stolní tenis a hru v šachy.

V herním oddíle byla dříve pěstována házená, jejíž družstvo získalo na IX. sletu druhé místo, nyní se hraje odbíjená většinou s dorostenkami.

Výletnictví stalo se podstatnou částí tělesné výchovy žen. Pořádány pravidelné vycházky menších celků (družstev) a při nich pěstována vedle pochodu a zpěvu také pohotovost v orientaci, žertovné závody slovní, skoky, vrhy, běh, vše ve volném stylu jako doplněk cvičení v tělocvičně. Pro ženy jsou vycházky vítanou příležitostí k vzájemnému poznání a porozumění. Sokolské osady a tábory pro žactvo a dorost začínají se také v naší jednotě ujímat a doufáme, že se brzy stanou pravidelnou složkou našeho spolkového života.

Závody velkých celků v pořadových cvičeních získaly si poslední dobou obliby. Při nich se soudcuje nejen držení těla, pochod, správnost provedení jednotlivých povelů, ale i celkový vzhled a účast cvičenek v poměru k počtu zařazených žen a dorostenek v pravidelném cvičení. Každá cvičební hodina se vždy ukončuje pochodovým zpěvem. Dříve byly to nahodilé písně, jednohlasně zpívané, nyní máme pro každý měsíc určeny národní písně vzdělávacím sborem. Pro letošní rok jsou vybrány z nesmírného množství tohoto našeho národního pokladu většinou neznámé písně, kterými se opět obohatíme.

Cvičitelství žen čítá 36 sester, z nichž je 26 cvičitelek, ostatní pomahatelky a čekatelky. Pravidelné schůze konají se každý měsíc, cvičební hodiny každý čtvrtek po cvičení žen. Cvičitelky dorostenek připravuje ses. Kubíčková ve zvláštním družstvu ve cvičení žen. Téměř všechny členky sboru prošly cvičitelskými školami COS. Jejich příprava k župním zkouškám je vedena ve zvláštních hodinách. Všechny, až na malé výjimky, plní poctivě své povinnosti k cvičicímu členstvu, dorostenkám a žačkám, jsou si vědomy své zodpovědné funkce. Ve cvičitelských hodinách postupuje se podle příručky ses. Provazníkové a vedle toho probírány jsou nové tělocvičné knihy, přinášející novinky z I. i II. odboru Tyršovy soustavy. Každý měsíc střídají se cvičitelky ve vedení rozcvičení, což je jim dobrou školou pro překonání počáteční trémy. Některé hodiny cvičitelského sboru jsou věnovány rozhovoru o sokolských časových otázkách.

Ve vzdělávacím sboru jsou zastoupeny vedoucí všech ženských složek, aby tam projevíly svá přání a požadavky pro jednotlivé stupně. Členové vzdělávacího sboru připravují četné proslovy, upozorňují na vhodné vzdělávací podniky mimo sokolovnu, pořádají vycházky do výstav a muzeí, připravují besedy pro všechny složky, takže vzdělávací činnost jde souběžně s tělesnou výchovou.

Naše dnešní činnost je zaměřena již k XI. sletu všesokolskému, který se má konati v r. 1948. Příprava bude vyžadovati od všech cvičenek zvýšené píle a pohotovosti. Nebojíme se práce, věříme, že si zase odneseme pochvalu za svá vystoupení, ale přály bychom si, aby se o zdar sletu přičinily i sestry necvičící, aby nám vypomohly dle svých možností. Utvořme v jednotě pracovní kroužek, kterému by byly přiděleny určité úkoly, aby cvičitelský sbor se mohl věnovati pouze přípravě cvičenek. Také nácvik pořadových ve větších celcích by přispěl k lepšímu vystupování v sokolských průvodech. Také ideové přípravě měla by býti věnována větší péče u necvičících sester, aby slet nebyl pro ně jen výletem a zábavou.

Nová doba nám dává nové úkoly a my dokážeme, že máme nejlepší vůli pracovati pro povznesení tělesné i mravní úrovně našich žaček, dorostenek i žen. Víme, že v nich nám roste budoucí generace, která se snad dožije lepšího a klidnějšího života v míru a štěstí. Přejeme to celému drahému národu.

Jindřich Čoupek:

Sokolská vyznamenání.

Od založení Sokola uplynulo téměř jedno století. Jaká to byla úžasná cesta zápasů a úsilí, práce a nesmírných obětí tisíců bratří a sester, než mohla vyrůst tato obrovitá-gigantická stavba, zahrnující v sobě národ ve všech jeho vrstvách a stavech, stmelený a sjednocený jedinou myšlenkou, jedinou ideou, s jediným úkolem a cílem: sloužiti svému národu a státu.

V dobách našeho národního obrození stalo se Tyršovo sokolství pilířem velikého duchovního hnutí za svobodu národa, v dobách prvé světové války bojovnou silou legií na všech frontách války; za druhé světové války nerozbornou mocí statisíců bojovníků v ilegální činnosti doma, v četách partyzánů i zahraničních vojsk. Stalo se ale i nesmírnou silou duchovní, jež stala se zdrojem té veliké víry, odhodlanosti a chabrosti nespočetných bratří a sester, bojujících a umírajících za svůj národ a jeho svobodu. Sokolství bylo, jest a zůstane nejčistším výrazem upřímné, oddané lásky a věrnosti demokracii, svobodě, národu a republice. Vědomí vykonané práce pro národ je každému Sokolu nejvyšší odměnou a ctí. Dobrovolná práce v Sokole je povinností každého, neboť v sokolské přísaze zavázal se ji konati nezištně, s láskou i za nejtěžších obětí. A přece tolik je těch, kteří obětovali celý svůj život této sokolské práci, nečekajíce odměny, ani díků a uznání. V této oběti a v této lásce, v tomto sokolském bratrství tkví onen úspěch sokolství. Kéž by i tato láska, toto bratrství, tato jednota a svornost v práci, úkolech a cílech stala se vlastností celého národa.

S úctou a obdivem hovoříme o těch, kteří zasvětili takřka celý svůj život sokolské práci a sokolské myšlence. Po letech přehlížejí své vykonané dílo s pocitem hrdosti a štěstí, radosti a spokojení. Život jejich se vtělil do práce, a do věků bude jejich duch žít se všemi, kteří přijdou po nich. Nezemřou, stanou se nesmrtelnými. Nikdy nemůže sokolstvo zapomenout Dr. M. Tyrše a J. Fügnera, Jindřicha Vanička, Dr. Scheinera, Pechláta a }, ale i Slávka Kratochvíla, Polameho a tisíce nejlepších bratří, kteří odešli v oběti nejsvětější — v oběti života za svobodu národa.

Jimi bude sokolství žít, jejich krev stane se životem sokolstva, aby dále neslo prapor své sokolské a národní cti a slávy. Československá obec sokolská odměnila nejzasloužilejší, neboť práce, kterou tito bratři vykonali, zasluhuje pochvaly a uznání. Bratr Slavomír Kratochvíl a bratr Josef Poláme, dlouholetý župní náčelník Středomoravské župy Kratochvílovy v Přerově, obdrželi za svou sokolskou práci nejvyšší sokolské vyznamenání — • Suchardovu zlatou medaili, vedle čestné plakety »Na stráž«.

Bratr Slavomír Kratochvíl obdržel tuto plaketu in memoriam v roce 1921. Bratru Polárnému byla udělena plaketa »Na stráž« v roce 1917, medaile Su-chardova dne 30. listopadu 1929, ve výročí jeho 25leté činnosti jako župního náčelníka. Jsme si toho všichni plně vědomi, jaké úcty se dostalo našemu zasloužilému bratru Jos. Polammu a jsme hrdi na jeho práci, na jeho zásluhy o sokolství i na jeho čestné nejvyšší sokolské vyznamenání, které se uděluje jen skutečně za mimořádně velkou, záslužnou sokolskou činnost. Zůstane vedle nezapomenutelného bratra Slavomíra Kratochvíla pýchou Tělocvičné jednoty Sokol v Přerově a vzorem všem ostatním bratřím.

Růžena Široká:

Loutkářství v přerovském Sokole

U příležitosti 75. výročí trvání těl. jednoty Sokol v Přerově vzpomínáme i 25 let loutkového divadla.

Dvacet pět let je velký mezník, u kterého se zastavujeme, abychom pohlédli na vykonanou práci našich předchůdců, jejichž jména většinou již zmizela z nynějšího odboru. Čtvrt století radostné práce i starosti a všelikých trampot obětovalo několik

členů pro potěšení malých i velkých. Dávali jim lásku svých čistých srdcí, svůj volný čas, práci svých rukou.

Bylo to v r. 1919, kdy se našel obětavý přítel ušlechtilosti a našla se hrstka obratných lidiček dobré vůle. O první myšlence založení loutkového divadla čteme v zápise br. A. Gleicha: »Budeme hrát loutkové divadlo«, pravil jednou br. Hornek. Sňal skřípec, dýchnutím navlhčil skla a pečlivě je čistil. S úsměvem pravého labužníka pásl se na mém obličejí, protáhlém, údivem a překvapením. »To koukáš, co?« vypjal se hrdě br. Hornek. »A loutky a jeviště? S čím budeme hrát?« zmohl jsem se konečně na nesmělou otázku. »No, s naším,« třesklo jako rána a br. Hornek se vypjal ještě o několik centimetrů. Věděl jsem, že br. Hornek má Alšovo loutkové divadélko. S tím však na veřejnost a k tomu ještě pod firmou přerovského Sokola? »To snad nemyslíš vážně,« namítl jsem nesměle. »jak pak ne,« rozohnil se br. Hornek. »Teď přišla naše chvíle. Všude zakládají loutková divadla; my přece nemůžeme zůstat pozadu. A s tebou rozhodně počítáme. Víme dobře, že jsi nadšený -loutkář a-že máš velké zkušenosti. « Vůně kadidla linoucí se z pochlebujících úst br. Horneka počala působit a moje nedůvěra v tento velký podnik rychle se měnila v zájem a chuť k spolupráci. »A kde budeme hrát?« vnukla mi otázku probuzená zvědavost. »Zamluvil jsem již sál v hotelu Praha,« rozvažoval br. Hornek. »Člověče, tam se vejde děti,« horoval dále a blažený úsměv prozradil, jak se kochá již pěknou vyhlídkou na příští ohromné úspěchy.

Zahajovací představení. Na stole malé jeviště, před jevištěm asi 30 židlí a z těch sotva polovice obsazena. Hrál se za denního světla. »Ještě se o nás neví,« vysvětloval br. Hornek záhadu tak malé účasti. --- «

Ale Kašpárek měl jakousi smůlu, jako by čaroděj hned s počátku učaroval. Děti nemohly k němu najít cestu a tak se odmlčel. Byl to pokus, který se nezdařil.

Ale loutkářům to nedalo a hlásí se opět v r. 1921 k životu. Tehdy propůjčila loutkovému divadlu místní školní rada příhodnější místnost v Komenského obecné škole. Zde se začalo hrát od 12. ledna 1921 a od té doby se hrálo nepřetržitě každým rokem pravidelně v jarním a podzimním období. Na podzim r. 1921 se přestěhovalo loutkové divadlo do jedné větší místnosti v Palackého škole chlapecké. První zápis loutkářského odboru je o schůzi z 18. října 1921, kdy byl br. Jos. Hornek vyzván správním výborem Sokola ku pořádání loutkových her. Na schůzi předkládá schválený jednacím řád a zvolení první funkcionáři odboru: předsedou br. Jos. Hornek, místopředsedkyní s. Marie Grauerová, jednatelkou s. Julie Matoušková, pokladní s. Boh. Křivá, režisérem br. A. Gleich, zapisovatelkou s. Fr. Víčíková, hospodářem br. Mokošín. Další členové loutkářského odboru byli: br. Dokoupil, R. Ondráček ml., Frant. Poledna, Procházka, Tomašík, ss. K. Gleichová, A. Šálková, M. Polívková, Z. Kučerová, M. Schmidová.

Zahajovací představení bylo 28. října pohádkou Vršovického: »Dlouhý, Široký a Bystrozraký«. Hrání bylo pravidelně každou neděli a to vždy 2 představení až do jara. Vstupné bylo pro děti 60 h, dospělí 1 Kč. Po ukončení úspěšné sezóny bylo odborem uvažováno o tom, má-li zůstat při Alšově divadélku, nebo mají-li se koupiti nové loutky a přikročit k nové úpravě celého divadla. Bylo rozhodnuto, že Alšovo divadélko naprosto nedostačuje a že je nutno pořídit něco většího. Poněvadž i hlediště nevyhovovalo, vypracoval br. stavitel Andrlík plán nového hlediště se stupňovitými sedadly, které bylo později zvětšeno o stupňovitou galerii, takže tu bylo místa pro 200 dětí. Světelnou instalaci měl obstarati br. M. Sýkora a br. V. Mokošín. Malé loutečky byly nahrazeny novými, většími (50 cm), bylo nutno také zakoupiti skříň a spoustu různých potřebných rekvizit a věcí. Ale hotových peněz nebylo, zbyla jen jediná cesta — půjčka. Předseda br. Hornek s jednatelkou s. J. Matouškovou opatřili úvěr u Úvěrního spolku záložny přerovské a tak se začalo s prací a nová scéna byla do 15. října 1922 hotova.

V r. 1923 dala místní školní rada loutkovému divadlu k dispozici ještě kabinet za divadlem, ve kterém byly uschovány kulisy a všechny rekvizity.

Rok za rokem plynul, návštěva divadla byla velmi dobrá, členové odboru se střídali, jedni odcházeli, druzí přicházeli. Ve výroční zprávě za r. 1927 čteme: Loutkové divadlo je nyní bohatě vybaveno, knihovna obsahuje vše, co nejlepšího bylo dosud vydáno. Příštího roku předplatíme odborný měsíčník »Loutkář«. Hospodářský stav je velmi dobrý. Dluh byl úplně zaplacen a menší hotovost uložena na úhradu běžných potřeb. Loutkařský odbor je dnes důležitou složkou osvětové činnosti Sokola. Hrál se zpravidla po pět zimních měsíců a bylo sehráno někdy i představení pro dospělé a každoročně zdarma v době vyučování pro žactvo škol mateřských i obecných několik her za bezplatné propůjčení místností místní školní radou.

R. 1928 nastávají větší změny ve výboru loutkařského odboru. Po odstupujícím br. Hornekovi, který odchází z Přerova, byl zvolen předsedou br. Dan Vítěz. Br. Hornekovi byl zaslán děkovný dopis za dlouholetou činnost předsednickou. Jeho obětavé práci je děkovat, že loutkařský odbor je dnes důležitou složkou osvětové a kulturní činnosti Sokola. — Současně resignuje na funkci pokladní s. B. Křivá, která rovněž obětavě vedla finance odboru od jeho založení. Na její místo nastupuje s. J. Sýkorová. Místopředsedkyní stává se s. Zikmundová, jednatelem br. V. Kobliha, režisérem br. A. Gleich, zapisovatelkou Fr. Vičíková. — Předseda br. Vítěz po roce resignuje a zvolena s. A. Kostíková, za knihovníka a hospodáře br. E. Čech. Za správní výbor s. M. Dokoupilová.

V r. 1929 vzniká župní loutkařský odbor. V Přerově byl uspořádán župní loutkařský kurs spolu s Osvětovými sbory ve dnech 23. a 24. listopadu, kterého se zúčastnili 103 posluchači. Přítomné uvítal a kurs zahájil p. ředitel Macalík, předseda Místního osvětového sboru v Přerově. O významu loutkařství jako výchovném prostředku promluvila s. Růž. Česaná z Prahy. Podobně velmi zajímavou byla přednáška zkušeného praktika loutkáře br. ing. Frant. Čecha z Olomouce »O povinnostech režisérových«. Praktické pokyny pro stavbu loutkových divadel podal p. F. Ptáček, redaktor z Prahy. O recitaci, jež tvoří duši a charakter jinak mrtvé loutky, přednášel p. F. Jirásek, učitel z Prahy. O loutkách a o tom, jak si zhotovit rychle a správně potřebné rekvizity promluvil výborný loutkář br. A. Gleich z Přerově. Zásady správného osvětlování loutkového divadla vysvětlil a praktickými ukázkami doprovodil br. V. Kobliha z Přerova. Na doplnění kursu provedena byla loutkáři Vojřířova hra »V říši Permonů«. Kromě toho předvedeny ukázky různých scén, rekvizit, atrakcí a j. Pořadatelstvo i přednášející byli potěšeni živým zájmem všech posluchačů.

V r. 1930 nastávají opět změny ve výboru loutkového odboru. Předsedou zvolen br. 3. Knap, místopředsedkyní s. Zikmundová, jednatelem br. V. Kobliha, prvním režisérem br. A. Gleich, druhým režisérem s. Růž. Široká, pokladní s. I. Sýkorová, knihovní a garderobierkou s. Růž. Široká, hospodářem br. E. Čech, pedagog. dozorkyní s. P. Lanková. Ve správním výboru jednoty zastupovala odbor s. G. Čechová. Další členové: br. Lukaščík, br. Bezděk, s. Lukaščíková, s. Lib. Široká, s. Gleichová, s. A. Kostíková.

Při výstavě pořádané u příležitosti krajského sletu v Přerově r. 1931 byla uspořádána expozice loutkařského odboru při sokolské výstavě a recitační soutěž.

Celkem se loutkářům vše dobře dařilo, až na to, že jim hrozila každoročně výpověď z nájmu. Br. Gleich se zúčastnil schůze odboru pro stavbu nové sokolovny, kde přednesl, že četné návštěvy a vzrůstajícím požadavkům moderní loutkové scény nestačí na neurčitou dobu propůjčená místnost v Palackého škole a žádal, aby jednota pamatovala na vybudování stálého loutkového divadla po způsobu jiných měst. Bylo ujednáno, že v nové sokolovně bude zařízeno moderní loutkové divadlo, kde by byli loutkáři doma a nežili stále ve strachu z každoroční výpovědi.

Po sezóně v r. 1933 odchází br. Gleich služebně na odpočinek a vzdává se pro nemoc funkce v loutkovém odboru. Beze sporu byl nejzasloužilejším členem, jehož bohatá a opravdu neuvěřitelně všestranná činnost v loutkovém divadle nemůže býti ani dostatečně oceněna jak po stránce herecké a režisérské, tak i po stránce výtvarné, neboť jako dovedný malíř, karikaturista a řezbář vytvořil pro naše divadlo tolik krásných dekorací, plakátků, loutek a rekvizit, že si plně zaslouží vděk našeho odboru. Byl mu při odchodu věnován kromě diplomu Tělocvičné jednoty Sokol ještě umělecký diplom loutkářského odboru, vytvořený br. akad. malířem Ant. Kubátem. Br. Gleich slibuje, že jak mu zdraví dovolí, bude radou i skutkem loutkářskému odboru vždy nápomocen. Na jeho místo nastupuje s. Růž. Široká, kterou br. Gleich při spolupráci jako druhou režisérku dobře zapracoval.

V r. 1936 zúčastnil se loutkářský odbor svou velmi pěknou expozicí sokolské výstavy. Když se začalo se stavbou loutkového divadla v nové sokolovně, nastala velmi těžká chvíle. Mezi loutkáři nebylo nikoho, kdo by měl zkušenosti a přispěl radou a pomocí k vybudování také velké scény, jakou jsme si představovali. Proto než se přikročilo k řešení projektu v nové budově sokolovny, obrátili jsme se s důvěrou na známého loutkářského odborníka dr. J. Malíka z Prahy, který měl bohaté zkušenosti v tomto oboru a tak podle jeho promyšlených plánů a návrhů vyrostlo nám divadlo v nové sokolovně.

Prvého listopadu 1936 začínáme se po částech stěhovati ze školy Palackého do nového stánku za řekou Bečvou. Právě před desíti lety. Hra osudu: 75 let jednoty, 25 let trvání loutkového divadla a 10 let práce v nové budově. Když jsme opouštěli my čtyři, kteří jsme byli při stěhování přítomni: br. Knap, br. Čech, s. Růž. Široká a dorostenec Dan Široký, staré místnosti a odnášeli poslední zbytek věcí, neubránili jsme se milým vzpomínkám na chvíle zde prožité. Vždyť nám zde také nebylo nejhůř. Dobře se nám hrálo, nic lepšího nebylo a byli jsme tedy spokojeni. — Otevření nové scény vyžadovalo mnoho předchozí horlivé práce. Denně jsme přihlíželi, jak stavební práce postupují a pilně se připravovali, aby nás zahájení nepřistihlo nepřipraveny a aby co nejspíš bylo vyhověno i dětem, které s toužebností a nedočkavostí, i se zvědavostí očekávaly Kašpárka na nové scéně. Bylo pracováno na opravě tělíček i hlaviček loutek k závěsům na nitích, neboť až dosud byly loutky na drátech. Dále pořízena nová vahadla, pracováno na dekoracích, ušity nové kostýmy a tak 4 páry našich rukou byly v horečném chvatu. Stáli jsme též před těžkou otázkou, zda jsme s to si opatřit potřebný počet účinkujících k recitování a vodění loutek. Zvětšená scéna vyžadovala zvětšeného počtu účinkujících, I tuto bolest jsme šťastně vyřešili a získali jsme pro náš odbor nové pracovníky.

Loutkářský odbor byl rozšířen: předsedou je br. D. Knap, místopředsedkyní s. A. Kostíková, jednatelem br. V. Mokošín, pokladní s. D. Sýkorová, knihovní, garderobierkou a rekvizitérkou s. Růž. Široká, hospodářem br. Čech, režisérem, scénáristou a elektrikářem dorostenec Dan Široký, dozor paedagogický obstarala s. P. Lanková, referentkou správního výboru byla s. G. Čechová. Další členové odboru: br. Gleich, br. Kobliha, br. Pec, br. Fr. Černošek, br. K. Černošek, br. H. Odrážka, s. Gleichová, s. Dokoupilová, s. Lib. široká, s. Ratibořská.

Přes veškerou snahu a usilovnou práci nebylo možno představení včas zahájit. Všechny řemeslné práce nebyly dosud skončeny. Činnost na novém, moderně zařízeném jevišti byla zahájena až 26. prosince 1936, kdy se poprvé rozhrnula těžká nová opona před zraky zvědavých diváků v přeplněném sále. Hrána byla s velkým, úspěchem rukopisná výpravná pohádka, upravená Růž. Širokou: »Sůl nad zlato« v režii Dana Širokého, o němž napsal tehdejší deník Obzor: »Zvláštním zjevem je, že režisérem a nikoli nezkušeným je sextán Dan Široký, všudypřítomný a všudyradící...« — Byli jsme

šťastni, že jsme se dočkali splnění svých tužeb a nemuseli se dále tísnit pod cizí střechou. Nejen šťastni, ale i hrdi, když v mnohých časopisech se o nás tolik psalo: ... »Přerovští loutkáři mají největší loutkové divadlo na Moravě« ..., nebo ... »Velká věc se chystá, rodí se nová, nádherná scéna, jedna z největších a nejmodernějších- na Moravě...« a pod. Dosáhli jsme, čeho jsme si tolik přáli. Vybaveni jsme tak, že sotva je možno si přát více. Už nemusíme při zájezdech na loutkářské školy COS do Prahy (kam byl vždy vyslán některý z našich členů, aby nabytých zkušeností plně využil pro naše vlastní divadlo) záviděti pražským scénám ani kruhový horizont, ani bohaté osvětlení reflektory, ani mrakový aparát. Vše nyní máme.

Prostorné hlediště pro 350 návštěvníků je účelně řešeno, opatřeno potřebným osvětlením, ústředním topením a větráním. V čele sálu je vkusné proscénium s těžkou červenou oponou. Za ní je jeviště s kruhovým horizontem. Podlaha jeviště je z volných čtverců propadlových, nad ní dva pohodlné můstky pro vodiče loutek, skřín s talířovým elektrickým gramofonem, mikrofonom a dvěma tlampači. Celá konstrukce je masivní a pevná, což si pochvaloval při své návštěvě u nás 10. dubna 1939 i sám profesor Skupa. Po schodech se sestupuje do t. zv. podpalubí, kde je dílna, lavice pro recitátory a kabina pro osvětlování. V podlaze jeviště jsou válce pro běžící pás, který umožňuje střídání scén bez přerušení hry.

Dr. Dan Malík, přední loutkář z Prahy-Libně, při svém zájezdu k nám v r. 1937 byl i se s. Růž. Česanou z Prahy velmi mile překvapen naší scénou a nazval naše divadlo, které je vybudováno vlastně podle jeho návrhu, ideálním divadélkem.

Třetího října 1937 uspořádala sokolská župa Středomoravská-Kratochvilova loutkářskou školu za účasti osvědčeného loutkářského pracovníka br. ing. Frant. Čecha, který podal referát o stavbě a zařízení loutkových divadel, režisérských tricích a o loutkářově oku. celkově o loutk. divadle promluvil br. předseda D. Knap, o režii a osvětlení režisér Dan Široký, o oblékání loutek Růž. Široká. Za účelem ukázek scénických a režijních sehrána nová hra dr. Malíka »Míček Flíček«, v níž byl novinkou běžící pás.

První rok na nové scéně minul radostně v poctivé práci. Všechny naše touhy po moderním divadle se nejen splnily, ale i předstihly všechno očekávání. Měli jsme divadlo, o jakém se těm prvním našim loutkářům skutečně ani nesnilo. Časopis »Loutkář« uveřejnil 3 články dorostence a režiséra D. Širokého: »--Sokolské loutkové divadlo v Přerově«, »Stavba sokolského loutkového divadla v Přerově« a »Osvětlení sokolské scény v Přerově« a přinesl též 9 fotografických snímků scén br. O. Motané, který scény vždy ochotně fotografoval. Naše loutková scéna se stává úspěchem Přerova a ing. Fr. Čech píše o přerovském loutkářském odboru, že Přerov svou scénou dělá nejen radost loutkářské Moravě, ale proniká i do ciziny. Dva Estonci z Tallinnu, kteří přijeli do ČSR studovat loutkářství, neopomenuli navštívit Přerov.

Dr. Dan Malík, organisátor a reformátor novodobého loutkářství sokolského, napsal o naší scéně do »Theater der Welt« (byla to revue, jednající o veškeré divadelní kultuře světové a vycházející v Amsterodame a v Kolíně n. R.) v článku »Československé loutkářství v r. 1937«toto: »Loutková scéna těl. jednoty Sokol Přerov. Nejmodernější, po stránce světelné techniky skvěle vybavená scéna.-Svým technickým zařízením jest to nejlepší loutkářská scéna (Projekt: dr. Dan Malík a ing. A. Srnec.)«

Zvláště významná návštěva k nám zavítala 10. dubna 1938, kdy hostilo naše divadélko vzácného hosta, nejlepšího amerického loutkáře, který na své cestě Evropou všiml si v prvé řadě loutek. Paul Mc. Pharlina z USA doprovázela jeho matka, dále Marjorie Batschelder, profesorka na universitě v Ohio a její žákyně Merle Deanne Swineford, posluchačka university. Spisovatel Otto Babler ze Sv. Kopečku, přítel p. Pharlina, byl jedním z jeho průvodců. Pan Pharlin i ostatní hosté netajili se slovy obdivu a uznání nad

zařízením scény a vyspělostí přerovského divadla a odvezli si mnohé naše fotografie scén. Tento zájem jistě svědčil o hodnotě naší loutkové scény.

V r. 1935 zúčastnil se loutkářský odbor sletové loutkářské soutěže, která byla přehlídkou ukázněnosti a zdatnosti sokolských loutkářů. Loutkářské oddělení při sletové výstavě v Praze vystavovalo též fotografie naší scény: hlediště, zákulisí a osvětlovací tělesa. V tomto roce podařilo se získati do loutkového odboru osvědčeného pracovníka v osvětlování br. Met. Sýkoru, který zařizoval již r. 1922 světelnou instalaci loutkového divadla v Palackého škole.

Rok 1940 přinesl změny ve výboru loutkového odboru. Za resignujícího předsedu br. D. Knapa byla zvolena předsedkyní ses. Růž. Široká. Br. Knapovi bylo loutkářským odborem za jeho dlouholetou úspěšnou činnost vřele poděkováno.

Sedmého listopadu 1940 pověřila odbočka Českého rozhlasu v Mor. Ostravě svého mladého spolupracovníka z Přerova Josefa Štěpánka vypracováním a provedením reportáže »Rozhovory s dřevěnými aktéry«. Autor jako reportér provedl reportáž sám se členy přerovské loutkářské scény br. Jos. Cmíralem, V. Müllerem, ses. Růž. Širokou a Kv. Čechovou. Reportáž byla provedena velmi svěže a barvitě a zároveň byla vhodnou propagací Přerova a loutkové scény.

V této sezóně měla velký úspěch hra: Skupa-Wenig »Hurvínek (Kašpárek) se učí čarovat«. Byla hrána v režii a scéně D. Širokého, světlo řídil br. M. Sýkora. Celkem byla hrána 1 okrát a shlédlo ji na 4 tisíce diváků. Byla hrána i pro dospělé. Přerovský Obzor o tom napsal: »Den dále, jen více takových představení pro velké, i my chceme ve vašem vzorném divadle okusit něžných pochoutek, určených původně pouze pro děti.

V loutkovém stánku nastal čilý život příchodem dorostenek a dorostenců. Mladí se přihlásili ke spolupráci, k níž je potřebí hodně obětavosti i lásky. Kde není lásky k loutkám, nastává při prvním nezdaru omrzlost a je konec.

Do pilné naší práce bolestně zasáhly smutné okamžiky roku 1941. Vše najednou umlklo, když o velikonocích uzavřeny byly nejen brány všech sokoloven, ale i brány loutkových divadel. S těžkým srdcem a slzami v oku loučili jsme se s budovou, která byla po řadu let naším životním zájmem. Naše činnost byla skončena, ale jen na čas. Loutky umlkly a trpělivě čekaly zároveň s námi až se krutá válka přežene.

Během války odešli od nás z loutkářského kruhu do neznáma tito pracovníci: v r. 1942 br. Artur Gleich a r. 1945 ses. D. Matoušková, kteří stáli u kolébky loutkové scény. Z mladších loutkářů r. 1943 Eda Zatloukal a r. 1945 na počátku naší nové svobody St. Polášek.

Když konečně po hrozně bouři se mračna roztrhla a utichl ryk druhé světové války, sešli jsme se radostně opět k nové práci. Nasadili jsme všechny síly, abychom co nejspíše opět zahájili svou činnost. Po shledání všech věcí, které byly po dobu války v soukromí uschovány, přikročili jsme s novou chutí 14. října 1945 k další činnosti. Hrajeme vždy řádně připraveni a každá hra je řádně opatřena všemi efekty. Podáváme dětem věci hodnotné, chceme dál a výš v dnešní době pokroku. Průměrně hrajeme asi 40 představení za jedno období a to dvakrát za neděli. Návštěva je vždy velmi pěkná. Děti v hledišti nenecháváme bez dohledu.

Dnešní loutkové divadlo snaží se vedle ušlechtilé zábavy i o všestrannou výchovu dítěte v nejužitejším věku přístupnými prostředky. Prostřednictvím loutek vychovalo již generaci občanů řádných a sebevědomých, neboť loutka má v duši dítěte své místo, které se přejít nedá. Loutka je nejuprímnějším přítelem dítěte, vychovává jeho něžnou duši, lásku pro dobro a krásu, lásku k rodnému jazyku a lásku k národu.

Loutkové divadlo znamená, zvláště v Sokole, kde kultura těla má jíti společně s kulturou ducha, po stránce výchovné velmi mnoho. De střediskem těch našich

maličkých. Tam se učí naše děti bezděky přátelskému sdružování, neboť ono jest cestou k výchově zdravého demokratismu.

V r. 1946 má loutkářský odbor 36 spolupracovníků. Z těch je šest dorostenek a osm dorostenců. Funkcionáři loutkářského odboru jsou: předsedkyně s. Růž. Široká, místopředseda br. Vlád Kobliha, jednatel br. F. Pec, pokladní s. A. Sekerová, první režisér, scénárista a dramaturg br. Dan Široký, druhý režisér br. Vlád. Cmíral, třetí režisér br. Vlád. Dvořák. Ostatní činovníci: knihovni, kronikářka, rekvisitářka a garderobierka s. Růž. Široká, správce loutek br. Jos. Cmíral, elektrotechnik br. Met. Sýkora, hospodář br. Ed. Čech, referentka správního výboru Růž. Široká, župní loutkářská důvěrnice s. Anna Kostíková. Paedagogický dozor obstarává s. Em. Cmíralová, s. K. Gleichová, dor. Mil. Vrbová a Eva Pardubová. — Další členové: br. K. Černošek, Karel Hrazdíra, s. Míla Bednaříková, G. Cechová, Živ. Čechová, Bož. Handlířová, Zd. Kubíčková, Mil Pátková, Lib. Široká, A. Vojáčkova. Dorostenci: Pavel Bezděk, Drah. Hlobil, Zd. Dírka, Zdar. Pop, Rad. Sýkora, Lad. Šebík, Vil. Zoubek, Mír. Zdráhal. Dorostenky: Eva Kostíková, Jaroši. Kryšková, Blaž. Pluhaříková, Jar. Švrdlíková.

Několik číslic z činnosti loutkářského odboru: Za prvních 10 let sehráno bylo 430 dětských nedělních představení, 12 představení pro dospělé. Návštěva činí 53.743 dětí a 4220 dospělých. Za dalších 15 let do r. 1946 (kdy rok 1941—45 odpadá) 482 nedělních představení pro děti, 14 pro dospělé, za návštěvy 71.236 dětí a 7299 dospělých. Celkem za 25 let bylo 912 představení nedělních a navštívilo divadlo úhrnem 124.979 dětí a 11.519 dospělých. Kromě toho bylo sehráno každoročně bezplatně několik představení pro školy v době vyučování.

S dosavadními výsledky jsme v každém ohledu spokojeni a blaží nás vědomí, že se zdarem spolupracujeme k dosažení cíle jednoty: Vypěstít člověka tělesně i duševně zdravého jako dobrý základ šťastné budoucnosti národa.

Do druhého čtvrtstoletí přeji loutkářskému odboru plného zdaru a hodně štěstí v získávání schopných a ochotných členů, aby divadlo i dále zdárně prospívalo.

Josef Hlaváček:

Z historie pěveckého odboru Sokola »Tyrš«

Dr. Miroslav Tyrš neměl při zakládání Sokola na mysli pouze cvičení těla, nýbrž i ducha, neboť tělo i duch jsou harmonickým celkem. Proto i sborový zpěv v Sokole jest důležitou složkou celonárodní výchovy. Rozněcuje vřelou lásku k domovu a rodné zemi, povznáší hrdost a jest mohutným zdrojem národního sebevědomí. Zušlechťuje city i mravy člověka, probouzí laskavost, vzbuzuje veselí a »jarost všestrannou«.

Všechny tyto bohaté poklady zpěvu pochopilo několik nadšených bratří pěvců, kteří v čele se zakladatelem sbormistrem bratrem dr. Milošem Vignatim založili v roce 1919 pěvecký odbor naší jednoty, pojmenovaný po zakladateli Sokola dr. Miroslavu Tyršovi. Z původní šestnáctky vzrostl odbor ještě téhož roku na velký pěvecký sbor o 60 členech, který v příštím roce 1920 uspořádal pod vedením br. dr. Vignatiho velký vokální koncert s neobyčejným úspěchem. V té době plné zápalu a nadšení pro sokolskou věc bylo vykonáno na poli kulturně-výchovném veliké dílo provedením Smetanovy »Prodané nevěsty« ve dnech 20. 21. srpna roku 1921 pod taktovkou br. Vignatiho. Příštím rokem odchází však bratr dr. Vignati za svým povoláním a tak ztrácí »Tyrš« svého prvního sbormistra.

Po jeho odchodu se ujímají na krátkou dobu postupně taktovky bratři Leopold Srovnal a dr. Ladislav Šálek, který rovněž odchází na nové působiště, takže pěvecký odbor znovu zůstává bez vedení.

V roce 1923 ujal se funkce sbormistrovské vynikající odborník a hudební skladatel bratr prof. Břetislav Šťastný, který neúnavnou pílí pozvedl odbor na vysokou úroveň a

vychoval mu celou řadu dobrých zpěváků. Pod jeho taktovkou absolvoval sbor mnoho vokálních koncertů, jimiž proslul nejen v rodném městě, nýbrž i na zájezdech k okolním jednotám. Avšak v roce 1926 se musel odbor zase loučiti se svým oblíbeným sbormistrem, poněvadž bratr Šťastný nemohl se věnovati — zaneprázdněn svým povoláním — »Tyrši« tak, jak by býval sám chtěl.

Po něm převzal řízení sboru jeho zástupce bratr Dan Hrbas, který vedl odbor až do příštího jara 1927, kdy se ujal sbormistrovství »Tyrše« bratr Karel Marik, který vedl pěvecký odbor úspěšně a vytrvale až do rozpuštění jednoty. Aby mohly býti prováděny vokální skladby většího rozsahu, zakládá br. Marik v roce 1928 také ženský odbor, jehož ustavením mohla býti do pořadu koncertů zařazena též díla napsaná pro smíšený sbor.

Ochotou br. Č. Trávníčka byl v roce 1938 založen pěvecký sbor dorostenek, z něhož se má v budoucnosti doplňovati ženský odbor »Tyrše«. Sbor dorostenek měl při svém ustavení 28 členek a ponejprv veřejně vystoupil na koncertu k 20. výročí založení »Tyrše« v roce 1939. Jeho sbormistrem stal se br. Trávníček.

Od svého založení do roku 1937 neměl »Tyrš« stálého místa pro archiv a zpěvní zkoušky. Používal pravidelně pohostinství některé z místních škol. Teprve postavením nové sokolovny na Brabansku dostalo se mu konečného umístění v hlaholně. Mužský sbor se scházival k nácvičku v pondělí, ženský v úterý, smíšený podle potřeby ve středu. Sbor dorostenek měl nácvičné zkoušky v úterý a v pátek.

V posledním správním roce před rozpuštěním jednoty byli činovníky odboru tito bratři a sestry: Předsedou Dan Pauček, místopředsedou Gustav Fejfar, místopředsedkyní Růžena Široká, sbormistrem Karel Marik, náměstkyně Čeněk Trávníček a Rudolf Macháček, jednatelem Josef Hlaváček, pokladníkem Josef Ševčák, archivářem Bedřich Chytil, archivářkou Růžena Kosinová, matrikářem Jiří Dědek, matrikářkou Božena Hlávková, zapisovatelkou Libuše Široká. Členy výboru: Vratislav Šabata, Richard Poláme, Stanislava Škodová a Miloslava Schulzová.

Ve vzdělávací činnosti sokolské má pěvecký odbor vynikající místo. Od počátku svého založení byl si vědom, že zpěv je účinnou kulturní vzpruhou člověka a nejryzejším výrazem lidské duše. Proto po celou dobu svého trvání rozdával z bohatého pokladu našich písní. Tuto činnost projevoval pořádáním celovečerních vokálních koncertů a účastí na každém kulturním podniku v našem městě. Byl vždy na svém místě a ochotně vyhověl všude, kde byl o spolupráci požádán.

Zvlášť vděčné posluchače měl »Tyrš« při zájezdech do jednot venkovských, jejichž myšlení a způsobu života byl vždy přizpůsoben pořad koncertu. Byla volena díla prostoupená duchem české přírody, českého prostředí venkovského, kde posluchač si dobře uvědomoval svébytnost národní povahy. Tu písně zpívaly o lásce k polím vlnícím se zlatem zrajících klasů, o lánech žita vonících chlebem, o pestrých barvách rozkvetlých luk, o skřivánkovi jásajícím v modru nebes, o půdě požehnané a plodné.

Počet podniků, na nichž »Tyrš« veřejně vystoupil před válkou v posledních desíti letech, udávají tato čísla: V r. 1931 šestnáct, v r. 1932 sedmnáct, v roce 1933 čtrnáct, v r. 1934 dvacet čtyři, v r. 1935 osmnáct, v r. 1936 dvacet čtyři, v r. 1937 třicet, v r. 1938 devatenáct, v r. 1939 deset, v r. 1940 šestnáct. Tedy v desetiletém údobí vystoupil »Tyrš« veřejně celkem 188krát. Menší počet podniků v posledních dvou letech lze vysvětliti vážností nynější doby. Je však pozoruhodné, že právě v těchto letech byl zván »Tyrš« často do jednot venkovských, takže v r. 1940 vykazuje za celou dobu svého trvání největší počet samostatných celovečerních koncertů (celkem 8).

Dvakrát se zúčastnil odbor pěveckých závodů, konaných u příležitosti vše-sokolských sletů v Praze. V r. 1932 závodil mužský sbor ve vyšším oddílu povinným Novákovým »Kyjovem« a volným Maříkovým »Tyršem«. Ženský sbor zpíval dva sbory Smetanovy.

Povinný »Má hvězda« a volný »Vlaštovičky«. Těmito sbory získaly ženy na závodech první cenu. Na druhých závodech v Praze r. 1938 zpíval mužský sbor povinně Foerstrovu skladbu »Sokole« a jako volný přednesl náročnou Janáčkovu »Klekánicu«. Ženy měly předepsanou Kříčkovu »Slovenčinu« a jako volný sbor uplatnily Foerstrovu »Letní noc«. Ženský sbor umístil se tentokrát v pořadí jako čtvrtý, mužský obsadil páté místo, ze dvanácti pěveckých těles vyššího oddílu.

Mužský sbor v počtu 25 zpěváků se zúčastnil také r. 1930 s naší jednotou prvního sokolského sletu jihoslovanského v Bělehradě. Při té příležitosti vystoupil veřejně v Mariboru, Zemuni a Cavtatě s pěkným úspěchem. Z jihoslovanských skladeb přednesl Gostinčarův sbor »Neka živi Jugoslavija« a Zaječův »Uboj« a »Večer na Sávi«.

Největší podíl na této mnohostranné činnosti »Tyrše« měl za třináct let sbormistrování br. Karel Mařík, který věnoval veškerý svůj volný čas odboru, nelekal se žádných překážek a obtíží. Vedl neúnavně svůj sbor ku stále větší dokonalosti.

Kolik trpělivé práce bylo vykonáno, možno posouditi z toho, že za dobu svého působení nacvičil sokolský pěvecký sbor 250 skladeb našich mistrů.

Při pěveckých vystoupeních »Tyrše« byla vždy vyhrazena část pořadu národní písní. V ní je lidová moudrost, lidový názor životní i náboženský, jsou v ní zvyklosti a obyčeje národa. Ona vychovává k upřímnosti a bývá domovem u dobrého, citlivého člověka. Vždyť se u nás říká:

»Tam se usací, kde se zpívá,
u zlých lidí píseň nepřebývá.«

»Tyrš« svými koncerty propagoval také díla mistrů českého moderního vokálního slohu. Uctíval krásné dědictví Křížkovského, Smetanova, Dvořákovy, Sukova a j. jako vzácný majetek našeho národa. Jejich sborové práce jsou národní v nejlepším slova smyslu. Svými kořeny pevně tkví v lidovém charakteru. Skladatel Dosef Suk pravil o svém vlastním díle: »Moje práce vycházela z lásky k národu, z rodného kraje a z úcty před slavnou minulostí našich dějin i našeho umění.«

Pěvecký odbor připravoval v r. 1941 pilně »Jubilejní slavnostní koncert« na oslavu 70letého trvání naší jednoty. Měl účinkovati sbor mužský, ženský, smíšený, sbor dorostenek, učitelský orchestr a sólisté z řad členstva jednoty. Všechna čísla koncertu, který byl určen na sobotu dne 3. května 1941, byla již pečlivě nacvičena, plakáty dány do tisku, do redakce Obzoru zaslána noticka s oznámením pořadu a dne provedení, v Merkuru byl dojednán předprodej vstupenek, když jako blesk přišla zpráva, že COS byla Němci rozpuštěna, veškerá činnost byla zastavena, jmění konfiskováno. Poslední zkouška »Tyrše« byla podle záznamu v matrice dne 10. dubna.

Po zprávě o zrušení Sokola bylo jedinou starostí odboru zachrániti cenný notový materiál před konfiskací a zničením. Již nějakou dobu před tím jsme poschovávali s opatrností asi polovici archivu v domácnostech členů odborů. Na Hod Boží velikonoční dne 13. dubna byla druhá polovina notového archivu naložena v sokolovně do beden a dopravena spěšně do úschovy k bratru Š. Kleinovi. U něho na půdě přestál archiv šťastně druhou světovou válku. Bylo tam 70 svazků not se 150 sbory mužskými, ženskými a smíšenými.

I po násilném zastavení činnosti Sokola scházívají se členové pěveckého odboru »Tyrš« k společným sedánkám v restauraci u Gremliců a někteří vstoupili do pěveckého spolku »Přerub«, aby i nadále vyvíjeli pro své potěšení oblíbenou činnost pěveckou.

Po obnovení naší samostatnosti v květnu 1945 pěvecký odbor »Tyrš« pokračuje dále v bratrské spolupráci s »Přerubem« a »Pěveckým kroužkem« legionářským v pěstování sborového zpěvu s vědomím, že zpěv krásně doplňuje úsilí pro zušlechtění lidské duše a patří mezi důležité složky výchovy celonárodní.

Pěvecký odbor Sokola »Tyrš« má za sebou řadu let úspěšné činnosti pěvecké, která byla

umožněna jednak nadšením členstva pro krásu zpívaného slova, jednak idealismem a houževnatou prací obětavých bratří sbormistrů.

Ferda Dostál:

Menšiny v naší ochraně.

Vzpomínám jen tak namátkou na ochrannou činnost naší jednoty, neboť všechny zápisy o tom byly zničeny.

Usnesením COS byla svěřena naší péči menšinová jednota Bílovec, patřící župě Moravskoslezské. Lid dobrý a bodrý, upící pod jařmem německým. Celý život bílovecké menšiny se soustřeďoval v bývalých vojenských barácích, kde se též cvičilo. Svými častými zájezdy a veřejnými vystoupeními jsme u nich budili národní hrdost a vědomí, že nejsou na ohrožené baště zapomenuti.

.^s

Vroucímu jejich přání, aby měli svůj vlastní stánek, odhodlala se naše jednota a župa vyhověti a vystavěla jim sokolovnu za značných finančních obětí. Slavnostního kladení základního kamene se zúčastnila celá naše jednota s vlastní dorosteneckou hudbou. Díky houževnatosti starosty bílovecké jednoty, byla stavba v krátké době uskutečněna.

Slavnostního otevření nové sokolovny se zúčastnily nejen všechny složky jednoty, ale též značná část přerovského občanstva, aby shlédli ukázkou bratrské lásky, vtělené ve skutek.

Pro úplnost musím se též zmíniti o četných zájezdech bílovecké jednoty na naše slavnosti, kde často předvedli tance a slezské zvyky. Práce byla dokončena se zdarem a jednota se stala samostatnou.

Z příkazu COS jsme přebrali menšinovou jednotu Šternberk, jejíž ochránitelka, jednota zábřežská, úpěla sama pod germanisací největšího odpůrce všeho českého, továrníka Brasse.

Šternberk bylo místo zapřísáhlých odpůrců češství. Vždyť při zřízení první republiky tekla tam i česká krev.

První dojmy, jež jsme si odtud odnášeli, byly velice slibné. Bratři ze šternberské jednoty nežádali ani tak obětí finančních, jako podpory morální, a té se jim dostalo hojnou měrou.

Častými divadelními zájezdy, koncerty »Tyrše« a veřejnými vystoupeními dodávali jsme jim vědomí národní jistoty. Práce se nám velmi dařila a oni byli vděční za vše. V krátkém čase převzali vedení české menšiny do svých rukou a byli inspirátory všeho kulturního a národního dění ve Šternberku.

Nelze pomlčeti o významném okamžiku, kdy jsme svěřenkyni předávali krásný prapor, zhotovený našimi obětavými sestrami. Byla to nejen manifestace Přerova, ale i celého českého kraje Šternberka. Manifestovali jsme tu za svá národní práva.

Byl to úchvatný pohled, když asi 60 aut, ozdobených kvítím a nápisy »Přerov — Šternberk«, se rozjelo ke svým milým šternberským bratrům a sestrám. Již ta cesta, bouřlivě aklamovaná našim bodrým hanáckým lidem, byla slavnostní, a pak ten vjezd do německých bran Šternberka, jež se dál za zastřených oken Němců, kteří nechtěli viděti, že za jejich českými spoluobčany stojí všechno sokolstvo a že nejsou opuštěni. Nezapomenutelný zůstane okamžik předávání praporu, při kterém nezůstalo jediné oko suché, kdy starosta br. Pleva a br. Laznička v objetí slibovali jménem svých bratří a sester lásku za lásku. Přerov dovedl vždy oceniti práci těch, kteří stáli na našem pohraničí jako strážci národního bytí.

Když kolo osudu se otočilo, kam jinam se měli šternberští obrátiti než k nám. Tehdy jsme převzali do ochrany, co měli cenného, abychom, až zasvitne slunéčko našeho osvobození, vše jim zase vrátili v naději, že menšin již u nás nebude.

Nikdy ani na okamžik jsme nezapomínali na svěřenkyni naší župy, na Spálov a

Suchdol, kde jsme také svými zájezdy budili a utvrzovali jejich národní vědomí. Menšinovým jednotám v severních Čechách Čížkovicím a Vrkoslavicím jsme přispívali podporou peněžní a knihami. Také odběrem skleněných výrobků jsme jim umožňovali jejich chudou existenci.

Mohu jen konstatovati, že Přerov měl pro české menšiny největší porozumění a lásku, kterou projevoval vždy skutky.

Jan Pavlíček:

Budovali jsme finanční základy nové sokolovny

Těm, kteří na správě jednoty pracují, jejich oddané činnosti,
skryté, neznámé, která nikde se nezaleskne, nikde potlesku nezažije — práci, o níž Fugnerovo »Ni zisk, ni slávu« platí měrou nejplnější, věnuji tuto vzpomínku.

Fond pro stavbu nové sokolovny vznikl již v roce 1925. Založil jej br. pokladník jednoty Jan Hubálek a vybudoval za součinnosti finančního odboru i všech ostatních zúčastněných odborů. Každým rokem přibývalo na tomto fonde ročně průměrně asi sto tisíc Kč, takže již v roce 1932 dostoupil tento fond výše 800.000 Kč. Jeho nejbližším spolupracovníkem byl v této době br. účetní Frant. Beneš. Počátkem roku 1932 přejímá funkci pokladníka br. Josef Kyjovský a mně byla předána funkce účetního.

Vzestup stavebního fondu neustal. V roce 1933 překročil již hranici jednoho milionu Kč. V roce 1935, kdy bylo započato se stavbou všech částí, činil fond téměř 1,400.000 Kč a v roce 1936 investováno bylo v novostavbě z tohoto fondu již přes 1 a půl milionu Kč vlastních prostředků.

Stavební náklad na I. etapu, t. j. vlastní tělocvičný sál s příslušenstvím, stanoven byl obnosem 1,300.000 Kč, při čemž se počítalo s tím, že by se používalo starého tělocvičného náradí a nové se prozatím vůbec nepožadovalo. Již v roce 1932 doporučuje stavební odbor jednoty správnímu výboru a finanční komisi, aby v-se stavbou t. etapy se započalo ihned, jakmile se podaří opatřiti bezúročnými půjčkami, dary nebo pracemi obnos nejméně 400.000 Kč.

Přísloušnou rozvážností a rozšafností správního výboru však ku stavbě I. etapy v této době nebylo přikročeno, i když fond sám dostoupil dvojnásobné výše, neboť se počítalo právem, že stavební náklady se značně zvýší a že bude pro jednotu rozhodně výhodnější, když provede stavbu po získání větších prostředků najednou a nikoli po etapách. Ku stavbě došlo o něco později a k tomu nás přiměly vážnější okolnosti: nutnost a naléhavost provésti větší investice v důsledku současných neutěšených všeobecných poměrů hospodářských.

V době všeobecné hospodářské tísně, kdy směřovaly snahy státní správy pomoci z této zoufalé situace odstraněním nezaměstnanosti, i naše vládní kruhy účinnými prostředky zamezovaly důsledkům krise, v níž se ocitlo naše zemědělství, průmysl i obchod. Bylo také i nám všem jasno, že jedině soukromá podnikavost vedle státních investic a levný úvěr vedle veřejných dodávek jistě by pomohly dostati se z této tíživé hospodářské deprese. Tento moment také značně přispěl k tomu, aby se správní výbor jednoty spolu s příslušnými sbory a odbory odhodlal ku stavbě nové sokolovny.

Byl to vedle ostatních splněných předpokladů a podmínek vlastně také tento moment, který nás vedl tehdy na cestu celkem nejasnou a nejistou. Vykořčili jsme do tmy, jen abychom pomohli trpícím nezaměstnaným. By! to také velmi zasloužilý předseda finanční komise, zesnulý br. František Skopal, který na členské schůzi na všetečnou otázku, zda v tomto ukvapeném rozhodnutí nehledá snad někdo ze značného počtu zúčastněných také osobní prospěch, odpověděl stručně a krátce: »Ano, chceme pomoci

svým způsobem všem nezaměstnaným a rozhodli jsme se, že do tohoto prospěšného díla půjdeme a neustaneme, dokud je nedokončíme«

Tak skutečně v roce 1934 došlo k rozhodnutí stavět a se stavbou také neprodleně započato. Prvý milion na fonde koncem roku 1933 dodal nám nejen odvahy, nýbrž i chuti do této odpovědné a celkem nevděčné práce, které jsme se zhostili všichni — díky porozumění naší početné sokolské rodiny a všech našich příznivců — se zdarem.

Stavební náklad, vypočtený pro jednotlivé skupiny, měl činili:

- a) tělocvičný sál s příslušenstvím . . . Kč 1,400.000 —
- b) část restaurační.....Kč 560.000.—
- c) část administrační.....Kč 230.000 —
- Celkový stavební náklad .... Kč 2,190.000 —

Ve stavebním nákladu nebylo započteno zařízení šaten, bufetu, přípravny a kuchyně pro podniky v sále, zařízení restaurace, zařízení loutkového divadla a nocleháren, nábytek do zasedací síně, úřadoven a místností pro odbory a pěvecký sbor i scházející náradí do tělocvičného sálu, kam se mělo přenést jen nevyhovující náradí ze staré sokolovny. Náklad na vnitřní zařízení byl odhadnut okrouhle na 200.000 Kč. Tento náklad byl však značně překročen. Plány a rozpočty byly vypracovány tak, že bylo možno celou stavbu rozdělit na zmíněné tři části. Evidence stavebních nákladů byla také náležitá a všem snadno přístupná. Novostavba ukončena byla již v roce 1936.

V roce 1937 byly realizovány výpůjčky na doplacení investičních nákladů ve výši tři čtvrtě milionu Kč a v roce 1938 se tyto zvýšily téměř na jeden milion Kč. V této době bylo do novostavby a vnitřního zařízení investováno přes 2 a čtvrt milionu Kč. Jediným našim úkolem bylo splatit tento dluh ještě rychlejším tempem, než byl tvořen fond pro stavbu nové sokolovny. Bylo by se nám to málem podařilo, kdyby nedošlo v roce 1941 k zastavení činnosti naší jednoty.

Politicky se situace přirostovala a my tonuli v dluhích. Dluh bývá zpravidla špatný druh, tentokrát však na nás nestačil. Naše pevná vůle byla silnější všeho toho, co jsme prožili bezprostředně po X. slete všesokolském i od počátku války až do zastavení činnosti. Nyní po pěti letech můžeme se opět ohlédnouti s pýchou na vykonanou práci v těch nejtěžších dobách. Naše sokolovna je nyní vlastně nepoškozena a bez dluhů a jednota je finančně zabezpečena tak, že může snad již v příštím roce pokračovat ve stavebním programu, který si již před touto dlouhou a krutou válkou nastínila.

Náš stavební i finanční program bude velmi bohatý a věříme, že jej šťastně provedeme a zdoláme i bez cizí pomoci a bez jakýchkoliv zásahů zvenčí. Celkem bylo pro účely investiční ve zmíněných letech použito, počítáme-li: v to i přestavbu staré sokolovny na kino Alfa, přes 3 miliony Kč.

Není proto naše krásná sokolovna jen pomníkem našeho sokolského snažení, nýbrž i pomníkem dobré vůle k vzájemné pomoci všech v těch dobách nejtěžších. A to se nesmí nikdy zapomenouti!

Nelze nám také nevzpomenout! těch, kdož s námi spolupracovali, byť i jen dobu přechodnou a to bratří Antonína Vršky, Josefa Útraty, Vojtěcha Vyhlídala, Josefa Ševčáka, Bohumíra Křístka a jiných, kteří svým nemalým podílem přispěli ke zdaru věci.

Během vývoje stavebního fondu, provádění stavby, likvidace závazků a realizace výpůjček vystřídalo se mnoho činovníků ve finančním odboru, ale každý z nich vykonal s úspěchem svůj úkol, výše celého stavebního programu a šťasten také svému nástupci svoji funkci předával.

Bylo mi dopřáno, abych byl nejen svědkem, nýbrž i aktivním účastníkem všech těchto

prací, viděl jsem vše velmi zblízka a na konečné vyúčtování tohoto jistě ne malého díla naší jednoty se velmi živě pamatuji.

Podávám proto své svědectví o tom při příležitosti našeho jubilea 75 let založení jednoty a přál bych si, abychom mohli v naší snaze, již před 20 lety započaté, úspěšně pokračovati, aby budoucí generace vzpomínaly na nás všechny, kdož jsme obětovali této práci pro jednotu všechn svůj volný a drahocenný čas, i kus svého života s vědomím, že z naší práce vyroste prospěch celému národu.

Stanislav Andrlík:

Vzpomínky na stavbu sokolovny

Ještě nebyly všechny práce se stavbou letního cvičiště v r. 1920 ani řádně dokončeny, když výbor jednoty požádal stavební odbor sokolský, aby zahájil přípravy pro stavbu tělocvičny. Tak se stalo, že již roku 1921 byl vypracován stavební program pro novostavbu. Požadavků bylo mnoho, a proto tento první návrh stavebního programu byl hodně obsáhlý. Když se provedl přibližný odhad stavebních nákladů, bylo jasno, že takto stavět nemůžeme. A tak v následujících letech 1922—1925 došlo k několikerým přehlídkám a zkoumáno, jak by bylo možno návrh pozměniti, jeho náklad zlevniti a jeho uskutečnění přiblížiti.

Roku 1926 se zdálo, že jsme již na dobré cestě a odhodlali jsme se proto vypsati koncem roku 1926 veřejnou soutěž na získání ideových náčrtků pro stavbu sokolovny. Staveniště sokolovny bylo pěkné, ale řešení obtížné. Přece však se sešlo na 50 návrhů tak dobré úrovně, že odborníci, posuzující došlé návrhy, přiznali všechny vypsané odměny a vyslovili se soutěží svoje uspokojení. Získali jsme tím několik dobrých návrhů, avšak žádný se nedal použití beze změny, neboť rozpočtový náklad na stavbu činil průměrně asi 5 milionů Kč — částku pro nás za tehdejších poměrů téměř nedostupnou. Měli jsme tenkrát ušetřeno na stavbu teprve asi 250—300 tisíc Kč. Ze všeho bylo patrné, že je nutno trpělivě čekat, a proto následující léta probíhala ve zdánlivém klidu. Finanční a stavební odbory však nelenily. Prvý se staral o zvětšení nezbytných peněžních prostředků pro stavbu a druhý přezkoumával znovu a znovu návrhy, uvažoval a zkoušel, jak by přiblížil požadavky, uvedené ve stavebním programu, sníženému stavebnímu nákladu, který byl finanční komisí určen částkou 2.5 mil. Kč.

Rozhodný obrat nastal však r. 1933, kdy se stal předsedou finančního odboru horlivě činný br. Frant. Skopal. Jeho zásluhou stavební fond znamenitě vzrůstal, takže během roku požádal výbor jednoty stavební odbor, aby vypracoval podrobné stavební plány. Bylo totiž rozhodnuto vypracovati plány v režii jednoty, pod vedením některých bratří ze stavebního odboru jednoty. Všichni pracovali s chutí a plány dokončeny začátkem března r. 1934 a rozpočty na veškeré práce do konce r. 1934. Mimořádná valná hromada rozhodla pak, aby bylo na jaře r. 1935 započato se stavbou I. a II. etapy. Dříve ještě než bylo se stavbou započato, byly plány na přání mimořádné valné hromady znovu přezkoumány a přikročeno k novému přepracování některých částí projektu, k čemuž se ochotně uvolil br. ing. Vlast. Chroust. Stavba byla rozdělena na tři etapy.

Do konce r. 1935 byla stavba I. a II. etapy přivedena pod střechu. V lednu 1936 navrhl br. Skopal, aby byla postavena i třetí etapa, aby sokolovna byla jim úplná. Potřebný náklad na stavbu slíbil opatřiti. A tak byla stavba sokolovny do 13. září 1936 dokončena, a třetí etapa dohotovena pak do konce roku. Náklad na stavbu činil 2,628.900 Kč. Dílo bylo zdárně dokončeno přičiněním všeho členstva za vynikajícího vedení četných bratří, z nichž vzpomínám rád zejména na br. starostu Syl. Plevu a br. místostarostu Frant. Skopala, čímž nehodlám nijak podceňovati obětavou práci i jiných členů, zejména odboru stavebního a ostatních. Jmenovaným dvěma bratřím jsem však stál nejbližší a vzpomínám vděčně na stále se usmívajícího a povzbuzujícího br. starostu

i na vlídnou tvář br. místostarosty.

Dnem cítím, jak prozíravé byly jejich počiny, když naléhali na stavbu již r. 1935 a na dokončení stavby celé beze zbytku. Kde bychom byli dnes? Budova utrpěla sice za války těžké rány, ale stojí dál a poškození dá se napravit.

Vzpomínám rád na jednu malou příhodu. Začátkem března r. 1934, jak jsem již uvedl, byly dokončeny první plány na stavbu sokolovny v nynější podobě. Ohlásil jsem br. Skopalovi, že mu večer předložím a vysvětlím hotový projekt. Stalo se. Způsobil jsem mu tím velkou radost a vyvolal jsem jeho úsměv a uspokojení. To je pro mne, vedle jiných příjemných zážitků, nejpěknější vzpomínka na práci pro stavbu sokolovny.

Vybuďovali jsme sokolovnu za velikých obětí všech bratří, vzrostla z lásky a z bratrství, aby v ní vyrůstal zdravý, statečný, mravný národ, věrný myšlence sokolské, věrný sám sobě.

Vinc. Křístek:

PĚTASEDNDESÁT ROKŮ (1871 – 1946)

Zakladatelé jednoty, kteří se postavili v roce 1871 k sokolské práci v Přerově, měli šťastnou ruku. Semínko ze sokolského mateřského stromu, přenesené pod přerovský zámek, našlo živnou půdu v prostředí tehdy klidného našeho města. Pomalu, ale pevně zapouštělo kořínky, zarůstalo se do srdcí přerovských občanů, vzrostlo a vydalo plody.

Obětavou prací prvních činovníků a podporou členstva byly položeny pevné základy jednoty a zajištěn její zdravý vývoj.

Tyršova myšlenka nacházela věrné stoupence, byla pochopena a trvale v Přerově zakotvila.

Tělocvičný ruch přinesl nové popudy k upevnění zdraví lidu, poskytoval osvěžení, pomáhal snášeti strasti všedního života.

Sokolské bratrství sblížovalo lidi dosud sobě vzdálené, dávalo jim pocit jistoty, sílilo národní přesvědčení.

Sokolská kázeň, vedená duchem bratrství, kázeň srdce a rozumu, kázeň, jež nikoho neponižovala, stmelovala rozdílné povahy i třídy v jeden sou-zvučný celek a překlenula všechny nesnáze.

Sokolská víra povznášela v trudných chvílích, zvedala hlavy a posilovala srdce k novému odhodlání.

Pětasedmdesát let života sokolské jednoty není závěrem životního díla. Jest jen příležitostí k pohledu za vykonanou práci a metou k novému rozletu.

Není dnes již starého přerovského prostředí, není již všech těch, kteří začínali.

Mnozí odešli, mnohé se změnilo, mnohé zmizelo.

Zůstávají však krásné výsledky pětasedmdesátileté práce. Zůstává sokolství, tatáž myšlenka, tentýž proud, který před pětasedmdesáti lety strhl a zanítil prvé přerovské nositele Tyršova učení.

Sokolská myšlenka neztratila na své svěžesti a hodnotě, neboť ona nestárne lety, nemění se prostředím. Je živoucí a trvalá. Vytryskla z nejvnitřnější podstaty českého člověka, utvářela se z nejživotnějších jeho potřeb a slouží poctivě v dobách dobrých i zlých.

Pětasedmdesát let Sokola Přerov je naplněno. Bylo to pětasedmdesát roků dobré práce věrných jedinců, pětasedmdesát let zdravého růstu, snažení a obětí, pětasedmdesát let zdolávání překážek a starostí, pětasedmdesát let života a úspěchů.

Nechť další léta jsou čestnou pokračovatelkou pětasedmdesáti let.

VI. Janovský: Činovníci přerovského sokola

v letech 1932—1946.

1. Starostové:

1932—1939 Sylvestr Pleva,
1940—1941 MUDr. Jan Lacina,
1945—1946 MUDr. Jan Lacina.

2. Místostarostové (I., II. a III.):

1932 MUDr. Jan Lacina a Vlasta Koblihová,
1933—1934 MUDr. Jan Lacina a A. Kalmusová,
1935—1936 MUDr. Jan Lacina a Vlasta Koblihová,
1937—1939 MUDr. Jan Lacina a Jana Mikulíčková,
1940 Frant. Skopal a Ludmila Barašíková-Chytilová,
1941 Karel Beňa a Ludmila Chytilová,
1945 Miloš Sum a Ludmila Chytilová,
1946 K. Zejda, Ludmila Chytilová, Miloš Sum.

3. Náčelníci:

1932—1936 Vincenc Křístek,
1937 Jaroslav Schön,
1938—1939 František Odstrčil,
1940 Richard Bdinka,
1941 Jar. Polame,
1945 Richard Bdinka,
1946 Frant. Odstrčil.

4. Náčelnice:

1932 A. Řezníčková,
1933—1934 Vlasta Koblihová,
1935—1939 Ludmila Barašíková,
1940—1941 Zdeňka Dvořáková,
1945—1946 Zdeňka Dvořáková.

5. Vzdělavatelé:

1932—1934 Alois Kabelík,
1935—1939 Hubert Sekera,
1940—1941 Frant. Stavař,
1945 Frant. Stavař, později A. Kostíková,
1946 Daroslav Svoboda.

6. Jednatelé(I. a II.):

1932—1934 Jos. Tomášek a Št. Jestřábková,
1935 Jos. Tomášek a Jindřich Knap,
1936 Jos. Tomášek a Hugo Kunert,
1937—1940 Karel Beňa a DUDr. Karel Kozánek,
1941 Ing. Oldř. Furman a Zd. Vrba,
1945 Ing. Oldř. Furman a Zd. Vrba,
1946 Václav Sklenička a A. Kostíková.

7. Pokladníci a účetní:

1932—1935 Josef Kyjovský a Jan Pavlíček,
1936—1937 Vojt. Vyhlídal a Jan Pavlíček,
1938—1941 Mnislav Hrazdára a Jan Pavlíček,
1945—1946 Mnislav Hrazdára a Jan Pavlíček.

Přehled činovníků přerovského Sokola v jubilejním roce 1946:

Předsednictvo:

Starosta: MUDr. Jan Lacina,

I. náměstek: Karel Zejda,

II. náměstek: Ludmila Chytilová,

III. náměstek: Miloš Sum,

náčelník: František Odstrčil,

náčelnice: Zdeňka Dvořáková,

zdělavatel: Jaroslav Svoboda.

Členové výboru:

I. jednatel: Václav Sklenička,

II. jednatel: Anna Kostíková,

pokladník: Mnislav Hrazdára,

četní: Jan Pavlíček,

zdravotník: MUDr. Václav Kasík,

zdravotní odbor: Frant. Sigmund,

sociální odbor: Št. Klein,

náborový odbor: Jindřich Čoupek,

právní poradce: JUDr. Václav Hausler,

hospodář budov: Josef Zapadlo,

správce stadionu: Josef Polame,

krojový odbor: Zdeněk Vrba,

tiskový referent: Karel Rosmus,

knihovník a novinář: Stanislav Otáhal,

umělecký odbor: Marie Kasíková,

hudební odbor: Adolf Geryk,

pěvecký odbor: Čeněk Trávníček,

loutkový odbor: Růžena Široká,

matrikář: Karel Hrazdára,

archivář: Miloslav Mrázek,

kronikář: O. Kadlec,

kinoodbor: Jan Sagan,

zábavní odbor: Josef Huf,

pořadatelský odbor: Václav Micka,

hostinský odbor: Filip Pec,

hospodářský odbor: Anna Patočková.

Náhradníci:

Ing. Oldř. Furman,
Frant. David,
Jarmila Kopečná,

Anna Kubíčková,
Otta Millionig,
Milada Vrbová,
Chytilová.
Metoděj Sýkora.

Hospodářští dozorcí:

Božena Handlířová
Bohumír Křístek,
Anna Preisnerová,

Josef Randýsek,
Josef Škach,
Karel Wainar.

Smírčí soud:

JUDr. Josef Jurka
JUDr. Václav Häusler,
Josef Polame,

ing. Oldřich Furman,
Viktor Netočný,
Ludmila

Cvičitelský sbor mužů:**Čestní členové:**

1. Antonín Beňa,
2. Josef Polame.

Cvičitelé:

1. František Odstrčil, náčelník,
2. Vojtěch Bednařík,
3. Richard Bdinka,
4. Dan Bláha,
5. František David,
6. Ing. Oldřich Furman,
7. Arnošt Heinz,
8. Vit Horák,
9. František Chmelař,
10. Vladimír Chmelař,
11. Bedřich Chytil,
12. Jaroslav Jemelka,
13. Petr Kopecký,
14. Ladislav Kosík,
15. František Kramář,
16. Jan Krestýn,
17. Bohumír Křístek,
18. Vincenc Křístek,
19. Rudolf Matyáš,
20. Václav Micka,
21. František Pavlík,
22. Jaroslav Pokorný,
23. Jaroslav Polame,
24. Josef Polame,
25. Eduard Roba,
26. František Sigmund,
27. Cyril Skopal,
28. Miloš Sum,
29. Josef Tůma,

30. Jan Vychodil,
31. Josef Zapadlo.

Pomahatelé:

1. František Beneš,
2. Jiří Calábek
3. Zdeněk Frühauf
4. Antonín Honzák
5. Karel Hrazdíra
6. Břetislav Panák
7. Karel Rosmus
8. František Skopal
9. Vladimír Soušek
10. Dr. Adolf Svozil
11. Hugo Široký
12. Oldřich Široký
13. Zdeněk Vrba

Čekatelé:

1. Ladislav Lančík
2. Alois Lisický
3. Otta Millionig
4. Jiří Poledna
5. Rudolf Sahliger
6. Václav Sklenička
7. Vojtěch Tlapa
8. František Vrba

Cvičitelský sbor žen:**Cvičitelky:****Pomahatelky:**

1. Zdeňka Dvořáková, náčelnice,
2. Jarmila Bartáková,
3. Marie Dokoupilová,
4. Ludmila Chytilová,
5. Berta Jemelková,
6. Štěpánka Jestřábková,
7. Jarmila Kopečná,
8. Anna Kubíčková,
9. Milena Langová,
10. Albína Michálková,
11. Anna Patočková,
12. Žofie Polydorová,
13. Leopolda Šíroká,
14. Věra Vrbová.

1. Sylva Beňová
2. Krista Běhalová
3. Naděžda Blechová
4. Emilie Cmíralová
5. Božena Fialová
6. Anna Kostíková
7. Zdeňka Kubíčková
8. Helena Kadulová
9. Květa Pešlová
10. Libuše Podhorská
11. Jarmila Richtrová
12. Božena Saganová
13. Alexandra Škodová
14. Milada Vrbová
15. Jiřina Zahradníčkova.

Čekatelky:

1. Anežka Benešová
2. Irma Breineková,
3. Libuše Klimešová,
4. Eva Libigerová,
5. Božena Pavelová,
6. Jana Saganová,
7. Růžena Sumová.

Slavnostní výbor oslav a podniků v jubilejním roce jednoty:

Předseda:	MUDr. Jan Lacina
místopředseda:	Karel Zejda a Ludmila Chytilová
I. jednatel:	Václav Sklenička
II. jednatel:	Jiří Poledna
náčelník:	František Odstrčil
náčelnice:	Zdeňka Dvořáková
za vzděl. sbor:	Jaroslav Svoboda a Anna Kostíková
pokladník:	Mnislav Hrazdíra
vrch. pořadatel:	Josef Zapadlo
pobočník:	Václav Micka
pořadatel pro stadion:	Josef Bejr
poradce:	Josef Polame
výtvarník:	Antonín Kubát a Alois Pile
propagace, tisk, koordinace:	Karel Rosmus
usměrňovatel řečníků a spojka s úřady:	Jindřich Čoupek
hudba:	Josef Hlaváček
zábavní, program:	Josef Huf
poradce ve věcech hostinských:	Filip Pec
členové ostatní:	
Anna Patočková,	Karel Hrazdíra, Jan Pavlíček,
Miloslav Mrázek,	Josef Dostál.

K 75. výročí svého založení v prvním roce obnovené samostatnosti republiky a v

upomínku na oběti umučených bratří a sester vydala v r. 1946 Tělocvičná jednota Sokol v Přerově v počtu 1200 výtisků, za redakce vzdělávacího sboru. — Písmem Novodobá groteska vytiskla knihtiskárna Frant. Bartoš v Přerově.

Čís 0002 Kčs 30.-

P. T. Karol Rosmus Ia.

Sdělujeme, že jsme od Vás přijali v hotovosti:

Kčs 30.-

pravo

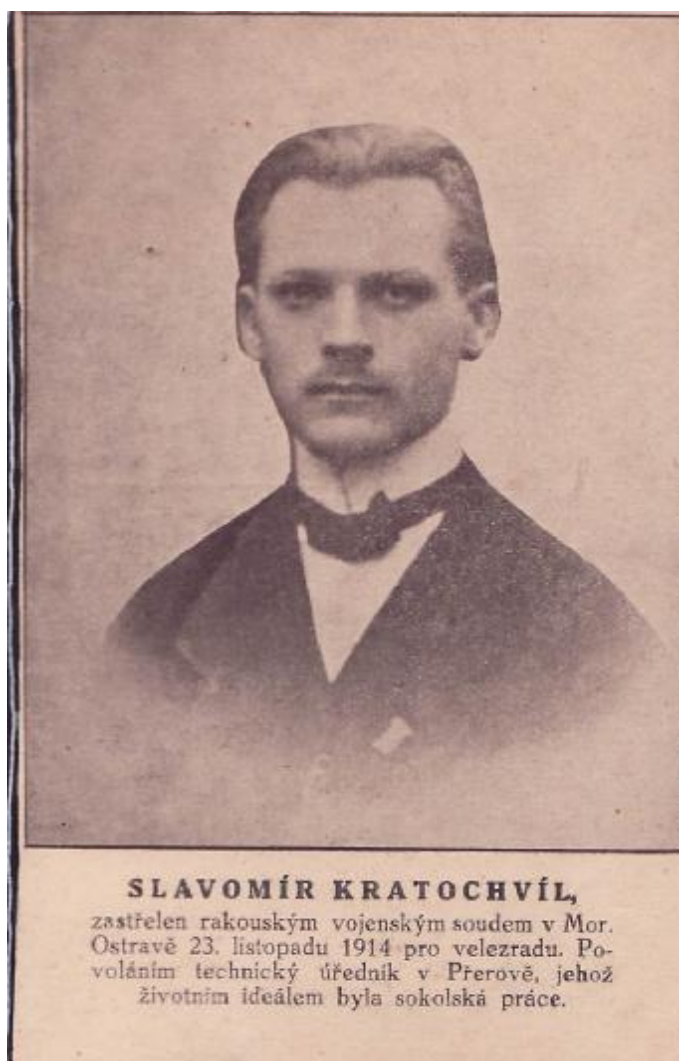
V Přerově dne 27. čer. 1946 Tělocvičná jednota Sokol Přerov

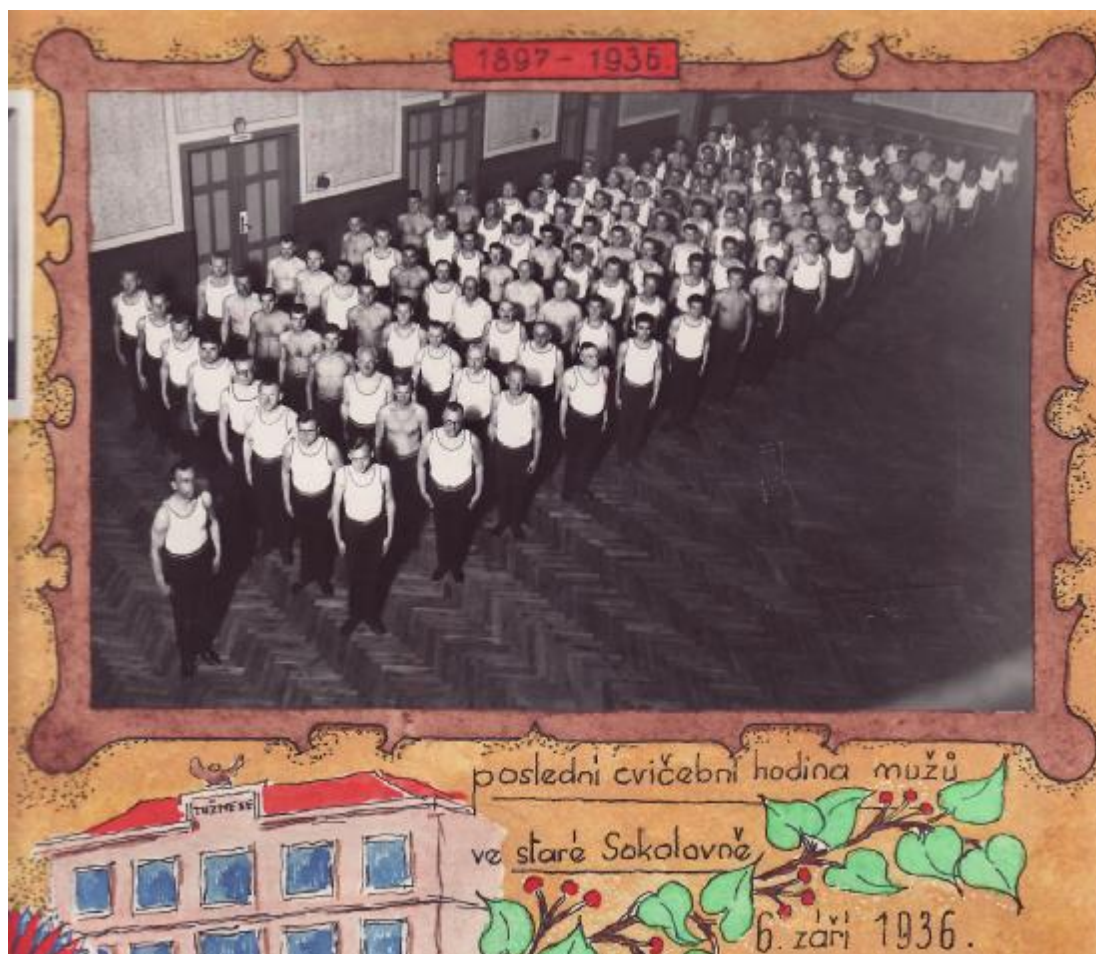

J. Reemsky

stvrzenka o zaplacení Památníku pro Karla Rosmus

Foto příloha
k památníku Sokola Přerov
archiv Jiřího Rosmus
tyto fotografie nejsou součástí Památníku

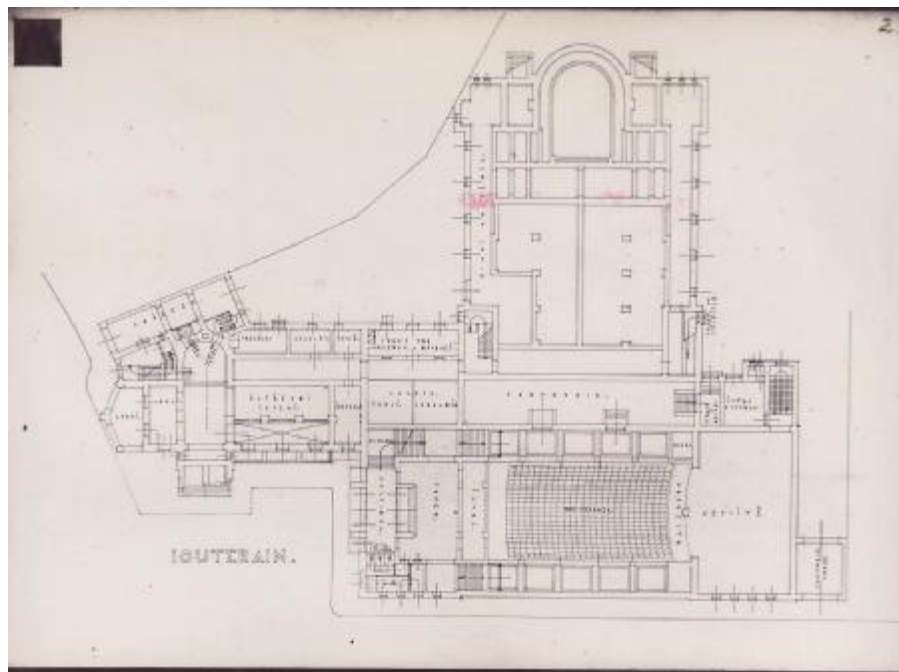
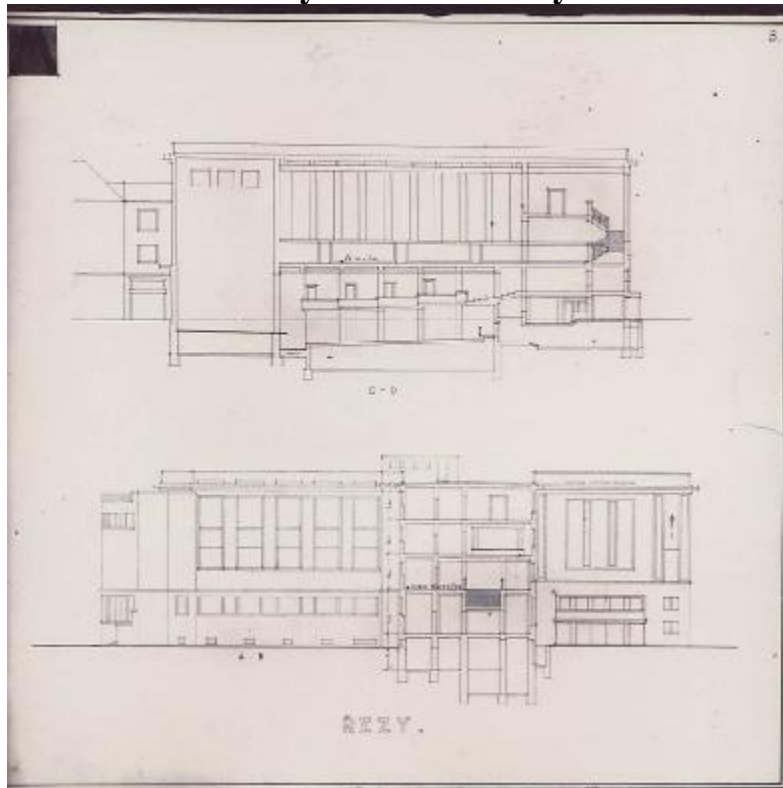

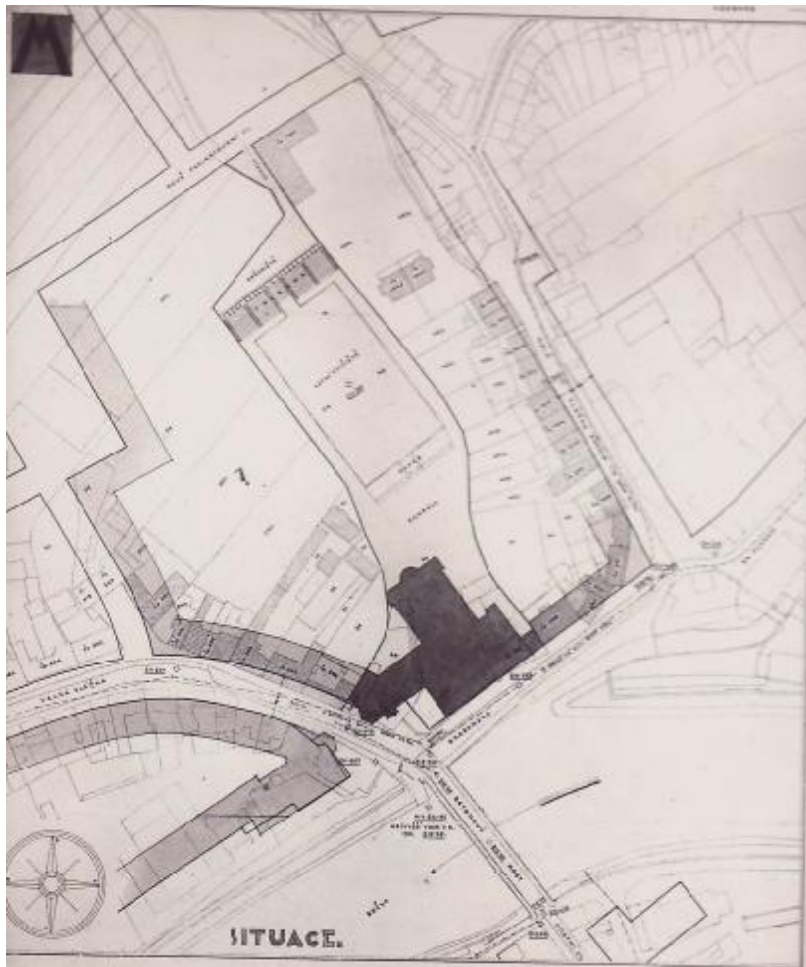
Poslední cvičení 06.09 1936 ve staré Sokolovně (později kino Alfa později JAS)

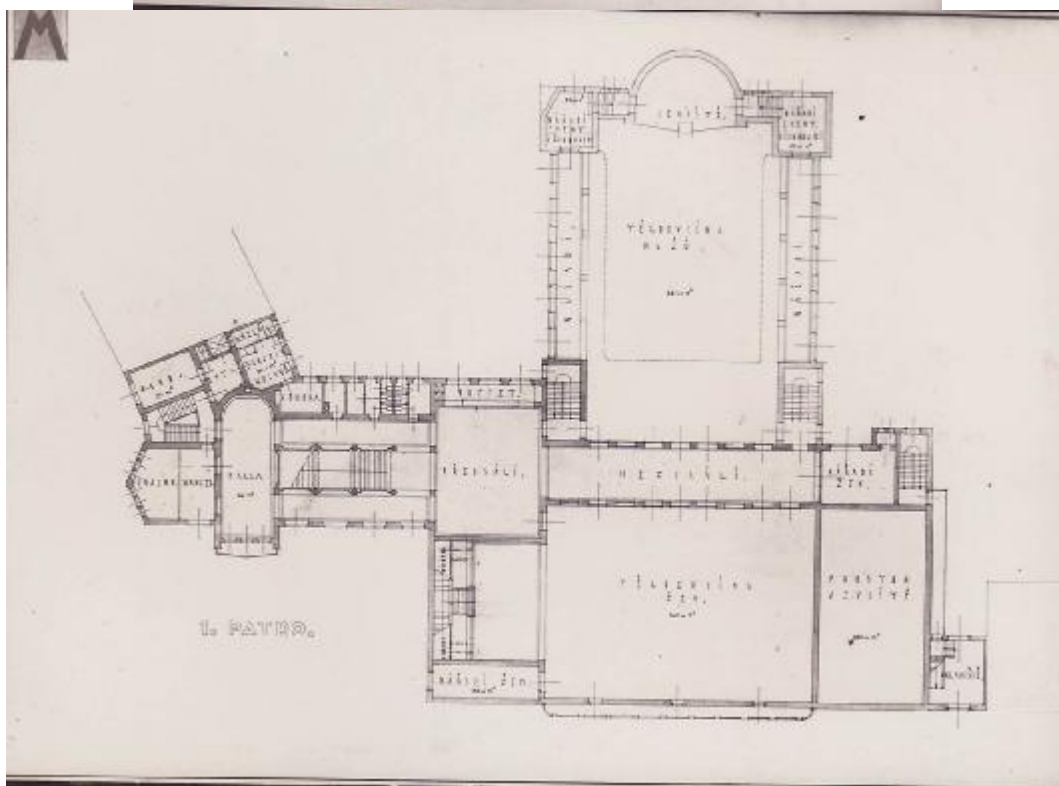
Nová Sokolovna 12.09 1936

Plány nové sokolovny

OV, V. PASINGE, 1922.

Pamětní deska na nové Sokolovně usazena do stavby 1935

Stará sokolovna přestavěná na kino Alfa 1937

Cvičitel'ský sbor 1910

OD LEVA, 1. ŘADA - V. NETOČNÝ, L. CHYTILDOVA, T. OPLOCKÝ, K. ZEJDA, R. L. V.
 KAŠTĚK, M. LECHNEROVA, J. POLAME, V. KRISTEK, MUDR. J. LACINA, - 2. ŘADA -
 J. PAVLIČEK, B. KRISTEK, VL. CHMELAR, HUDEC,
 MUDR. HODIŠKA, K. MAREK, - 3. ŘADA - K. DOSMUS, D. VÝBÍRAL,
 Š. KUBIČEK, MUDR. BRONEC, EBENEŠ, T. DOLŽEL, K. PROCHÁZKA, J. SEDLÁK, K. STEIGERLE.

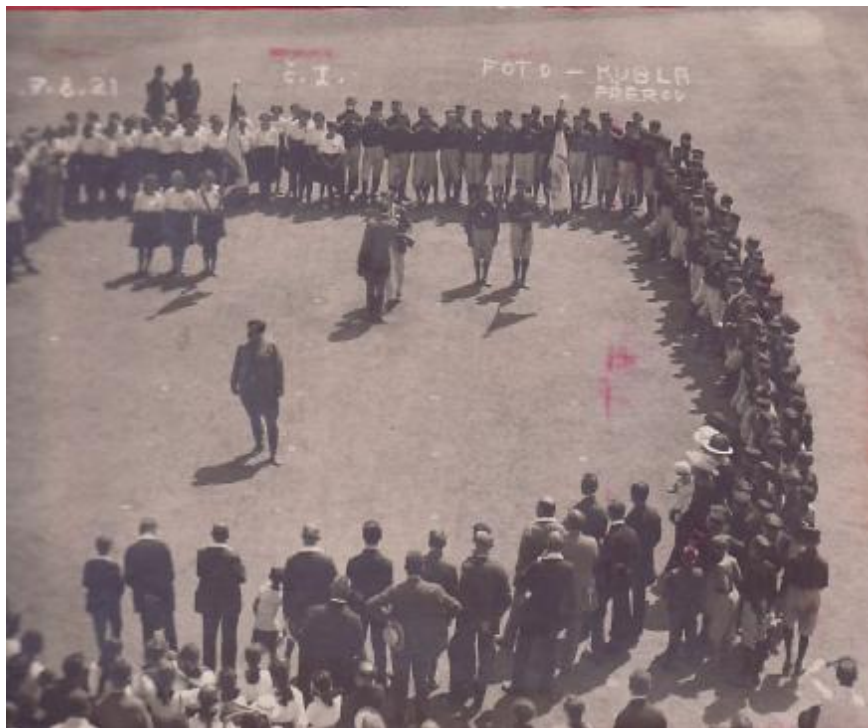
Sokolská župa středomoravská

Moto oddíl Sokola 01 05 1938

cvičení dorostu 07.08.1921

Předávání praporu dorostu Sokola 19.08.1921

Cvičitel'ský sbor

Plovárna 1903

Plovárna po otevření 1901

Plavci Sokola 1916